

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

7. I 8. STUDENO
IZBORI ZA HRVATSKI SABOR

BROJ
656

Subotica, 6. studenoga 2015. Cijena 50 dinara

TAMBURICA SE
ISKORIJENITI NEĆE

HNV - O AKCIJSKIM
PLANOVIMA I VRSELJI

RODNA RAVNOPRAVNOST
PREDUVJET RAZVOJA

INTERVJU
TOMISLAV ŽIGMANOV

Žigmanov novi
predsjednik DSHV-a

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara 20. godina sa vama

POSLOVNI MENIK

2373 Rezultata pronadjeno za Poljoprivredne mašine i pribor

Prvi rezultati

Ime	Cena
Press WELGER AP 41	1.700 €
Fermentatori za kiseli kupus i...	20.000 €
RAU setvospremač 2.0m	370 €
Bočna feza	300 €
Prodejem skuparu	180 €
Balerina	500 €
Tarap	500 €
Ovoredna sejalica	500 €
Pilestena	500 €
IFT 500 96g servo	2.200 €
prodejem belarusa s-40 u Parlezu	1.200 €
Honda putpa	1.200 €

V.I.P. pristup preko 6265

DAEWOO

www.svastara.rs

www.svastara.rs

VOJVOĐANSKA
Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Temeljem članka 6. Pravilnika o priznanjima Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine od 4. listopada 2013. godine, Hrvatsko nacionalno vijeće (u daljnjem tekstu: Vijeće), upućuje

JAVNI POZIV

za prikupljanje prijedloga za dodjelu priznanja Hrvatskog nacionalnog vijeća za 2015. godinu

Poziv se upućuje za dodjelu sljedećih priznanja:

- priznanje »Ban Josip Jelačić« za društveni rad u hrvatskoj zajednici;
- priznanje »Dr. Josip Andrić« za doprinos hrvatskoj kulturi;
- priznanje »Pajo Kujundžić« za doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku.

Uz obrazloženi prijedlog za dodjelu priznanja na hrvatskome jeziku u pisanom obliku, potrebno je dostaviti dokumentaciju kojom se dokazuju navodi iz prijedloga, te kratak životopis predloženoga kandidata.

Podnositelji prijedloga mogu biti sve pravne i fizičke osobe.

Prijedlozi se dostavljaju putem preporučene poštanske pošiljke ili osobno u zatvorenoj kuverti na adresu: Hrvatsko nacionalno vijeće, Preradovićeva 13, 24.000 Subotica, s naznakom »Za javni poziv za dodjelu priznanja«.

Rok za dostavljanje prijedloga je najkasnije do 20. studenoga 2015.

Podnesene prijedloge razmotrit će povjerenstvo Vijeća i svoje prijedloge za dodjelu priznanja dostaviti Vijeću, koje donosi odluku o priznanjima.

Imena dobitnika priznanja biti će objavljena u listu »Hrvatska riječ«, na internetskim stranicama Vijeća i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, te drugim sredstvima javnoga priopćavanja.

Priznanja će biti svečano uručena 11. prosinca 2015. na obilježavanju praznika hrvatske zajednice u Republici Srbiji.

AKTUALNO

Eurozastupnica Marijana Petir dobila odgovor EK o položaju Hrvata u Vojvodini

Poštivanje prava i zaštita manjina ključni preduvjeti za pregovore 7

TEMA

Izborna skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Tomislav Žigmanov izabran za novog predsjednika 8-10

Sjednica HNV-a održana u Rumi

Nedovoljna uključenost manjina u izradu akcijskog plana 14-15

INTERVJU

Tomislav Žigmanov, predsjednik DSHV-a

Politika jedino može osigurati pomake u ostvarivanju manjinskih prava 11-13

SUBOTICA

Dr. Mirjana Dokmanović, profesorica na Fakultetu za europske pravno-političke studije u Novom Sadu

Nova nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Lino Veljak, profesor Filozofskog fakulteta u Zagreba, gostovao u Somboru

Višak informacija, a manjak znanja ... 24-25

Drugi međunarodni festival tamburaških orkestara u Rumi

Tambura se neće iskorijeniti 26-27

KULTURA

Dramski memorijal Antuna Aladžića u Lemešu

Različiti kazališni izrazi 32

SPORT

Jelena Danilović i Terezija Bukovac, treneri ŽRK-a Sonta

Novi početak 55

A dan je tako lijepo počeo

Tomislav Žigmanov je izabran za novog predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Činjenica. Pristao je biti kandidat i time preuzeti odgovornost, koja je sada i potvrđena nakon izborne skupštine DSHV-a. Činjenica. Na izornoj skupštini je istaknuo, iznoseći svoj plan i program rada, da će nastaviti kontinuitet rada članova i dosadašnjih predsjednika ove stranke Bele Tonkovića i Petra Kuntića u oblasti političke angažiranosti glede opstojnosti dostojanstva Hrvata u Vojvodini i postizanja njihove ravnopravnosti, u smislu da se ovdašnji Hrvati tretiraju isto kao i drugi građani Srbije. Činjenica rečenog. A ako to jest činjenica u našim životima, ovdje, u Srbiji, onda nešto debelo škripi!

Znam i da ima određenih kritika na račun dosadašnjeg rada DSHV-a, što je i normalno, jer uvijek postoji netko tko radi i netko tko sa strane stoji i greške broji, ali ne zaboravimo da je ta stranka, među ostalim, mnogo uradila glede ostvarivanja prava na informiranje na našem materinskom jeziku, kao i u području obrazovanja na hrvatskom jeziku. Činjenice. Znam i da je bilo zajedljivih primjedbi da je Tomislav Žigmanov »jedini« kandidat prilikom ovih izbora, ali znam i da je činjenica da novi predsjednik DSHV-a nikada nije bio pasivni promatrač ili pak malodušan kada je riječ o pitanju boljitka naroda kojem pripada. Također i on zna da se po mnogim pitanjima u oblasti književnosti i politike ne slažemo, jer je Žigmanov, osim što je politički angažiran, i književnik. Otkud sad književnost? Nisam otišao u ofsajd, hrvatski – dakle: zaleđe, jer otkad je »svita i vika«, politika i umjetnost su tijesno povezane ljudske aktivnosti.

Ali da nastavim o politici. Za one koji to ne znaju, kandidata za izbore predlažu članovi stranke.

Pa, što se kaže – onaj koji se pokaže svojim postignućima, ima ga i u politici, naravno, ako ta osoba želi takav angažman. Hoću reći ovim sljedeće: da sam se, primjerice, učlanio u DSHV prije nekog vremena, ne bih se mogao samo zbog same činjenice članstva u stranci kandidirati za predsjednika već bi bilo potrebno da me podrži članstvo. I ovo jest još jedna važna činjenica u priči o »jedinom« kandidatu.

Dok pokušavam napisati ovaj uvodnik, slušam u nekim intervalima riječki punk sastav *Paraf*, eto »ide« pjesma *A dan je tako lijepo počeo*, pa i stihovi koji mi pašu uz nastanak ovog teksta: *Tako nastaje pjesma, koja možda može, a možda i ne, na radio i TV...* Ne znam da li bi mogao ovaj moj uvodnik na okrugli stol, a čije je održavanje najavljeno za jučer s temom o slobodi izražavanja unutar vovodanskih manjinskih nacionalnih zajednica, a najavljena su i pitanja o tome koje su specifične zapreke slobodi izražavanja unutar nacionalnih zajednica i kako spriječiti utjecaj političkih stranaka i nacionalnih vijeća na uređivačku politiku manjinskih medija...

Eto, brane nas sirote novinare, mada postajem umoran od takve vrste obrane, pa slušam i dalje *Paraf*, u *Narodnoj pjesmi* druga strofa kaže da: *u nas nitko ne laže, jer oni nas paze*, pa ide refren: *ali mi se razumijemo i složno pjevamo...*

A kada se već takav okrugli stol organizira, valjda neće zakazati ni Hrvatsko nacionalno vijeće, a ni DSHV, pa će mi napismeno poslati već nekakvu zabranu u vezi s tim što mogu pisati, dakle reći i misliti. Čekam godinama, ali zabrana nikako da stigne...

Valjda će se jednoga dana organizirati i okrugli stol s temom »Zašto su i Srbiji bile potrebne *Ljubljanske smjernice*«, dokument misije OEES-a o analizi manjinske politike i u Srbiji. Po svoj prilici, izgleda da negdje škripi i po pitanju provedbe ovdašnje manjinske politike. U velikom trudu obrane mojih prava na slobodno izražavanje, ipak još nisam dobio obećanje o održavanju okruglog stola s takvom temom, na kojemu bi se razgovaralo o mehanizmima koji dovode do pojavnosti neravnopravnosti Hrvata u ovdašnjem duštvu, makar to obećanje bilo po onom starom – obećanje, ludom radovanje. A dan je tako lijepo počeo.

Z. S.

KOMEMORACIJE U SUBOTICI I BAJMAKU

Sjećanje na nevine žrtve

Na Senčanskom groblju, kod spomenika *Ptica slomljenih krila*, 2. studenog je održana svečana komemoracija žrtvama iz 1944. i 1945. godine. Gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** je istaknuo da osveta nikada ne može predstavljati temelj budućnosti nijednog društva, nijedne zajednice te da se nada da smo svi izvukli pouke iz tragičnih događaja koji su se dogodili u jesen 1944. godine.

»Prošle godine bila je 70. godišnjica od događaja kada je na ovom mjestu pogubljeno 978 stanovnika iz Subotice i 19 okolnih naselja.

Nažalost, plašimo se da broj nevinih žrtava nije konačan, jer permanentnim istraživanjima njihov broj se konstantno povećava. Naša obveza je sačuvati sjećanje na nevine žrtve i očuvati spomenogroblje koje nas treba podsjećati

što donosi mržnja, isključivost i kada se izgubi trezveno razmišljanje društvene zajednice«, naglasio je Maglai.

Cvijeće i vijence na spomenik »Ptica slomljenih krila« položili su predstavnici lokalne samouprave, Skupštine grada, Skupštine AP Vojvodine, **Veleposlanstva Mađarske u Beogradu**, **generalnih konzulata Mađarske i Hrvatske u Subotici**, Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Nacionalnog vijeća njemačke nacionalne manjine, Saveza vojvođanskih Mađara, Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, Židovske općine Subotica i drugi. **Neven Marčić** položio je vijenac u ime Generalnog konzulata RH, **Ivan Ušumović** u ime HNV-a i **Tomislav Žigmanov** u ime DSHV-a.

Na spomen groblju kod Bagrema, u Bajmaku, održano je također sjećanje na nedužne žrtve strijeljane 2. studenog 1944. godine, gdje su, među ostalim, u ime DSHV-a vijenac položili **Margita Olman** i **Petar Kuntić**.

H. R.

Udruga Krov na konferenciji OEES-a

Udruga Krov predstavljena je na dvodnevnoj konferenciji Europske organizacije za sigurnost i suradnju u Beču s temom »Doprinos OEES zaštiti nacionalnih manjina«. Potporu udruzi Krov dalo je Veleposlanstvo Republike Hrvatske putem natječaja, a kao što je poznato, OEES-om trenutačno predsjedava Srbija. Konferencija se bavila 25-godišnjicom usvajanja Kopenhaškog dokumenta, zatim Ljubljanskim smjernicama o integriranju raznolikih društava iz 2012. godine te Bolzanskim preporukama o nacionalnim manjinama u međudržavnim odnosima iz 2008. godine. Preporuke s ovoga skupa biti će upućene državama članicama OEES, institucijama OEES i njenim izvršnim strukturama kao i drugim međudržavnim tijelima

kao i NVO. Skupu se obratila i Visoka povjerenica za nacionalne manjine OEES **Astrid Thors**, dok je dr.sc. **Francesco Palermo**, predsjednik Savjetodavnog vijeća nacrtu konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe ukazao kako se dokumenti za zaštitu manjina trebaju unaprijediti. **Nikola Perušić** je predstavljajući udrugu Krov ukazao na pozitivne primjere iz Srbije i Hrvatske, i izrazio nadu kako stezanja uzrokovana financijskom krizom neće pogoditi manjinska prava, navodi se u priopćenju.

Nastavlja se borba Stanka Krstina

Izvaninstitucionalnu borbu protiv korupcije i diskriminacije od strane državnih tijela novosadski poduzetnik **Stanko Krstin** nastavlja tihim prosvjedima. U srijedu, 28. listopada, ispred Ustavnog suda Republike Srbije u Beogradu demonstrirao je držeći transparent s natpisom »Ovdje ćete biti ustavnopravno diskriminirani«.

»Razlog je taj što je Ustavni sud na temelju moje žalbe na sudske odluke ponašanje direktora *Ekološkog pokreta* Novi Sad **Nikole Aleksića** i njegovih suradnika proglasio prihvatljivim. Po presudi, njihovo ponašanje je ustavnopravno prihvatljivo, što je u suprotnosti s mišljenjem jedne neovisne institucije, Povjerenika za zaštitu ravnopravnosti građana. Nejasno mi je kako po Povjereniku ponašanje Aleksića i suradnika predstavlja čin diskriminacije, a po Sudu je prihvatljivo«, kaže Krstin.

Podsjetimo, Rješenjem Povjerenika za zaštitu ravnopravnosti, u slučaju o kojemu smo već pisali, Aleksiću su naložene mjere kojima bi otklonio povredu prava, kako Krstina, tako i pripadnika hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji. Povjerenica je napisom u dnevnom listu *Danas* od 2. listopada ove godine obavijestila javnost o nepostupanju istog po preporuci i tom objavom postupak je za nju okončan.

»Nikola Aleksić nastavlja sa starom praksom, sada putem objava na društvenim mrežama i ja jednostavno više ne vidim tko nas u ovoj državi može ili želi zaštititi«, kaže Krstin.

I. A.

Sutra i prekosutra parlamentarni izbori u Hrvatskoj

Parlamentarni izbori za osmi saziv Hrvatskoga sabora bit će održani 8. studenoga. U deset izbornih jedinica bira se po 14 saborskih zastupnika, a dijaspora, tj. birači bez prebivališta u Hrvatskoj biraju tri zastupnika u posebnoj XI. jedinici, na kojoj se kao kandidati nalaze i dva vojvođanska Hrvata **Petar Kuntić** (na listi broj 3. *Domoljubne koalicije*, okupljene oko Hrvatske demokratske zajednice) i **Zlatko Ifković** (na listi broj 4. *Koalicije Hrvatske konzervativne stranke*, Hrvatske stranke prava i Obiteljske stranke). Hrvatski državljani iz Srbije mogu glasovati za zastupnike u Hrvatski sabor u subotu, 7., i u nedjelju, 8. studenog 2015. godine od 7 do 19 sati u Konzularnom uredu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Kneza Miloša 82/I. kat i u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, Maksima Gorkog 6. Mogu glasovati i oni koji nisu obavili prethodnu aktivnu registraciju.

EUROZASTUPNICA MARIJANA PETIR DOBILA ODGOVOR EK O POLOŽAJU HRVATA U VOJVODINI

Poštivanje prava i zaštita manjina ključni preduvjeti za pregovore

Hrvatska zastupnica u Europskom parlamentu **Marijana Petir** postavila je pitanje Europskoj komisiji vezano uz položaj Hrvata u Vojvodini, te u svezi s tim pošti-

ostalim, navela da su Hrvati u Vojvodini suočeni s trajnom diskriminacijom; u odnosu na 1990. upola ih je manje, protjerano ih je 40 000, a ubijeno 20. Srbija ne izdvaja novac za

Srbije, Hrvatski domovi koje su gradila hrvatska društva oduzeti su im i Republika Srbija odbija im ih vratiti u vlasništvo.

Odgovor na upit zastupnice Marijane Petir u ime Komisije je dao povjerenik za europsku politiku susjedstva i pregovore o proširenju EU **Johannes Hahn**, naglasivši da su poštivanje temeljnih prava i zaštita manjina ključni preduvjeti za Srbiju u okviru pristupnih pregovora te se konkretno rješavaju u okviru poglavlja 23. o pravosuđu i temeljnim pravima. Nadalje, objasnio je da Srbija trenutačno dovršava opći akcijski plan na temelju poglavlja 23. kojim je obuhvaćeno i područje zaštite manjina te se od Srbije zahtijeva donošenje posebnog akcijskog plana o zaštiti manjina u kojem bi se uzelo u obzir preporuke iz trećeg mišljenja Savjetodavnog odbora za Srbiju u kontekstu Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. Te su preporuke usmjerene na obra-

zovanje, uporabu jezika, pristup medijima te vjerske obrede na jezicima manjina, kad god za tim postoji potražnja.

Zaključio je kako je Srbija u praksi dužna jamčiti poštovanje temeljnih prava, uključujući pravo na zaštitu imovine u okviru članka 1. Protokola br. 1 uz Europsku konvenciju o ljudskim pravima, u skladu sa sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava, ali da rješavanje pojedinačnih slučajeva ne predstavlja uvjet iz pravne stečevine.

Na ovaj posljednji dio odgovora povjerenika Hahna vezano uz povrat imovine hrvatskim društvima, je reagirao **Krunoslav Đaković**, Predsjednik Hrvatskog kulturnog centra *Srijem – Hrvatski dom* koji je istaknuo da »Hrvati ne traže ništa protivno zakonu, nego tražimo od države u kojoj živimo da nam, kao manjini, da što nam po zakonu pripada. Ako oni to ne žele učiniti, to je kršenje ljudskih prava«.

(<http://petir.eu>)

vanja ljudskih prava i temeljnih sloboda a posebice prava nacionalnih manjina od Republike Srbije, što je jedan od uvjeta za otvaranje pregovora Europske unije sa Srbijom. Petir je, među

tiskanje udžbenika na hrvatskom jeziku, što predstavlja kršenje međudržavnih sporazuma, kao što to predstavlja i nezastupljenost Hrvata u tijelima državne uprave i u Skupštini Republike

Danas *Forum hrvatskih manjina* u Zagrebu

Forum hrvatskih manjina, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, održava se danas, 6. studenoga, s početkom u 11 sati, u Zagrebu. »Uloga parlamentarnih zastupnika, međuvladinih mješovitih odbora i savjeta vlade za nacionalne manjine u ostvarivanju zajamčenih prava pripadnika hrvatskih manjina u europskim državama«, tema je ovogodišnjeg Matičina stručnoga skupa koji svake godine tematizira određeni segment života hrvatskih manjinskih zajednica u Austriji, Crnoj

Gori, Češkoj, Italiji, Mađarskoj, Makedoniji, Rumunjskoj, Slovačkoj, Sloveniji i Srbiji. U suvremenim okolnostima globalnoga društva imperativ je zaštititi manjinske zajednice. Stoga će se na ovogodišnjem *Forumu* govoriti o postojećem stanju te zaštite, uvažavajući pri tome kojim vidovima zastupstva i kontrolnih mehanizama hrvatske manjinske zajednice raspolažu. Slijedit će i rasprava o mogućnostima podizanja te zaštite, što bi za posljednju moglo imati poboljša-

nje njihova položaja u cjelini. Cilj ovoga skupa u prvom redu je informirati sudionike o temi *Foruma* i potaknuti dijalog između predstavnika hrvatskih manjinskih zajednica i državnih tijela i institucija Republike Hrvatske o mogućem doprinosu matične domovine u postizanju veće i bolje zaštite pripadnika hrvatskih manjina u njihovim domicilnim državama. Svim dosadašnjim *forumima*, pa tako i ovogodišnjem, želi se potaknuti snažnije zalaganje svih nadležnih tijela i institucija Republike

Hrvatske, za što potpunije ostvarivanje manjinskih prava Hrvata u europskim državama. Sudionici *Foruma* čelnici su krovnih hrvatskih manjinskih organizacija, parlamentarni zastupnici, odnosno predstavnici u mješovitim odborima i savjetima Vlade i predstavnici nadležnih državnih tijela i institucija Republike Hrvatske. Uvodno izlaganje održat će dr.sc. **Robert Skenderović**, viši znanstveni suradnik na Hrvatskom institutu za povijest, koji će ujedno biti i moderator skupa.

IZBORNA SKUPŠTINA DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

Tomislav Žigmanov izabran za novog predsjednika

DSHV je od osnutka bio i do danas je ostao najvažniji stožer politički angažiranih Hrvata u Vojvodini. Dođite i učlanite se u stranku, pozvao je novoizabrani predsjednik Tomislav Žigmanov * Podnesena su izvješća o dosadašnjem radu i upućene kritike * Skupština usvojila sva izvješća i izabrala tijela stranke

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini je poslije **Bele Tonkovića** i **Petra Kuntića** dobio trećeg predsjednika u svojoj povijesti. Za novog predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini tajnim je glasovanjem izabran kao jedini kandidat književnik, profesor i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**. Izabran je oko ponoći između petka i subote na izbornoj skupštini koja je trajala pet i pol sati. Za plan i program novog predsjednika DSHV-a glasovalo je 166 od 174 izaslanika koji su glasovali.

Poslije održanih dvadeset i šest izbornih skupština za mjesne organizacije i četiri izborne skupštine podružnica DSHV-a, trinaesta redovita skupština DSHV-a održana je 30. listopada 2015. godine u Subotici. U dvorani Nove općine nazočilo je 193 od 277 izaslanika, koji su izabrani na izbornim skupštinama 26 mjesnih organizacija.

ZA DOSTOJANSTVO I RAVNOPRAVNOST HRVATA U SRBIJI

»Svjestan sam odgovornosti predsjednika DSHV-a, ona proizlazi iz činjenice da je DSHV

od osnutka bio i do danas je ostao najvažniji stožer politički angažiranih Hrvata u Vojvodini, te njihov najutjecajniji čimbenik. Riječ je o političkoj stranci kojoj se imaju zahvaliti brojna postignuća: u oblasti ostvarivanja prava na informiranje i obrazovanju na materinskom hrvatskom jeziku, kao i glede službene uporabe hrvatskoga jezika. DSHV je politička stranka koja je prepoznavana kao integrativni, suradnički čimbenik s drugim institucijama i organizacijama Hrvata u Vojvodini, u zajednici koja očekuje istu vrstu aktivnosti, ne samo od hrvatskih institucija i organizacija nego i od pojedina, a osobito onih koji su pasivni promatrači ili malodušni za pitanja boljitka naroda kojem pripadaju. Stoga sam slobodan pozvati i njih – dođite, učlanite se u DSHV. Ovaj poziv važi osobito za mlade – budućnost ne samo da pripada vama, već uveliko ovisi od vas«, poručio je, iznoseći plan i program svoga rada **Tomislav Žigmanov** i najavio da će biti i predsjednik kontinuiteta:

»Prije svega kontinuitet se ima odnositi na političku angažiranost za dostojanstvo Hrvata u Vojvodini i političko djelovanje za njihovu ravnopravnost. A ostvarivanje takvih politič-

kih ciljeva do sada je, i nadalje će podrazumijevati, isključivo demokratska sredstva i demokratske metode. Kada je riječ o dostojanstvu Hrvata u Vojvodini nastaviti ću se dosljedno zalagati da ne trpimo akte diskriminacije, već da kao Hrvati u vlastitom dostojanstvu budemo tretirani kao i drugi građani Srbije. To je temeljni preduvjet za političku slobodu Hrvata u Vojvodini. Ne želimo imati vanjske prisile u vanjskom djelovanju od nositelja moći, već takve koji omogućavaju pozitivno samoodređenje građana hrvatske nacionalnosti u Srbiji. Hoćemo jednostavno

biti građani Srbije, jednaki u priznanju sa svima drugima. To vrijedi kako na nacionalnoj razini, tako i na regionalnoj i u svim lokalnim zajednicama u kojima Hrvati žive. Posebno ću inzistirati da se to ostvari u sredinama u kojima je bilo etnički motiviranog nasilja i etničkog protjerivanja 1990-tih, što mora imati za posljedicu memoriranje hrvatskih žrtava iz tog razdoblja.

U svom programu je istaknuo da će zalaganje za ravnopravnost Hrvata u Vojvodini i rješavanje postojećih problema za njega biti veliki izazov.

»Nastavit ću se zalagati za pravo Hrvata na sudjelovanje u donošenju političkih odluka, što podrazumijeva institut zajamčenih mandata, za jednaku mogućnost sudjelovanja u javnom životu. Prije svega su tu problemi koji postoje u obrazovanju i zapošljavanju, osobito u državnim institucijama i javnim ustanovama, za bolju kvalitetu života u naseljima, gdje Hrvati žive.«

Žigmanov je najavio da će posebno inzistirati na postizanju jednakosti s drugim sličnim manjinskim zajednicama i naveo je primjer da u Subotici postoje tri kazališta na mađarskom jeziku, a niti jedno na hrvatskom.

»Hoćemo isto vrijeme za televizijske i radijske programe, hoćemo istu količinu sredstava iz republičkog, pokrajinskog i proračuna lokalnih samouprava za rad hrvatskih institucija i organizacija. Hoćemo da država osigura udžbenike na hrvatskom, hoćemo katedru za hrvatski jezik i književnost. Svaka druga rješenja bit će diskriminacija Hrvata u Vojvodini.«

Posebna pozornost u ostvarivanju navedenih programskih ciljeva će se posvetiti iskrenoj suradnji s onim Hrvatima koji su svoj zavičaj morali napustiti, hrvatskim kulturnim udrugama, Hrvatskim nacionalnim vijećem. Isto tako potrebno je uspostaviti suradnju s Katoličkom crkvom i njezinim hrvatskim klerom.

»Na, koncu ali ne i na posljednjem mjestu, jedan dio od navedenih aktivnosti ostvarit ćemo u suradnji s Republikom Hrvatskom, 28. članicom EU, njezinim institucijama i političkim organizacijama«, poručio je Žigmanov i istaknuo da mora postojati suradnja i s drugim političkim strankama na izborima u Srbiji, ali da će biti moguća jedino s onima koji su spremni ispuniti legitimne ciljeve: »priзнати Hrvate u punom dostojanstvu i osigurati im ravnopravan status«.

IZABRANA TIJELA DSHV-A

Na ovoj izornoj skupštini tajnim glasovanjem izabrana su tijela DSHV-a, i to: 11 članova Vijeća, 5 članova i 5 zamjenika članova Nadzornog odbora, te 5 članova Statutarnog povjerenstva i 2 zamjenika. U Predsjedništvo DSHV-a tajnim glasovanjem izabrani su: **Grgo Horvacki**, **Ivan Ušumović** (Podružnica Subotica), **Zoran Čota** (Podružnica Sombor),

Petar Kuntić podnio je izvješće o radu DSHV-a

Andrija Adin (Podružnica Južno Podunavlje), **Damir Pismestrović** (Podružnica Srijem). Konstatirani su mandati članova Predsjedništva koje je predložio novoizabrani predsjednik DSHV-a: **Ankici Jukić** – **Mandić**, **Snežani Periškić**, **Renati Kuruc**, **Klari Dulić**, **Vladislavu Horvackom** i predsjednicima četiri podružnice DSHV-a, Mladeži i Foruma žena DSHV-a koji po funkciji izravno ulaze u predsjedništvo stranke.

Najviše primjedbi tijekom Skupštine je bilo na izbor u predsjedništvo stranke predsjednice Podružnice Subotica **Vesne Prčić**, koja obnaša i funkciju direktorice Javnog komunalnog poduzeća *Pogrebno*. Naime, **Ilinka Vukoja** koja je direktorica Javnog komunalnog poduzeća *Subotičke tržnice* predložena je za članicu Predsjedništva DSHV-a, a koja je povukla kandidaturu poslije tumačenja tadašnjeg zamjenika predsjednika DSHV-a **Martina Bačića** da je po Zakonu o javnim poduzećima

ma u sukobu interesa. Izaslanik **Petar Horvacki** je rekao kako je stranka do sada funkcionirala na načelima prava. »Molio bih pravnike da mi objasne kako netko može odmrzavati zamrznutu funkciju. Ako smo prije tjedan dana bili u zabludi, ako smo tada birali nekoga tko je znao da neće moći obnašati tu funkciju, a prije izbora nije rekao, sada treba objasniti koga i kako sada da potvrdimo, onoga koji je zamrznuo članstvo ili njegovog

zamjenika? I drugo, kada je održan sastanak novog predsjedništva Podružnice i kada je izabran zamjenik predsjednika?« zapitao je Horvacki.

KUNTIĆ PODNIO IZVJEŠĆA

Prije nego što se glasovalo, dotadašnji predsjednik **Petar Kuntić** je podnio izvješće o radu DSHV-a od posljednje održane skupština 25. veljače 2014. u kojem su bila izvješća o izborima na svim razinama unutar DSHV-a i ostalim izborima u kojima je DSHV sudjelovao, te ocjena suradnje sa sadašnjim koalicijskim partnerima. Nadalje, izvješće o aktivnostima Mladeži i Foruma žena DSHV-a između dvije skupštine, o aktivnostima i stanju organiziranosti podružica DSHV-a, o nakladničkoj djelatnosti u DSHV-u, o odnosima i suradnji s HNV-om, o proslavi 24. i 25. obljetnice od osnutka DSHV-a i izvješće o odnosima DSHV-a s inozemnim organizacijama.

»U prethodnom razdoblju od posljednje redovite skupština DSHV-a održano je sedam redovitih i dvije izvanredne sjednice Predsjedništva, isto toliko i sjednica Vijeća te je bilo preko 100 važnih događaja na kojima je DSHV sudjelovao. Shodno odluci Vijeća od 26. lipnja održano je 26 izbornih skupština za mjesne organizacije i izborne skupštine četiri podružnice DSHV-a. Rezultati koje postižu naše podružnice, bez obzira djeluju li 25 godina ili 2 godine na određenom području treba pohvaliti i istaknuti jer sve nije tako jednostavno. U našoj državi normalno je biti Mađar, Rusin, Slovak, itd, ali hrvatsko podrijetlo kao da nije prihvatljivo. Nakon pobjede na izborima za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća 26. listopada 2014., DSHV je preuzeo odgovornost za vođenje politike u manjinskoj samoupravi hrvatske zajednice. Podržao je sve akcije koje provodi HNV u rješavanju evidentnih problema Hrvata u Srbiji i u domenu su HNV-a: problemi u ostvarivanju manjinskih prava Hrvata u Srbiji (pravo na obrazovanje, pravo na informiranje, pravo na njegovanje i razvitak vlastite kulture, službena uporaba hrvatskog jezika i pisma), neriješeno pitanje političke reprezentacije, podzastupljenost Hrvata u Srbiji u sustavu državne i javne uprave, osiguranje odgovarajućeg prostora za rad većine hrvatskih institucija«, iznio je među ostalim u svom izvješću dotadašnji predsjednik Petar Kuntić.

KARAN ZATRAŽIO ODBACIVANJE IZVJEŠĆA

Nakon podnesenog izvješće o radu DSHV-a od posljednje održane skupština predsjednik MO DSHV-a Stanišić **Ivan Karan** tražio je da se odbaci izvješće, jer »to nije izvješće«, već je kompilacija njegovih, Kuntićevih, govora, programa i novinskih članaka:

»Zašto izvješće počinje stranačkim izborima 2015? Zašto nema obrazloženja zbog čega su održani prijevremeni izbori

u stranci? Zašto na skupštinu Podružnice Subotica nije došlo 40 posto izaslanika? Je li bilo kršenja Zakona i Statuta kada je bilo kandidiranja na funkcije? Jesu li svi izbori u mjesnim organizacijama bili legalni? Zašto u izvješću nije navedeno o prestanku rada nekih mjesnih organizacija?«, zapito je Karan.

»Kakve su vještine potrebne za brojanje listića, jer je bilo priče i ovdje u holu o maštovitom brojanju listića? Imate li osobnih saznanja, Vi, gospodine Kuntiću, ili je to sve u domenu rekla-kazala? Ako je netko zamijenio listiće na skupštini Podružnice Subotica on treba otići iz stranke. Ako to nije tako, onda ti koji tu priču šire trebaju snositi stegovnu odgovornost. Izvješće o parlamentarnim izborima je nepotpuno. Zašto nema izvješća o radu dužnosnika? Izvješće o izborima za novi saziv HNV-a smatram diskutabilnim, jer to nije pobjeda DSHV-a, već **Slavena Bačića**, hrvatskih udruga i DSHV-a. Izvješće o aktivnostima Mladeži i Foruma žena DSHV-a sadrži samo dvije aktivnosti u svezi prikupljanja potpisa. Ako ih nije bilo više, onda se rad Mladeži i Foruma žena DSHV-a mora ocijeniti negativno«, kazao je Karan.

Skupština je nakon toga usvojila usvojila izvješće Kuntića o radu DSHV-a, kao i izvješće Nadzornog odbora i Statutarnog povjerenstva. Usvojeno je i financijsko izvješće u kojem je prikazan gubitak za 2014. godinu u iznosu od 968.000 tisuća dinara i gubitak za prvih devet mjeseci 2015. godine u iznosu od 318.817 tisuća dinara

PORUKE GOSTIJU

Izbornoj skupštini prisustvovali su predstavnici Generalnog konzulata Hrvatske u Subotici, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. Slaven Bačić, izaslanik predsjednika HDZ-a **Tomislava Karamarka** gradonačelnik Vukovara **Ivan Penava**, ali nije bilo nikog od predstavnika domaćih političkih stranaka, niti

onih s kojima je DSHV u koaliciji na vlasti u Subotici.

Ovom prigodom obratio se i novi generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**:

»Službu generalnog konzula smatram kao službu vama. Želim prvo služiti hrvatskom narodu koji živi u Vojvodini, a poslije svima drugima. Jer služba generalnog konzula nije samo ustavna obveza, nego želim da to prožimanje bude međusobno,

su nam pozicije, mada naizgled izgledaju suprotne. Uvijek su tu reciprociteti. Uvijek i naravno težimo dobrosusjedskim odnosima. Ukoliko su ti odnosi loši, najprije to osjećate vi kao manjina u Srbiji. Naravno, nakon vas osjećamo mi s ove strana Dunava iako smo većina u Vukovaru. Naravno, na nas se više reflektira nego na Zagreb i Beograd. Ono što vam mogu poručiti jest da će se dolaskom gospodina Karamarka za premijera odnos prema našoj dijaspori, prema

Upravo je DSHV svih ovih godina, od 90-tih do danas zastupao interese Hrvata, i unatoč tome kada se zbog članstva u DSHV-u zbog toga ne samo gubio posao, nego su članovi bili ubijani, fizički maltretirani, unatoč mnogim usponima i padovima, unatoč raznim personalnim pomjenama, raznim neslaganjima, DSHV se pokazao ključnim čimbenikom u ostvarivanju naših hrvatskih prava, baš je zato DSHV prije godinu dana postao otvorena meta svakakvih napada.«

Od 174 izaslanika 166 za Tomislava Žigmanova

da u meni nađete suradnika i da zajedno radimo na boljitku i položaju Hrvata u Srbiji, koji kao nacionalna manjina trebaju imati. Pred novoizabranim vodstvom predstoji velik posao, trebat će mnogo volje i želje za svim što Hrvati trebaju dobiti na ovim prostorima. Sasvim sam siguran da ćete uz zajedništvo moći to napraviti.«

Gradonačelnik Vukovara Ivan Penava prenio je poruke predsjednika HDZ-a Tomislava Karamarka: »Problematika s kojom se susrećete i suočavate vi ovdje svakodnevno vrlo je bliska nama u Vukovaru. Jer slične

Hrvatima u Bosni i Hercegovini i Srbiji duboko promijeniti.«

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. Slaven Bačić poručio je:

»Ovom prigodom vam se obraćam kao predsjednik HNV-a i kao član DSHV-a. Prije svega bih zahvalio DSHV-u na ukazanom povjerenju što je podržao listu na čijem sam čelu izišao na izbore za HNV 2014., kada je DSHV bio stožer okupljanja mnogih hrvatskih udruga i unatoč tome što smo se borili kao David protiv Golijata – kao mala manjinska stranka protiv velikih nemanjinskih stranaka.

Poslije nešto više od pet i pol sati rada završena je XIII. redovita izborna skupština DSHV-a koja je, zbog načina kako je vođena, bila teška za praćenje. Na kraju skupštine, svi su bili izmoreni, i izaslanici i kandidati za dužnosnike, mediji, ali su zadovoljni dočekali izbor novog predsjednika DSHV-a Tomislava Žigmanova, jer se na temelju iznesenog programa i ciljeva u narednom razdoblju mogu očekivati odlučniji koraci u ostvarivanju interesa i prava Hrvata u Srbiji i građenju zajedništva među Hrvatima u Srbiji.

Zlatko Ifković

TOMISLAV ŽIGMANOV, PREDSJEDNIK DSHV-A

Politika jedino može osigurati pomake u ostvarivanju manjinskih prava

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Tomislav Žigmanov izabran je za predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Dovoljan povod za razgovor, bez suvišnih riječi u uvodu ovog razgovora.

HR: Predsjednik svake stranke, pa i manjinske, kao što je DSHV, ima određeni vid moći, a s druge strane preuzima i odgovornost. Što je Vas navelo da se kandidirate za predsjednika stranke?

Moć svakako nije bila razlogom, a odgovornost se mora uračunavati u svako društveno djelovanje! Više me je razloga nukalo na to da se kandidiram za predsjednika jedine relevantne političke stranke u hrvatskoj zajednici u Srbiji. Prvi je taj, što već dulje vrijeme u kontinuitetu očitujem interes za sudbinu Hrvata u Vojvodini. Podsjetit ću cijenjene čitatelje vašeg lista da sam član stranke postao još 1990., da sam u drugoj polovici 1990-ih bio glavnim urednikom subotičkog dvotjednika *Žig*, da sam 1998. izabran za prvog glavnog i odgovornog urednika programa na hrvatskom Radio Subotice,

da sam 2002. bio glavni koordinatorom inicijative za osnutak Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ* i predsjednik Privremenog upravnog odbora koji je imao zadaću pripremiti i realizirati sve radnje koje su prethodile osnutku Ustanove te omogućiti pojavu prvog broja istoimenoga tjednika, te da sam, na koncu, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata od osnutka, to jest od 2009., ustanove čiji sam program rada osmislio i upravljao, s brojnim suradnicima koje sam okupio, ostvarenjem istoga. Spomenuo bih u tome kontekstu i dvije, često citirane, sociografske studije i desetak objavljenih znanstvenih i stručnih radnji o društvenom položaju Hrvata u Vojvodini. S druge strane, relativno dugo sam se javljao u javnosti i kao analitičar procesa unutar zajednice, kao osoba koja se nedvosmisleno i jasno očitovala u situacijama kršenja ljudskih i manjinskih prava pripadnika hrvatske zajednice te kao onaj koji je postupno zauzimao i određene važne i odgovorne dužnosti u zajednici, kao što su član srbijanskog dijela Međuvladinog

mješovitog odbora za zaštitu manjina ili član Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Hrvatske. U tom smislu, neki bi promatrač sa strane mogao zaključiti kako je mjesto predsjednika DSHV-a zapravo neka vrsta »krune« mog dosadašnjeg angažmana glede »hrvatskoga pitanja« u Vojvodini. Glede takvog tumačenja, rekao bih kako je jedan od razloga situiran i u činjenici izazova koji se preda mnoom postavio da se sada u političkome polju okušam u artikuliranju dijela interesa hrvatske zajednice u Vojvodini. Tim prije, jer su taj interes počeli naprasno definirati, pogrešno tumačiti i simulativno ostvarivati oni koji su u hrvatsku zajednicu ili zalutali ili su, pak, poslani da zapriječe bilo koji i bilo kakav razvojni proces! Procese koje su određivali i davali im žigove osobnosti, često utopljene u tragičnost, brojni vrlo takmaci koji su djelovali prije nas i čija nam ostvarenja moraju biti uzorna. Na koncu, ali ne i najmanje važno, razlog moje kandidature dolazi i iz naloga onih koji dolaze nakon nas – što ćemo mi kao ljudi u zreloj životnoj dobi

ostaviti onima koji dolaze poslije nas! Hoće li generacija kojoj ja pripadam učiniti neki pomak i ostaviti mladima jedan dio posla odraden. Jer, bez njihova uračunavanja naše djelovanje uvelike gubi na smislu.

HR: Svaka politička stranka nastoji jačati svoj politički utjecaj. Kako ocjenjujete aktualnu političku snagu DSHV-a, a glede utjecaja na rješavanje problema koji se odnose na ostvarivanje manjinskih prava ovdašnje hrvatske zajednice?

Kao pravo, vrijedi da se još uvijek u Srbiji malo toga može postići na društvenome planu bez političke organiziranosti. Koncept vladavine prava, kapaciteti demokratskih institucija i kvaliteta javnih politika još su uvijek nedovoljno razvijeni da bi se bez političkoga organiziranja i djelovanja nešto moglo u Srbiji postići. To se, čini se, najbolje da vidjeti na primjeru udžbenika na hrvatskome jeziku – ono se nije ni počelo ostvarivati samo po sebi, to jest po primjeni slova zakona od strane nadležnih ustanova i institucija, nego tek nakon

Razlog moje kandidature dolazi iz naloga onih koji dolaze nakon nas – što ćemo mi kao ljudi u zreloj životnoj dobi ostaviti onima koji dolaze poslije nas! Hoće li generacija kojoj ja pripadam učiniti neki pomak i ostaviti mladima jedan dio posla odrađen. Jer, bez njihova uračunavanja naše djelovanje uvelike gubi na smislu

pritisaka, to jest aktivnostima HNV-a, DSHV-a i diplomacije. Stoga se djelovanje iz političkog polja za manjinske zajednice, napose za hrvatsku, koja ima specifični položaj u Srbiji, nadaje nužnim. Jer, politika je jedina ta koja može, istina vrlo teško i uz nesvakidašnje napore i lukavstva, osigurati pomake u ostvarivanju manjinskih prava, institucionalnom razvoju manjinske infrastrukture i kvaliteti programa koji upražnjavaju manjine u svojem djelovanju. Drugo je, naravno, pitanje kolika je realna politička snaga DSHV-a i kolika glede svega toga ona uopće može biti. Politička relevantnost i značaj su zacijelo umanjeni činjenicom što DSHV nije više parlamentarna stranka. To je dovelo do toga da su Hrvati danas u Srbiji isključeni iz svih procesa donošenja relevantnih odluka. Isto tako, farsa sa zastupništvom u pokrajinskom parlamentu dodatno je oslabila njezin utjecaj. Figuriranje kao čimbenika u lokalnim samoupravama u Srijemskoj Mitrovici i Subotici danas je, u realno-političkom smislu, stvarni utjecaj

DSHV-a. Međutim, osim realnoga, ne treba zaboraviti da postoje i neizravni i simbolični politički utjecaji, utjecaji koji svoju snagu crpe iz prava, međunarodnih standarda i širih geopolitičkih konstelacija i pratećih procesa, kao što su, uzmimo za primjer, eurointegracijski procesi. I upravo u tim aspektima društvenoga života temelji se relativno važan utjecaj DSHV-a kada je riječ o društvenom položaju Hrvata u Vojvodini, to jest Republici Srbiji.

HR: Opće je uvjerenje da DSHV nema veću podršku u urbanim sredinama, nasuprot ruralnim sredinama. Je li to točno i zbog čega je to tako? Ako jest točno, kako ojačati poziciju stranke u većim vojvođanskim gradovima?

Možemo postaviti pitanje i je li ova tvrdnja istinita?! Bojim se, naime, da za nju ne postoje ozbiljnije empirijske potkrjepe. S druge strane, danas je, barem u Vojvodini, posve nezahvalno govoriti o oštroj podjeli građana hrvatske nacionalnosti na one iz ruralnih i one iz urbanih sredina. Jesu li, na primjer, žitelji

Petrovaradina ruralci? Zacijelo nisu! Isto se ne može reći, recimo, ni za Tavankučane! Istina je da je, za razliku od gradova, u manjim sredinama lakše prepoznati uspjehe hrvatske zajednice, da je u njima, napose u mjestima s većim postotkom hrvatskoga stanovništva, lakše ostvariti određena prava, jednostavnije je artikulirati interese i, na koncu, ali ne i na posljednjem mjestu, bolje posložiti političku organiziranost Hrvata. Naravno, pitanje je servisira li mjesna DSHV »ćelija« sve navedene procese adekvatno. Iskustva su glede toga, čini mi se, različita i ovise o konkretnim prilikama od mjesta do mjesta, a na što utječu brojni faktori: od povijesnog nasljeđa do kvalitete kadra na terenu. Naravno, to ne znači da pred novim vodstvom DSHV-a ne stoji izazov da se, kako ste rekli, »ojača pozicija« u gradovima, na čemu će se morati ozbiljno poraditi. Pri tomu, ne može se reći da je DSHV, recimo, u Srijemskoj Mitrovici slab. Naprotiv! Pogledajte samo njihove rezultate! No, drugi je red stvari zašto ga u, recimo, Šidu uopće

nema. Ili Zemunu! Tamo je vjerojatno glavni razlog to što je još uvijek nesigurnost za politički angažman među Hrvatima snažan. Naravno, posebne su prilike u Somboru, koje ne bih ovdje, zbog benignosti i apsurdnosti, posebno elaborirao. Sve to kazuje kako je veoma nezahvalno donositi općenite ocjene, to jest kako je gotovo svaka lokalna situacija specifična. To onda znači da će se i spram svake od njih morati, radi snaženja općenitog utjecaja DSHV-a, djelovati zasebno od mjesta do mjesta. Tako je uostalom u radu većine i drugih političkih stranaka. U tom smislu, pozivam sve one, napose mlade, koji mogu pridonijeti boljem radu DSHV-a, ali i boljitku naše zajednice. Dodate, učlanite se u DSHV i nastavimo raditi s novim žarom u borbi za dostojanstvo i ravnopravnost Hrvata u Vojvodini.

HR: Ima mnogo prijedbi da se ne čuje glas onih Hrvata, koji su zastupnici u lokalnom, subotičkom parlamentu. Hoćete li nastojati to promijeniti? Valjda

nije tako teško da se čuje glas tih zastupnika i kad je riječ o komunalnoj problematici?

Ne može se reći da se njihov glas ne čuje. Možda bi se prije toga moglo reći da nisu dovoljno glasni. A kako bi bili kada su dio, istina gotovo neznatni, vladajuće većine? Bilo kako bilo, Vaše pitanje više spada u neposrednu nadležnost Podružnice u Subotici, to jest njihovo djelovanje prosuđuju tijela i vodstvo Podružnice, dok ja nerado govorim o svojim dojmovima. Koliko sam upoznat, do sada nije bilo većih prigovora na njihov rad od strane prijašnjeg vodstva subotičke Podružnice. Hoće li, pak, oni dobiti druge smjernice za svoj rad, hoće li biti angažiraniji u skupštinskim skupama, ovisit će o stajalištima i politici novoga vodstva subotičke Podružnice DSHV-a.

HR: U proteklom periodu DSHV se deklarirao kao stranka desnice. Hoće li se i dalje nastaviti tim putem? Znači li to da za ovdašnje Hrvate, koji imaju drugačija politička uvjerenja, nema mjesta u stranci, čiji ste predsjednik?

Kada je riječ o političkim strankama nacionalnih manjina bojim se da pitanje, danas inače uvelike prevladane i nejasne, »distinkcije« na desnicu i ljevicu, nije od presudne važnosti. Daleko je, naime, važnije, pitanje je li njihova misija i zalaganje za konkretne interese pripadnika zajednice, njihov društveni položaj, kvalitetu prava koja uživaju autentično ili nije! Drugim riječima, od suštinskog je značenja zalaže li se uistinu i koliko neka manjinska stranka za opći boljitak pripadnika vlastite zajednice ili je pak svoje djelovanje podčinila interesima otuđene elite, djeluje li na štetu zajednice, vodi li politiku na načelima simulacije... To, dakle, znači da su u DSHV dobrodošli svi oni kojima je stalo do napretka i prosperiteta Hrvata u Vojvodini, to jest Srbiji.

HR: Prilikom nastupa, kao predsjedničkog kandidata, na izbornim skupštinama mjesnih odbora stranke, rekli ste i kako je jedan

od vaših ciljeva obnova dijaloga s crkvom. Što je cilj te obnove, već ako jest prekinuta? Dakle, pitanje je o cilju, jer politika je društvena aktivnost koja podrazumijeva postizanje cilja.

Da, dijalog s Crkvom mora postojati! I suradnja! Jednostavno, ne možete se ozbiljnije baviti politikom na planu zaštite i artikuliranja interesa jedne manjinske zajednice ukoliko ne postoji dijalog sa svim segmentima njezine organiziranosti. Kao prvo, Crkva je integralni dio društva i kao takva se mora posve uračunavati u javno djelovanje. Kao drugo, bitna odrednica Hrvata u Vojvodini kao manjinske zajednice jest i to što oni i u konfesionalnom smislu nisu dio većine. To onda znači da i u tom segmentu svojega društvenoga života imaju vlastitu atipičnost te da Katolička crkva kao manjinska u Srbiji ima

bilo koje strane, supremacijske ili paternalističke kvalifikative, već bi se jednostavno, svakom u svojoj primarnoj i legitimnoj domeni djelovanja, morali uz dijalog nekako nadopunjavati radi općeg dobra ne samo pripadnika hrvatske zajednice nego dobra za sve članove društva.

HR: Smatrate li da DSHV treba imati i kulturnu politiku, imati aktivan odnos spram, kako se to obično kaže - očuvanja materijalne i nematerijalne naše kulturne baštine? Stvaranje i razvijanje snažne nacionalne kulture, ne ide bez politike ili se možda ne slažete s tim stavovima?

Naravno da i DSHV kao politička stranka mora imati svoju kulturnu politiku kao dio vlastitoga programa! Ona, naravno, ne bi smjela biti ni u kakvoj koliziji

uslužna: ona treba omogućavati razvoj kulture i čuvanje kulturne baštine. I na tome planu, kada je riječ o kulturnoj politici DSHV-a, ima još dosta posla, spomenimo primjerice kazališnu praksu. Ne možemo se miriti s činjenicom da je hrvatska zajednica u Vojvodini danas jedina zajednica koja nema profesionalno kazalište! Ili kada je riječ o kroatistici – zar smijemo pristati na to da budemo zajednica koja neće na razini sveučilišta imati studij vlastitoga jezika, književnosti, kulture... Odgovornost da se na tome planu nešto promijeni na bolje, među ostalim, spada i na DSHV, to jest na onaj dio koji se odnosi na stranačku kulturnu politiku. Glede toga, čini se uzornim, jest postupanje i djelovanje DSHV-a kada je riječ o osnutku Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

HR: Može li DSHV utjecati na razvijanje gospodarske suradnje između ovdašnjih ljudi koji se bave biznisom s onima iz matice, kao i s onima u drugim susjednim zemljama?

Vjerujem da može! Ali, ne u dijelu koji se tiče kreiranja ambijenta za poslovanje, nego u dijelu koji podrazumijeva dinamiku »socijalnog kapitala« u području ekonomije. Gospodarski je segment u hrvatskoj zajednici vjerojatno segment s najviše nepoznanica. Zna se tu i tamo, napose iz tekstova koji se objavljuju u *Hrvatskoj riječi*, da postoje ugledni i uspješni gospodarstvenici. Štoviše, bilježe se i problemi u njihovom poslovanju zbog toga što su Hrvati, kao što smo vidjeli na primjeru **Stanka Krstina**. Sve to zahtijeva jedan pomniji pristup, točnije mapiranje onih gospodarstvenika koji su Hrvati, njihovo umrežavanje i povezivanje... Njihova iskustva mogu nam biti od odsutne važnosti kada je riječ o sastavnicama gospodarske politike DSHV-a. Recimo i to da neke dosadašnje spoznaje govore kako i u poljoprivredi postoji veliki broj uspješnih te da je poljoprivreda važan resurs za gospodarski napredak i uopće boljitak Hrvata u Vojvodini.

TWITTER

Novi predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov otvorio je Twitter nalog. Od sada njegove komentare i aktivnosti možete pratiti i putem te popularne društvene mreže, koja ima 600 milijuna aktivnih korisnika koji dnevno objave oko 250 milijuna »twitova«. Predsjednika DSHV-a možete pratiti preko njegova naloga: Tomislav Žigmanov@zigmanov

određenu specifičnost i da zbog toga ima vlastite značajke svojega položaja u srbijanskom društvu. Uzmimo, na primjer, povrat imovine: u odnosu na Srpsku pravoslavnu crkvu nanosene su joj glede toga nepravde! Kao treće, Crkva ima veoma važnu ulogu u brojnim segmentima života Hrvata – ako se čak i zanemari njezina vodeća uloga u duhovnom životu onih Hrvata koji su vjernici, ne mogu joj se nikako osporiti brojne druge funkcije i sastavnice u društvenome životu, napose onom kulturnom i prosvjetnom. Sve su to, zapravo, onda nalozi koji vas jednostavno nukuju na to da dijalog pa i suradnja s Katoličkom crkvom moraju biti programski sadržaji u političkoj agendi svake političke stranke u hrvatskoj zajednici kojoj je stalo do ozbiljnosti. Naravno, to ne znači da ta suradnja treba imati, s

s kulturnim politikama drugih čimbenika u zajednici, napose Hrvatskoga nacionalnog vijeća, već bi morala s njima biti uvelike usuglašena. Tim prije, jer se tako mogu polučiti bolji rezultati. No, to ne znači da DSHV mora biti nositelj te politike – prostor kulture unutar zajednice treba biti autonoman, a nositelji iste moraju biti kulturne institucije, udruge kulture i pojedinci. Vrijeme »komiteta« je davno prošlo! Politika danas u demokraciji, a spram toga se mora ravnati i DSHV, treba biti instanca koja omogućuje da se osigura koliko, kako ste naveli, »očuvanje materijalne i nematerijalne naše kulturne baštine«, toliko i omogući razvoj kulturnog stvaralaštva, napose onoga koji dolazi iz područja umjetnosti i znanosti. Drugim riječima, ovdje je uloga politike tek, recimo to tako,

SJEDNICA HNV-A ODRŽANA U RUMI

Nedovoljna uključenost manjina u izradu akcijskog plana

Osim o akcijskim planovima pregovaračkog poglavlja 23, odnosno za ostvarivanje prava nacionalnih manjina na sjednici je bilo riječi i o Mariu Vrselji * Vrselja se ispričao, oporba traži njegovu ostavku

Na posljednjoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća, održanoj u Rumi, kojoj je prisustvovalo 23 od ukupno 29 vijećnika, kao iznimno važne točke dnevnog reda istaknute su informacije vezane za izradu Akcijskog plana pregovaračkog poglavlja 23, kao i informacija o prvom nacrtu Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, kojega su sastavili članovi radne skupine iz državnih tijela. Poseban akcent dan je točki dnevnog reda koja se odnosila na nedavne medijske objave o slučaju **Maria Vrselje**.

PARALELNE AKTIVNOSTI I AKCIJSKI PLANOVI

Kako je istaknuo predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, u Akcijskom planu pregovaračkog poglavlja 23, koji je bio po prvi puta predstavljen u ljeto prošle godine, nisu bili uključeni predstavnici nacionalnih manjina:

»Prije dvije godine dobili smo potvrdu da je hrvatska zajednica među najboljima u radnoj grupi i da najkonstruktivnije radimo. Nažalost, mi nismo sudjelovali u izradi inicijalnog teksta nego je u tome sudjelovala samo država. Veoma su kratki rokovi i mi već do 15. studenog trebamo usvojiti konačnu verziju. Nedovoljna inkluzija manjina jako loše utječe na kvalitetu tih planova, a na poseban način utječe loše i na Srbiju, jer se ti planovi nepo-

trebno vraćaju umjesto da smo uključeni od samog početka i da zajednički radimo na dobrobit i jednih i drugih kako bismo napravili jedan dobar plan i da država ima zadovoljne manjine«, istaknuo je Slaven Bačić, dodajući da je u njegovoj izradi vrlo malo prijedloga dao civilni sektor i manjinska vijeća i da je u

Sarić Lukendić ističući da je prva verzija Akcijskog plana nastala u vrijeme kada su trajali izbori za nacionalna vijeća, bez toga da su na bilo koji način sudjelovali predstavnici nacionalnih manjina:

»Interes je svih nacionalnih vijeća da aktivno sudjeluju u pisanju akcijskih planova i na taj

du Akcijskog plana za poglavlje 23 za položaj nacionalnih manjina, u kojem je sudjelovao Slaven Bačić kao vrstan pravnik i poznavatelj materije i kao predstavnik HNV-a. Sada se paralelno odvijaju aktivnosti, nastaju različite verzije akcijskih planova i on je još uvijek u verziji nacrtu koji se kontinuirano doraduje. Mi smo informirali vijećnike o trenutnim verzijama akcijskih planova, ali moram reći da cijeli taj proces nije u dovoljnoj mjeri medijski aktualiziran, u smislu da u njemu svojim priložima konstruktivan doprinos pružaju i građani Republike Srbije, bez obzira jesu li to predstavnici većinskog ili manjinskog naroda«, istaknuo je Darko Sarić Lukendić.

Zaključak je bio, kako je istaknuo Slaven Bačić, da će nastojanja biti u narednom razdoblju, skupa sa svim nacionalnim vijećima, da se Akcijski plan promijeni i prilagodi potrebama svih, te je pozvao vijećnike da dostavljaju svoje primjedbe i sugestije, budući da je Akcijski plan na javnoj raspravi.

PRVI PUT U RUMI

Sjednica je održana 3. studenog u prostoriji HKPD-a **Matija Gubec** u Rumi, a s obzirom na to da se prvi puta od osnutka Hrvatskog nacionalnog vijeća sjednica održavala u ovom srijemskom gradu, prije početka sjednice sve prisutne su pozdravili predsjednici te udruge **Pavle Škrobot** i **Miroslav Galar**, koji su ih tom prilikom upoznali s dugogodišnjom tradicijom i aktivnostima društva u proteklom razdoblju.

više od 90 posto u njegovoj izradi sudjelovala samo država.

O iznimno važnom poglavlju 23 koje se bavi ljudskim i manjinskim pravima govorio je i predsjednik IO HNV-a **Darko**

način daju svoj doprinos izgradnji boljeg i kvalitetnijeg društva u kojem živimo, koje je prilagođeno europskim standardima kojima težimo. U tom smislu formirana je radna skupina za izra-

VRSELJA: MEDIJSKA HAJKA NA MENE

Jedna od točaka dnevnog reda o kojoj se raspravljalo odnosila se na nedavne objave u medijima o predsjedniku Povjerenstva za mladež HNV-a Mariju Vrselji, a na zahtjev osam vijećnika HNV-a. Vijećnicima se obratio Vrselja:

»Pola godine se već vodi medijska hajka na mene, koja je doživjela svoj vrhunac u rujnu. Ne znam koji je bio krajnji cilj forsirati priču o meni kao naci-

Mario Vrselja

sti. Vjerojatno nije poželjno biti uspješan, aktivan mladi Hrvat u politici. Na snimanje emisije pod nazivom *Zovi samo zovi* sam doveden na prijevaru novinara **Darka Špera**, koji nijednom nije spomenuo dok smo imali elektroničku prepisku snimanje bilo kakve emisije. Spominjao je striktno intervju vezan za projekte i akcijsko djelovanje u zemlji i inozemstvu. U emisiji sam isječen na deset minuta za potrebe iste. Smatram da je emisija bila jednostrana, da sam u nekoliko navrata i vrijeđan da sam 'neuspjeli projekt'. Smatram da ovo nije napad na mene, nego na hrvatsku zajednicu u Srbiji, hrvatsku omladinu i dobrosusjedske odnose Srba i Hrvata koje gradimo duže vrijeme. Nikada nisam bio fašist, nacist, ustaša i slično. Ovoga puta se ograđujem od toga i ispričavam

NIJE BILO NEPRIMJERENE GLAZBE NITI OBILJEŽJA

Povodom objava u medijima o žurci za mladež u Hrvatskom domu u Srijemskoj Mitrovici oglasio se, osim Maria Vrselje, i predsjednik HNV-a za Srijem **Andrej Španović** koji je istaknuo da je zabava u Srijemskoj Mitrovici bila uredno prijavljena policiji:

»Policija je bila prisutna sve vrijeme tijekom trajanja žurke i nije bilo neprimjerene glazbe, niti isticanja nekih nacističkih obilježja. Te objave u medijima su netočne, jer da je bilo nešto od toga, policija bi pokrenula postupak za širenje rasne, vjerske i nacionalne mržnje. U Srijemskoj Mitrovici se tako nešto nije desilo, niti će se ikada desiti«, rekao je Španović.

se ako sam nekoga povrijedio, nekoga od sunarodnjaka jer kada sam shvatio da sam prevaren, bilo je kasno. Nikada nisam bio član niti jedne ekstremističke organizacije, nisam bio osuđivan, nisam bio na kriminalističkoj obradi niti se protiv mene vodio bilo kakav sudski postupak. Bio sam u Bleiburgu i ne mogu se toga odreći. Tamo je stradao moj narod i nisam išao po nalogu ni vrha HNV-a ili DSHV-a, već po osobnom nahođenju od vlastitih sredstava. Moja greška je

iz Republike Hrvatske i mladih Hrvata iz Republike Srbije gdje je on jedan od nositelja.

Nakon Maria Vrselja oglasio se i vijećnik **Stanko Krstin** navodeći da je i on jedan od potpisnika za iniciranje rasprave:

»Ti stavovi su važni kako bismo mogli na drugoj strani reći nešto drugo što nas tišti. Moj problem nisam imao priliku iznijeti u medijima, jer je Mario Vrselja bio važniji od mene. Smatram da svoj osobni stav na facebooku nije iznio u moje ime

nik **Mata Matarić**.

Vijećnici su usvojili i odluku za raspisivanje javnog poziva za dodjelu priznanja Hrvatskog nacionalnog vijeća za 2015. godinu. Poziv je upućen za dodjelu priznanja *Ban Josip Jelačić* za društveni doprinos u hrvatskoj zajednici, priznanje *dr Josip Andrić* za doprinos u hrvatskoj kulturu i priznanje *Pajo Kujundžić* za doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku. Također je usvojen i prijedlog odluke o davanju mišljenja na izmjene i dopune

što sam u naletu tužnih emocija napisao na facebooku da sam vijenac položio u ime svih vođanskih Hrvata. Ispričavam se zbog toga i ne mogu zastupati sve, jer ima i onih koji se ne slažu s tim. Duboko žalim zbog tog postupka jer sam povrijedio tu grupaciju ljudi«, rekao je, među ostalim, Vrselja, pokazujući prisutnima svoja priznanja – prije svega priznanje **Ane Tomanove** – **Makanove** za širenje multikulturalnosti i višejezičnosti, više certifikata i diploma i kao nešto, kako je rekao, »na čega je posebno ponosan«, potpisanu deklaraciju o međusobnom razumijevanju i suradnji između mladih Srba

i ja se ograđujem od toga. HNV je morao izaći u javnost sa svojim stavom vezanim za ovaj slučaj«, istaknuo je Krstin.

Stav koji su iznijeli članovi oporbe bio je da se o slučaju Maria Vrselje HNV trebao odmah oglasiti, a prijedlog vijećnika oporbe bio je da Vrselja da ostavku na funkciju predsjednika Povjerenstva za mladež HNV-a:

»Radi zaštite hrvatske zajednice i radi zaštite samog Vrselje, najbolje bi bilo da ga privremeno udaljimo sa svih funkcija u nacionalnom vijeću. Naš prijedlog je u cilju ozdravljenja čitave zajednice, a i njemu bismo učinili veću uslugu«, istaknuo je vijeć-

financijskog plana Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za 2015. godinu.

Vijećnici su raspravljali i o točki dnevnog reda koja je bila dopuna predložena od vijećnika **Vladimira Kranjčevića**, a koja se odnosila na pitanje postoji li sukob interesa novoimenovanog predsjednika DSHV-a **Tomislava Žigmanova**, koji obnaša dužnost ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Predsjednika HNV-a Slaven Bačić konstatirao je da obnašanje ove funkcije ne predstavlja sukob interesa i da je u skladu sa Zakonom.

Suzana Darabašić

PAVLE MOČILAC, ZNANSTVENI SURADNIK SVEUČILIŠTA U MANCHESTERU

Šanse se otvaraju hrabrima

Nakon uspješnog projekta u Češkoj pružila mi se mogućnost nastaviti postdoktorski studij na svjetski poznatom Sveučilištu u Manchesteru, jednom od najboljih i najcjenjenijih sveučilišta Velike Britanije

Pavle Močilac rođen je u Srijemskoj Mitrovici, a 1994. godine skupa sa svojom obitelji i odlazi u Sisak. Nakon završene farmacije odlazi na doktorski studij u Dublin, a trenutačno radi kao znanstveni suradnik na prestižnom Sveučilištu u Manchesteru.

Sjećate li se života u Srijemskoj Mitrovici?

Rođen sam u Srijemskoj Mitrovici, a roditelji su mi sa sela. Živjeli smo u novijem naselju Mitrovice koje se neslužbeno zvalo *Blok B*. To naselje prije sedamdesetih nije postojalo, a onda je naseljeno obiteljima koje su došle u tada industrijsku Mitrovicu odasvud, ponajviše iz okolnih sela, ali i iz Mačve i Bosne. To je naselje bilo paradigma, slika i prilika Jugoslavije osamdesetih – lijepo osmišljen ali nedovršen kvart bez sadržaja, s jednim malim limenim duća-

nom. U Mitrovici sam odrastao osamdesetih nikako se ne razlikujući od ostale djece. U naselju je bilo najviše Srba, ali je daka-ko bilo i ostalih, ali su do kraja osamdesetih svi živjeli skupa, susjed tj. komšija bio je važniji od brata. Jednostavno smo svi živjeli skupa, a ne jedni pokraj drugih. Društvo je tada zapravo bilo homogeno, puno homogenije od današnjih europskih »multikulturalnih« društava u kojima možete sresti narode iz cijeloga svijeta, ali to su heterogena, ne homogena društva, to su društva u kojima više-manje svi žive jedni pokraj drugih, a ne jedni s drugima. Na našoj su terasi gosti bili svi, svi s kojima smo dolazili u kontakt. Prijatelji su bili svi, sve do kasnih osamdesetih.

U tom trenutku je nacionalizam, prije svega srpski, počeo se »probijati« na sve strane i osjetiti se posvuda: u medijima,

u promjeni načina razmišljanja i govoru mnogih oko nas. Ne bih čitatelje zamario detaljima koji su im jako dobro poznati, ali samo jedna mala crtica kako se etničko-religijska segregacija dogodila: moji su roditelji krajem osamdesetih pjevali u mitrovačkom gradskom zboru. U jednom trenutku je netko odlučio da na repertoaru gradskog zbora budu srpske nacionalističke pjesme. Mojim roditeljima, koji nisu željeli pjevati nacionalističke pjesme, nije preostalo ništa drugo nego napustiti taj zbor. No, kako im je pjevanje nedostajalo, priključili su se crkvenom zboru mitrovačke katoličke župe. Dakle, to je bilo spontano zatvaranje u vlastiti etno-religijski prostor, ne zbog nekakvog nacionalizma ili religioznosti, nego zato što su bili praktički potjerani od građanskog mainstreama kada je taj mainstream prestao

biti građanski i postao monoetnički. Dakle, to je bila reakcija na polarizaciju i raspad građanskog društva nazad u etno-tribalno. Mene je tada, 1990. godine, počela daleko više zanimati znanost i upravo tada, krajem osamdesetih, otkrio sam znanstvenika u sebi. Prvih 5 razreda osnovne škole sam završio u školi *Jovan Popović*, a posljednje tri u školi *Jovan Jovanović Zmaj*. I to tri jako burne i neizvjesne godine – 1990., 1991. i 1992.

Tijekom rata preselili ste se u Hrvatsku.

U onom ratnom košmaru shvatili smo kako nama Hrvatima u Srbiji života uglavnom nema: ili ćemo se pomiriti s tim da ćemo sve vrijeme uglavnom biti građani drugog reda, ili ćemo se preseliti tamo gdje naša etnička pripadnost neće biti problem, tj. tamo gdje smo većina. Godina 1992. je bila iznimno opasna i s ove distance je sasvim jasno kako nismo mogli biti sigurni da nećemo završiti kao Vukovarci, u nekakvoj jami ili u pukom izbjeglištvu s vrećicom u ruci. Osim toga ekonomska situacija je postala, s ove distance gledajući, suluda i nadrealna. Iz Mitrovice smo otišli u ljeto 1994. Ja sam tad imao 16 godina i bio sam prvi razred srednje kemijske škole.

U Hrvatskoj ste upisali i završili farmaciju, gdje ste se i zaposlili.

Godine 1997. završio sam srednju kemijsku školu u Zagrebu, koja se danas zove Prirodoslovna škola *Vladimir Prelog*. Ona je tada, uz varaždinsku, bila najbolja kemijska usmjerena škola u Hrvatskoj i

davala solidne temelje za bilo koji studij gdje je kemija bila važna. Dalje je bio fakultet. Ali koji? Većina mojih školskih kolega je upisivala kemijsko inženjerstvo, dakle studij usmjeren prema kemijskoj industriji. Gledajući Sisak i situaciju u Sisku bilo mi je jasno kako je kemijskoj industriji u Hrvatskoj došla »smrtna vura«, da je situacija loša, te da vjerojatno taj studij ne nudi dobru perspektivu. Bio sam u pravu. Ono malo kemijske industrije u Hrvatskoj što je 1997. bilo aktivno sada je sasvim umrlo ili je na izdisaju. Osim naravno farmaceutske industrije. Moje konačno dvoumljenje bilo je između farmacije, koja je izgledala perspektivno, i studija općenito, znanstvene kemije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu. Pragmatično sam odabrao farmaciju računajući kako je farmacija perspektivnija. *Pliva* je tada bila gigant bez premca u državi, praktički država u državi, sa svojim azitromicinom izgledala je kao svjetska tvrtka u malenoj Hrvatskoj. *Pliva* je tada otvarala novi istraživački institut i činilo se kako mi je perspektiva, sa završenim studijem farmacije, zajamčena. Svi koje sam pitao za mišljenje zdušno su podržavali da odaberem studij farmacije. No, studij farmacije je tada bio prestižan studij kojeg su upisivali dobrim dijelom oni čiji su roditelji imali privatne ljekarne ili strana zastupništva. To je bio jedan, u tzv. klasnom smislu, sasvim drugi svijet, jako, jako daleko od moje socio-ekonomske klase. Tada je za upis na fakultet bilo potrebno položiti vrlo težak prijamni ispit, ali sam briljirao i od 500 kandidata rangirao se u sam vrh, na 4. mjesto, što mi je osiguralo državnu stipendiju (tada je tih 700 kuna značilo iznimno puno mojoj siromašnoj obitelji). Iako su me neki moji dobri prijatelji uvjeravali kako farmaceutska struka nije za mene i da bih ipak trebao studirati kemiju na PMF-u, pragmatizam i privid prestiža, bolje perspektive, te mogućnost dobivanja stipendije je učinilo svoje. Odbaciti studij farmaci-

je radi studija kemije izgledalo je tada suludo. Ali pokazalo se kako su ti moji prijatelji bili u pravu. Farmaciju sam završio 2002. godine, u roku. Moja velika želja, od samog početka, bilo je istraživanje i dizajn novih lijekova, takozvani »structure-based drug design«. Jedino mjesto za tako nešto u Hrvatskoj bio je Istraživački institut tvrtke *Pliva*. No, ona me prosto – nije htjela. Pokušao sam se zaposliti u *Plivi*, ali sam naišao na odbijenicu. Bilo kakve mogućnosti da nađem vezu, kako se tada radilo, bile su uzaludne. Korupcija i nepotizam čvrsto su vladali Hrvatskom i ja sam se vrlo brzo otrijeznio.

Umjesto u *Plivi* radio sam jedno vrijeme u *Belupu*, potom u ljekarnama i manjim tvrtkama koje su se bavile razvojem informatike za ljekarne, ili u kliničkim istraživanjima, međutim, moja želja je i dalje bila znanost, iako u Hrvatskoj to jednostavno nije bilo moguće. Vremenom sam shvatio kako sve što u Hrvatskoj mogu dobiti jest neki oblik prodaje: zastupništva ili ljekarne. Osobno se nisam nalazio u takvim poslovima, niti sam u takvim poslovima mogao dati ono najbolje od sebe, ali to su bili poslovi koje sam jedino mogao dobiti, iako jednostavno nisu bili za mene. Štoviše, većina znanja koje sam stekao tijekom studija na tim poslovima uglavnom mi je bila nepotrebna. Godine koje sam proveo u Hrvatskoj radeći, dakle od 2002. do 2008. bile su izgubljenih 6 godina.

Nakon Hrvatske odlučili ste otići u Irsku na doktorski studij.

Vidite, sve to vrijeme osjećao sam kako to nije to i da sam rastao za nešto drugo. Vremenom su se sve moje iluzije raspršile i shvatio sam kako Hrvatska nije za mene. Krajem 2007. godine čvrsto sam odlučio otići iz Hrvatske i pokušati naći doktorat negdje u EU te se vratiti u znanost. U ožujku 2008. odlazim u Irsku na Dublin City University gdje sam započeo doktorat u okviru PhD programa »Targeted therapeutics and theranostics«. To je bilo

prije velike ekonomske krize koja je pogodila Irsku točno godinu dana nakon mog dolaska. No, kada sam došao irska je znanost plivala u novcu i činilo se kako su uvjeti za bavljanje znanostima savršeni. Sušta suprotnost životarenju hrvatskih znanstvenih institucija. Irsko je tada doista davalo dojam ekonomskog tigra. No sve se raspršilo 2009. kad je Irsko upalo u krizu i kad su i poslovi i novac jednostavno nestali. To mene nije previše kačilo, naime usredotočio sam se na svoj projekt strukturalne sistematike: istraživanje utjecanja substituenata i izomera na pakiranje u kristalnoj strukturi jednostavnih molekula derivata 4-aminopiridina (koji se pokazao kao potencijalni lijek za liječenje multiple skleroze) i koncept izomernih mreža (»isomer grids«). Rezultati tog projekta su me inspirirali da pokušam razviti sasvim novu vrstu imidnih tetramernih makrocikličkih spojeva. Na kraju, razvio sam ne jednu nego dvije nove vrste imidnih makrocikličkih spojeva koje smo nazvali tenimidi i trezimidi. To je već bilo područje makrocikličke i supramolekularne kemije. Rezultati su objavljeni u renomiranim međunarodnim znanstvenim časopisima.

Ubrzo nakon doktorata uslijedio je postdoktorski studij.

U znanosti je to uobičajeni razvoj karijere: nakon dokorskog studija slijedi postdoktorski. To u biti nisu klasični studiji nego nastavak razvoja karijere istraživačkim radom u istom, sličnom ili sasvim drugačijem području ovisno o afinitetima. Postdoktorski studij je obično kratak – jednu do tri godine. Ja sam odlučio nastaviti se baviti makrocikličkom i supramolekularnom kemijom. Nakon doktorata, 2012. dobio sam priliku pridružiti se Institutu za organsku kemiju i biokemiju u Pragu. U pitanju je jedan od najboljih i najproduktivnijih znanstvenih instituta u centralnoj Europi. Projekt na kojem sam radio bio je razvoj molekulskih nosača lijekova, posebnih cikličkih mole-

kula, derivata ciklodekstrina koji su sposobni olakšati prolaz lijekovima za liječenje HIV-a u zaražene stanice. Također sam razvio i spojeve koji bi mogli poslužiti kao netoksični genski vektori za prijenos gena u stanicu – u pitanju je uobičajena procedura u genetičkom modificiranju i genetičkom inženjeringu. Boravak u srcu Češke znanosti omogućio mi je da izbliza vidim i upoznam češku znanost i njihove institute, te ih usporedim s vidnim stanjem u Hrvatskoj. Situacija je takva da Hrvatska Češkoj sada već teško može parirati – Česi su u potpunosti iskoristili sve mogućnosti koje je članstvo u EU pružalo i sad je respektabilna znanstvena zemlja, što se nikako ne može reći za Hrvatsku koja je znanstvena provincija. Nakon uspješnog projekta u Češkoj pružila mi se mogućnost nastaviti postdoktorski studij na svjetski poznatom Sveučilištu u Manchesteru, jednom od najboljih i najcjenjenijih sveučilišta Velike Britanije. Područje rada je opet slično, makrociklička i supramolekularna kemija, ali ovaj put s primjenom u nuklearnoj kemiji.

Koji su vaši planovi za budućnost?

U svakom slučaju volio bih ostati u Manchesteru, koji nudi izvrsne mogućnosti za napredovanje i razvoj karijere, volio bih nastaviti istraživačku i akademsku karijeru, iako to nije nimalo lako. Srijem i Mitrovica ostaju dijelom mojih sjećanja na jedno lijepo i bezbrižno, ratom naglo prekinuto djetinjstvo, tamo još imam dosta starih prijatelja i poznanika iz djetinjstva, društvene mreže nas danas zbližavaju i pomažu da ne zaboravimo stare prijatelje, ali život ide dalje, pa s Mitrovicom i Srijemom povezanost kopni. Rat je bio grub i strašan, ali moj odlazak iz Mitrovice me je naučio kako ne treba u životu stalno biti na jednom mjestu, najbolje šanse u životu se otvaraju onima koji su hrabri početi iznova i koji tragaju za svojim dječakim snovima.

DR. MIRJANA DOKMANOVIĆ, PROFESORICA NA FAKULTETU ZA EUROPSKE PRAVNO-POLITIČKE STUDIJE U NOVOM SADU

Nova nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost

Ostvarenje ovakve vizije društva u Republici Srbiji podrazumijeva vlasništvo nad samim razvojem, njegovim ciljevima, metodama i rezultatima. Rodna ravnopravnost je u osnovi održivog razvoja uz uključenost svih, a krajnji cilj je poboljšanje kvalitete života građana i građanki. Rodna ravnopravnost je preduvjet razvoja i nalazi se u osnovi otklanjanja ključnih razvojnih prepreka Srbije, kao što su neusuglašen demografski i ekonomski razvoj, neadekvatno korištenje ljudskih resursa, zanemareni razvitak ruralnih područja i neodgovarajuće upravljanje prirodnim resursima i ugrožavanje životnog okoliša. Strategija za rodnu ravnopravnost je usuglašeni sustav mjera i instrumenata javne politike koji će Republika Srbija provesti radi unapređenja rodne ravnopravnosti i daljnjeg smanjenja i sprečavanja rodno zasnovane diskriminacije. Do kraja godine trebala bi biti usvojena nova Nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost Republike Srbije za razdoblje od 2016. do 2020. godine. O novoj strategiji govori nam dr. sc. **Mirjana Dokmanović**, profesorica na Fakultetu za europske pravno-političke studije u Novom Sadu, konzultantica za izradu strategije.

CILJEVI STRATEGIJE

»Radna strategija za rodnu ravnopravnost treba se usvo-

jiti do kraja godine, i ona se nadovezuje na prethodnu nacionalnu strategiju za poboljšanje položaja žena i unapređivanje rodne ravnopravnosti čije važenje istječe ove godine. Nova strategija, u čijoj izradi sudjelujem, imat će tri osnovna cilja: promijenjeni rodni obrasci i unapređena rodna kultura rodne ravnopravnosti, povećana ravnopravnost žena i muškaraca primjenom politika i mjera jednakih mogućnosti i rodna ravnopravnost uključena u sve ključne politike na svim razinama«, ističe Dokmanović i dodaje: »U utvrđivanju posebnih ciljeva i mjera pošlo se od evaluacije prethodne nacionalne strategije koja je utvrdila koja su dostignuća, problemi i slabosti u ovoj oblasti. Pokazalo se da je najveći pomak učinjen u pogledu većeg sudjelovanja žena u javnom i političkom životu, u unapređenju rodno osjetljive statistike, u unapređenju evidencije rodno razvrstanih podataka i u jednome dijelu u poboljšanju položaja žena na tržištu rada. Međutim, većina ciljeva strategije nije dostignuto i evidentirano je puno problema u primjeni prethodne strategije. Novom strategijom planiraju se otkloniti ovi problemi. Prvo, nalazi evaluacije prethodne strategije su utvrdili fragmentarnost u djelovanju države i nedovoljna proračunska sredstva, te nedosljednost u provođenju tih ciljeva.

Nova strategija ima potpuno drugi pristup. Ona polazi od

toga gdje su uzroci rodne neravnopravnosti. To su u prvom redu rodni stereotipi, rodne predrasude, i nejednaki odnos moći između žena i muškaraca kako u privatnom, tako i u javnom životu. Ova strategija će usmjeriti više pozornosti na eliminiranje tih stereotipa. Od medija će se zahtijevati poštovanje etičkih kodeksa novinara, da primjenjuju rodno osjetljiv govor, da ne prikazuju senzacionalistički vijesti kao što su nasilje u obitelji, da promoviraju rezultate i uspjehe stvaralaštva žena u znanosti, umjetnosti, politici i javnom životu i da na taj način aktivno sudjeluju u suzbijanju stereotipa i predrasuda. Mnogi mediji danas žene stereotipno prikazuju kao objekte, postoji puno seksizma. Inače, to je i obveza prema Zakonu o javnom informiranju, a također je i obveza prema Etičkom kodeksu novinara Srbije. Ovo se ne odnosi samo na medije, nego i na predstavnike javne vlasti na svim razinama. Naime, jedno istraživanje je pokazalo da većina predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti reproducira rodne stereotipe, a oni su ti koji trebaju zakone provoditi. Mnogi od njih ne poznaju zakone o ravnopravnosti spolova, niti što oni sadrže i koje su obaveze države u tome. Radi toga će se u budućnosti pozornost posvetiti educiranju predstavnika tijela javne vlasti na svim razinama. Također, radit će se na jačanju svijesti javnosti o rodnoj ravno-

pravnosti. To nije neko žensko pitanje, nego je to pitanje razvoja, jer se razvoj društva ne može ostvariti ako svi podjednako ne sudjelujemo u tom razvoju i podjednako ne dijelimo rezultate tog razvoja. Kada se kaže svi, misli se i na žene i na muškarce u podjednakoj mjeri.«

ŽENE NA SELU SU POSEBNO RANJIVA KATEGORIJA

Prema provedenim istraživanjima rodna (ne)ravnopravnost je manje-više u svim regijama jednaka, međutim, primjetno je da su žene u ruralnim područjima u lošijem položaju nego one u gradskim.

»U seoskim sredinama više preovlađuju patrijarhalni rodni stereotipi. Radi toga će se jedan poseban segment strategije posvetiti položaju žena na selu. Tu se ne radi samo o položaju žena koji je zaista iznimno težak, nego i o stvaranju uvjeta da one više doprinose razvoju društva. Prema statistikama svega 17 posto poljoprivrednih gazdinstava je samo na imenu žena. One nisu te koje odlučuju. Nemaju na svom imenu sredstva za proizvodnju, nemaju pristupa kreditima, nemaju pristupa imovini. Osim toga, radi loše infrastrukture i nedostatka ambulant i zdravstvenog osoblja zdravlje žena na selu je izrazito ugroženo. One koje žive u tim sredinama prisiljene su radi zdravstvenih pregleda dolaziti u gradove, a to iziskuje troškove i u pogle-

**»Društvo u Republici Srbiji je održivo društvo koje uključuje sve i u kome će biti dostignuta visoka kvaliteta svakodnevnog života«
– iz Ženske platforme za razvoj Srbije 2014.-2020., Palić 2014.**

du novca i u pogledu vremena«, konstatira naša sugovornica.

RAVNOPRAVNOST ŽENA U POLITICI

»Drugi cilj strategije jest unapređenje ravnopravnosti žena primjenom politika jednakih mogućnosti. U politici i u javnom životu je postignut određen napredak uvođenjem kvota shodno zakonima, tako da sada ima 30 posto žena u republičkom parlamentu i veliki je postotak žena i u skupštinama gradova i općina. Međutim, žena nema u izvršnim tijelima vlasti, tamo gdje se odlučuje, npr. u Vladi RS. U pojedinim općinskim odborima ima samo nekoliko žena ili nijedna, kao npr. u Subotici. Nova strategija predviđa posebne mjere u cilju boljeg pristupa u izvršnoj vlasti, ali i u upravnim odborima javnih poduzeća i agencijama, gdje ih sada uopće nema«.

MJERE ZAŠTITE VIŠESTRUKO DISKRIMINIRANIH ŽENA

»Ova strategija ima posebne mjere koje se odnose na višestruko diskriminirane žene. To su naročito ranjive kategorije zbog nekoliko svojstava koje imaju. Diskriminacija može biti na temeljem godina starosti, da su pripadnice romske nacionalnosti, mlade žene, ako imaju malu djecu, ako su u specifičnom položaju, npr. trudnice. Ova strategija će obvezati tijela vlasti na svim razinama da utvrde koje su to ranjive grupe i da shodno njihovoj ranjivosti poduzmu posebne mjere za poboljšanje njihovog položaja. Naročito je izražena diskriminacija u oblasti zapošljavanja. Veliki je broj slučajeva da žene kada ostanu trudne dobiju otkaz. Ili se ne zapošljavaju žene s malom djecom. Male šanse zapošljavanja imaju žene iznad 45 godina ili žene s invaliditetom. Žene s invaliditetom imaju

i otežan pristup javnim institucijama ako nisu osigurane rampe«, upozorava Mirjana Dokmanović i ukazuje na problematiku provođenja strategije.

PROVOĐENJA STRATEGIJE KAO OBVEZA

»Strategija je obvezujuća, međutim mnogi zakoni se ne poštuju. Npr. u Zakonu o radu stoji zabrana diskriminacije po bilo kojoj osnovi prigodom zapošljavanja. Postoje i sankcije, ali je očito da se zakoni ne poštuju, da se krše i da nema uvijek sankcija. Ova strategija je obvezujuća za sve institucije odgovorne za provođenje strategije. To će biti svi republički organi, Vlada Republike Srbije, određeni uredi, mediji, školske ustanove, fakulteti. Jedna bitna stvar je da se stereotipi otklanjaju odgojem i obrazovanjem, kako u obitelji, tako i u školama. Strategija predviđa da nastavni planovi i programi, odnosno udžbenici, budu

rodno osjetljivi, tako da se iz njih eliminiraju rodni stereotipi i predrasude i da se upotrebljava rodno osjetljiv nediskriminatorni govor. To će biti na svim razinama formalnog obrazovanja.

Strategija se ne bavi posebno ženama, nego se bavi i ženama i muškarcima, međutim, veća je pozornost usmjerena na žene jer je diskriminacija žena znatno izraženija nego diskriminacija muškaraca. Na osnovi strategije do kraja godine će se izraditi i akcijski plan koji će razraditi konkretne aktivnosti, odnosno što će se gdje u kojoj oblasti raditi. Što se položaja žena tiče, činjenica je da stvari napreduju. Nekada je pravo glasa žena bila utopija, a sada imaju pravo glasa. Nekada je bila utopija da žene rade izvan kuće, a sada rade. Ako pred sebe stavljamo velike ciljeve, onda ćemo te ciljeve i ostvariti«, zaključila je na koncu razgovora dr. sc. Mirjana Dokmanović.

Aleksandra Prčić

Vaš pogled na izbor Tomislava Žigmanova za predsjednika DSHV-a

KRUNOSLAV ĐAKOVIĆ,
predsjednik HKC *Srijem*,
Srijemska Mitrovica

Osvježenje

Trenutačno nismo imali boljeg kandidata za predsjednika DSHV-a, a stranci je svakako trebalo osvježenje. Nadam se da će ovo osvježenje donijeti nužne promjene u stranci, kako bi DSHV postao jedna zbilja moderna i demokratska stranka. Potrebne su promjene Statuta (koje su predložene prije nekoliko godina), kako bi se stranka decentralizirala i osuvremenila. Nadam se da će novi predsjednik omogućiti ove promjene i dati više važnosti i značaja u donošenju odluka svim podružnicama stranke.

Program **Žigmanova** ne donosi ništa posebno novo, ali je principijelan i ostaje na liniji brige za hrvatsku zajednicu. Program je generalan i uopćen i nadam se da će u njegovoj realizaciji doći na red i upis u Poseban birački popis, što je jedno od najvažnijih pitanja za hrvatsku zajednicu u Srbiji.

U programu je naglašeno i da će DSHV koalirati sa svima koji budu držali do prava i jednakosti hrvatske manjine, s čim bih se djelomice složio. Mislim da će ovo biti najvažnije i najteže pitanje koje će se staviti pred novog predsjednika i vodstvo stranke. Osobno mislim da je jedino ispravno rješenje izaći samostalno, makar ne ušli u Skupštinu. Kroz višegodišnju praksu koaliranja s većinskim strankama DSHV-e je polako izgubio svoj identitet i nestao s glasačkih listića i iz uma birača, a na kraju se pokazalo da ni to nije sigurna ulaznica u Skupštinu, a još manje mogućnost da se progovori o problemima Hrvata. Samostalnim izlaskom, naš narod će postati svjesniji da uopće postoji stranka s hrvatskim predznakom.

DRAGAN LEKO,
izaslanik, Novi Sad

Nada

Naš novi predsjednik, tj predsjednik DSHV-a je dobro poznat hrvatskoj zajednici. Sve ono što obilježava njegov dosadašnji rad daje nam za pravo da vjerujemo da će kao čelnik političke stranke na pravi način zastupati interese hrvatske zajednice.

Iako je politički rad umnogome drugačiji od aktivnosti na kulturnom planu, gdje je **Žigmanov** bio najaktivniji, ne treba zaboraviti da je on bio vrlo aktivan po pitanju svih drugih oblasti koja su od interesa za našu zajednicu. U tom kontekstu treba spomenuti i njegov rad kao političkog analitičara, pogotovo kada je u pitanju manjinska politička scena, što će mu svakako koristiti, sada kada je na čelu naše političke stranke.

U svom izlaganju plana i programa na izornoj skupštini on je praktički rezimira sve ono kako se predstavlja javnosti, samo ovaj put preslikano na političku ravan. Ne sumnjam da će opravdati povjerenje koje mu je ukazano, ali će mu za to svakako trebati potpora, ne samo najbližih suradnika, nego i svakog člana stranke, odnosno svakog pripadnika hrvatske zajednice.

Zato je važno što je istaknuo da će u ostvarivanju programskih ciljeva to biti kroz suradnju s onim Hrvatima koji su napustiti svoj zavičaj, s hrvatskim kulturnim udruženjima, Hrvatskim nacionalnim vijećem, što je pozvao pojedince da se uključe u rad. Isto tako dobro je što je pozvao mlade da se uključe i što će im se posvetiti posebna pozornost.

MARINKO MIKOVIĆ,
predsjednik MO DSHV-a
Novo selo, Subotica

Čovjek iz naroda

Što se tiče mog pogleda izbor **Tomislava Žigmanova** je sigurno dobar, jer kao što znate da je čovjek iz naroda, što se i pokazalo na izornoj skupštini 30. listopada, kada je ubedljivom većinom glasova dobio povjerenje izaslanika. Siguran sam na njegovu transparentnost, učinkovitost i autentičnost, što je i dokazao kao ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Mislim da ima dovoljno snage i mudrosti, da ima ideje i vizije za tako složenu funkciju predsjednika DSHV-a, i da će se s puno entuzijazma hrabro ponijeti sa zadaćama koje se postave pred njega. Poznavajući ga uvijek se snalazio pred najtežim izazovima, a siguran sam da će i kao predsjednik DSHV-a, kao što sam već naglasio. Što se tiče programskih ciljeva što je predsjednik Žigmanov iznio na skupštini, mogu samo ocijeniti visokom ocjenom što je programski zacrtao. Pred njim je velika zadaća, i sigurno da to neće ići baš glatko, imajući u vidu u kakvom ozračju živimo kada su Hrvati u pitanju. Za sprovođenje programskih ciljeva potrebno je da formira dobar tim, da postavi ljude od povjerenja, koji će pružati maksimum i nesebično biti odani našoj zajednici. Svi oni koji preuzmu uloge u vlasti DSHV-u trebaju biti svjesni da nisu došli gdje curi med i mlijeko i da će biti teškog, mučnog i izazovnog rada.

No sačekajmo da se predsjedništvo i vijeće konstituira, podijele zadaće i krene na posao, a rezultati bi se trebali vrlo brzo pokazati u što sam kao i sam vijećnik siguran u programske ciljeve novog predsjednika Tomislava Žigmanova.

Z. I.

PRIVATIZACIJA RADIO SUBOTICE

Nitko nije kupio Radio Suboticu, pokušat će se podijeliti dionice

Agencija za privatizaciju nije odobrila treći krug privatizacije Radio Subotice, a od 1. studenog Grad ne može više financirati daljnji rad ovog medija. Ipak, to još uvijek ne znači da se Radio gasi, jer još postoji zakonska mogućnost podjele dionica poduzeća uposlenicima koji na to imaju pravo. Na Radio Subotici to su tek dvije osobe (pogledati okvir). S uposlenicima Radija prekinut je radni odnos i oni će dobiti otpremnine za koje su se tijekom rujna i listopada izjasnili, u skladu s procesom privatizacije medija. Ipak, radijski program se i dalje emitira zato što radni odnos nije prekinut urednicima programa na srpskom, hrvatskom i mađarskom jeziku.

UREDNICI I DALJE MORAJU RADITI

»Mi još ništa ne znamo. Nama je u petak na sastanku direktor priopćio da su urednici, što je i normalno, u obvezi ostati dokle treba u tvrtki, jer su im funkcije takve. Ostalima je raskinut ugovor s 31. listopada. Ja sam neizmjereno zahvalna kolegama koji i dalje dolaze na Radio da mi pomognu iz kolegijalnih razloga, jer oni ne znaju hoće li za ove dane koje dolaze biti plaćeni, a ipak dolaze. A i nemaju kud. Nekih 7-8 ljudi nije našlo novo zaposlenje. U uredništvu na mađarskom većina uposlenika je prešla na 'Pannon radio'. U uredništvu na hrvatskom jeziku nekako su se snašli. Najgore je u ovoj privatizaciji prošlo uredništvo na srpskom zato što najveći broj ljudi nema kud«, kaže urednica programa na srpskom **Tatjana Milošević**.

Kaže i da novi vlasnik, ukoliko ga bude podjelom dionica poduzeća, neće imati nikakve obveze prema njima.

»Može dovesti svoje ljude, promijeniti programsku šemu, puštati drugačiju vrstu muzike. Nikakvih obveza nema prema onome što je do sada bio Radio Subotica«, zaključuje Milošević.

Radio Subotica je po zakonu obvezna da svima koji su se izjasnili da žele otpremnine – a to su svi uposlenici – iste i isplati. Taj novac već je na računu ovog poduzeća. Ipak, »do posljednjeg trenutka je bilo neizvjesno, obzirom na to da nitko nije došao da nam malo bolje pojašni situaciju u Radiju, kakva su naša prava, kada možemo očekivati otpremnine, kada možemo očekivati sve ono što se tiče cjelokupne privatizacije. Danas (srijeda 4.11., prim. a.) smo pozvani da jedan po jedan potpišemo papire. Iznos bi nam ovih dana trebao leći kao i plaća. S time se cijeli proces završava«, kaže sada već bivša novinarka Radija **Natalija Jakovljević – Ivanić**.

I dok je s novinarima proces isplate otpremnina već započeo, urednici i dalje ne znaju do kada će raditi i hoće li biti plaćeni.

»Nije mi problem raditi do posljednjeg dana dok Radio funkcionira. Na moje pitanje hoćemo li dobiti otpremnine, direktor je

rekao da mi on to sad ne može reći, tako da i mi radimo u nekom neznanju i neizvjesnosti. Direktor je spomenuo da ćemo biti pametniji do kraja mjeseca. Mi smo upoznati s time da su otpremnine odobrene za sve. Pojedini članovi uredništva svojevrijedno, bez naknade, dolaze ovdje jer program treba ići dalje, do daljnjeg«, kaže urednica programa na hrvatskom **Ivana Petrekanić – Sič**.

KAKO ĆE SE ISPLATITI PLAĆE ZA STUDENI?

Odluku o daljem emitiranju programa i zadržavanju urednika donio je direktor Radija **Ljubiša Stepanović** u dogovoru s, kako kaže, izvršnom vlasti Grada. Dok poduzeće postoji, napominje on, mora imati i zaposlenog direktora. No, nema odgovora na pitanje hoće li urednici dobiti plaću za studeni.

»Oni imaju pravo na zaradu. Nastojat ćemo iz svojih potencijala osigurati izmirivanje svih obveza. Ima mnogo tekućih troškova, dobro je da nemamo 'okoštal' dugove. Urednici su o tome obaviješteni; oni moraju biti tu, jer su u radnom odnosu. Nisam

siguran ni da će oni morati raditi čitav mjesec, jer postoje fiksni rokovi da se realiziraju otpremnine, a činom isplate prestaje radni odnos. Ako se privatizacijska procedura u vezi s uspostavom akcionarskog vlasništva završi u međuvremenu, ako se ustanovi novo vlasništvo, pravo odlučivanja sa Skupštine grada se prenosi i dobija novu dimenziju i novi vlasnik preuzima odgovornost za Radio Suboticu i sve njene funkcije«, kaže Stepanović.

Kako je izjavio gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai**, 1. studenog lokalna samouprava više ne može financirati dalji rad Radio Subotice, te će se pokrenuti postupak raspodjele dionica ovog poduzeća. Ukoliko nitko ne bude zainteresiran za dionice, Radio Subotica bit će ugašen postupkom likvidacije ili stečaja.

Do tada, na frekvenciji 104,4 MHz, od 6 do 12 sati svoj će program emitirati uredništvo na srpskom, od 12 do 18 sati uredništvo na mađarskom, a u ustaljenom terminu od 18 do 21 sat, uredništvo na hrvatskom jeziku.

Tatjana Ljubić

Tko ima pravo na besplatne dionice Radio Subotice?

Pravo na dobivanje dionica medija imaju oni koji do sada nisu dobili nikakve besplatne dionice od države (kao što su bile akcije NIS-a, Telekom i drugih poduzeća). Prema anketi koja je tokom rujna provedena među uposlenicima Radio Subotice, samo dvije osobe imaju pravo na dionice, a one rade na poslovima spremanja i čišćenja radija.

»Mi smo proveli preliminaru anketu i dvije osobe su se neformalno izjasnile da imaju pravo na dionice. Ne znam, ali pretpostavljamo da je to točno«, kaže Ljubiša Stepanović.

Ipak, osobe koje se bave spremanjem i čišćenjem nemaju stručno znanje o novinarstvu, kako se može očekivati da će one stručno moći voditi posao?

»Može se očekivati, zašto da ne. Treba razlikovati vlasništvo i upravljanje od rukovođenja. Nitko nije ovlašten suspendirati zakonsko pravo na dionice, pravo na šansu. Znae kakve sve Alzheimerove 'žrtve' vode multinacionalne kompanije kao vlasnici, ali rukovode oni koji znaju posao? Zakonodavac je stvorio priliku da se javni kapital prenosi u privatno vlasništvo. Kad se mediji oslobode države, vidjet ćemo hoće li sloboda pjevati tako glasno kao što su bili glasni oni koji su lagali da europski standardi ne dopuštaju lokalnim samoupravama da budu osnivači medija«, kaže Stepanović.

Stara Kolijevka

NEKAD
i
SAD

Pogled iz dvorišta stare *Kolijevke* nekada, i s iste lokacije danas, kada domskih objekata tamo više nema. Zgrade Doma za djecu porušene su pri kraju osmog desetljeća prošlog stoljeća i na toj lokaciji podignuti novi objekti MUP-a. Nova poslovna zgrada *Kolijevke* tada je izgrađena u Ulici Jaše Ignjatovića u blizini Bolnice, gdje se nalazi i danas.

Dom je nekada zauzimao čitav ulični blok u Kertvarošu, građen uz cestu prema Paliću i smješten u tri objekta. Prema podacima iz monografije u povodu 100. obljetnice Doma, sirotište u Subotici postojalo je od 1900. godine, pod pokroviteljstvom Ispostave *Bijelog križa* iz Budimpešte. Ne zna se pouzdano kada je namjenski građeni objekt za zbrinjavanje djece bez roditeljskog staranja završen i useljen, ali je izvjesno da je njegova izgradnja započela 1903. godine. Prema sadašnjem izgledu jednog od najljepših dijelova grada, Kertvaroša, teško nam je predstaviti davnu sliku iz vremena gradnje doma, kada su se naokolo prostirali vinogradi, pa se ovo područje zvalo Segedinski ili Palički vinogradi. Nekadašnja *Kolijevka* bila je jedna od rijetkih zgrada na tom području u vrijeme kada je nastala početkom dvadesetog stoljeća, a urbanizirano naselje je intenzivnije počelo nastajati tek dva desetljeća kasnije.

K. K.

SUSRET NAJSELA U HRVATSKOJ MATICI ISELJENIKA

Izazov projektnih nastupa

Vaše sredine čuvaju vrijednosti koje daleko nadmašuju veličinu vaših sela. Radi se o ustrajnosti, odvažnosti, ponekad i hrabrosti da se očuva ono što neku skupinu čini posebnima, a što obično zovemo identitet, poručio je Marin Knezović

Hrvatska matica iseljenika je tijekom dvanaest godina, u razdoblju od 1996. do 2007. godine, dodjeljivala Nagradu za kulturu *Najsele*, mjestima u kojima pretežito žive pripadnici hrvatskih manjinskih zajednica, za svoje uspješno djelovanje u promicanju hrvatske kulture i identiteta.

U tom razdoblju nagrađena su sela u Austriji (Pinkovac 1996., Mjenovo 2000., Novo Selo 2005.), u Mađarskoj (Martinci 1997., Petrovo Selo 1999., Sumarton 2003., Kukinj 2006.), u Rumunjskoj (Karaševo 1998., Klokotić, 2001.) i Srbiji (Tavankut 2002., Bački Monoštor 2004. i Novi Slankamen 2007.).

POTICAJ HRVATSKIM NASELJIMA

Nagrada je dodjeljivana seoskim sredinama, budući su one po naravi manje izložene brzim promjenama i asimilaciji u većinsku zajednicu, uz ocjenu kako je uloga hrvatskih naselja i sela u prošlosti, kao i danas, presudno važna za očuvanje hrvatskih manjinskih zajednica u europskim zemljama. Ovo priznanje je poticaj hrvatskim naseljima u kojima se većina žitelja služi svojim materinim hrvatskim jezikom, nastojanju očuvanja hrvatskog kulturnog naslijeđa, te održavaju veze s matičnom domovinom.

Budući se prestalo s daljnjom praksom nagrađivanja, Hrvatska matica iseljenika je u studenom 2008. u Zagrebu organizirala prvi susret predstavnika svih dvanaest nagrađenih sela, u namjeri poticanja međusobne suradnje, odnosno zajedničkih projekata radi obogaćivanja nastojanja

u očuvanju hrvatskoga jezika i hrvatske nacionalne svijesti.

Nakon nekoliko godina održani su drugi susreti 2013. godine u Pinkovcu, gdje su rezimirane aktivnosti i planirani oblici buduće suradnje.

(Rumunjska) i Tavankuta, (Srbija). Ovim susretom Hrvatska matica iseljenika je željela još više pridonijeti boljoj međusobnoj suradnji nagrađenih sela i potaknuti ih na sudjelovanje u zajedničkim projekti-

Sudionicima je predstavljen program *Europa za građane 2014.-2020.* te upoznavanje s programom i dogovor oko mogućeg odabira programa za sudjelovanje na natječaju. Predstavnice Agencije za mobilnost i programe EU, upoznale su sudionike s aktivnostima ove agencije i programima za mlade *Erazmus*, o načinu odabira aplikacije, te bitnim elementima prigodom pisanja budućih projekata.

PONOVNO ZAJEDNO

Imajući u vidu značaj ovih sela i njihove potencijale te dosadašnje uspjehe, Hrvatska matica iseljenika je treći put, 30. listopada ove godine, u Zagrebu okupila predstavnike iz Pinkovca, (Austrija), Martinaca, Petrovog Sela, Sumartona i Kukinja (Mađarska), Karaševa

ma služeći se programima EU. Sudionicima je uručen *Manjinski imenik* – kompletni adresar predstavničkih tijela, institucija, kulturnih i drugih udruga te medija, hrvatskih manjinskih zajednica u europskim državama. Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika **Marin Knezović** je u svom pozdravnom govoru istaknuo:

»Dragi prijatelji, dragocjenosti se čuvaju u malim kutijama.

Tako i vaše sredine čuvaju vrijednosti koje daleko nadmašuju veličinu vaših sela. Radi se o ustrajnosti, odvažnosti, ponekad i hrabrosti da se očuva ono što neku skupinu čini posebnima, a što obično zovemo identitet. Pri tome načini na koji su vaša mala mjesta čuvala te posebnosti, te dragocjenosti ponekad se dosta razlikuju no krajnji je rezultat sličan – identitet je preživio. Radi se o pojavi koja često graniči s čudom. Ta efikasna kutija za dragocjenosti, u brzo mijenjajućem svijetu i sama se mijenja. Pitanje je hoće li i kako vaša mjesta moći igrati tu važnu ulogu u čuvanju posebnosti naših zajednica u područjima okruženima drugim, snažnijim narodima i kulturama. Okupili smo se kako bismo odgovorili na to pitanje.»

Leo Radaković iz Pinkovca je predstavio projekte, koji su u Pinkovcu financirani sredstvima EU fondova te ukazao na važnosti pojedinih tema i ciljnih grupa kojima su posebno namijenjena ova sredstva i ocijenio dosadašnju projektnu suradnju s pojedinim mjestima.

Sastanku su u ime Hrvatske matice iseljenika prisustvovali ravnatelj mr. Marin Knezović, zamjenik ravnatelja **Željko Rupić**, voditeljica Odjela za hrvatske manjine i moderatorica sastanka **Marija Hećimović** i voditeljica Informacijskog odjela za iseljeništvo **Mirjana Piskulić**.

Zajednička ocjena sudionika ovih susreta je da je nužno potrebna suradnja i aktivnija priprema budućih projektnih aktivnosti i nastupa spram fondova EU u cilju očuvanja kulturnog identiteta posebnosti koja je iznimno bogata.

S. L.

LINO VELJAK, PROFESOR FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZAGREBA, GOSTOVAO U SOMBORU

Višak informacija, a manjak znanja

*Slobode i odgovornosti nema bez kritičkog mišljenja, koje
umije razlikovati istinu od obmane, loše od dobrog i pravedno
od nepravednog, kazao je Lino Veljak*

Dr. sc. **Lino Veljak**, redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, održao je na somborskom Pedagoškom fakultetu predavanje na temu »Položaj i smisao naobrazbe danas«. Govoreći o današnjem sustavu naobrazbe, on je istaknuo problem koji je

»Gluposti u neograničenim količinama je svuda oko nas, ali naša je generacija vjerovala u moć ljudskog mišljenja i na mišljenju utemeljenog djelovanja, vjerovala je kako je moguće smanjiti prostor za glupost i da je u sve većoj mjeri moguće afirmirati načelo istine, praved-

rečeno u školstvu«, kazao je profesor Veljak.

BITI ILI NE BITI UČITELJ

On je podsjetio studente Pedagoškog fakulteta kako je nekada učitelj uz svećenika bio naugledniji čovjek u selu, a učiteljska je profesija imala ugled i u gradskim sredinama. Taj se sustav vrijednosti odavno promijenio. Na štetu učitelja.

profesije danas su bez posla i na marginama socijalnog života. Ima među njima i onih koji kopaju po kantama za smeće. A kako stvari stoje s učiteljima? Ništa bolje. Mnogi vlasnici diploma pedagoških struka rade kao konobari i konobarice, taksi vozači, oni uspješniji bave se

zajednički za sve zemlje regije, a to je proizvodnja kvalificirane radne snage, spremne za burzu rada, naviknuta samo na poslušnost i nekritičko mišljenje, koja svoju autentičnost potvrđuje uglavnom kroz jedinstvo rase, nacionalne ili vjerske zajednice kojoj pripada, uz utrku za potrošačkim dobrima koja je sama sebi postala svrha.

nosti, humanizma. Vjerovali smo kako ćemo za naših života doživjeti barem ponešto od onoga za što smo se zalagali. Nisam siguran da današnja mladež može dijeliti taj optimizam koji je imala generacija kojoj pripadam. Smislenost tog optimizma upitna je čim pogledamo kakvo je stanje u naobrazbi ili pojednostavljeno

ŽIVOTOPIS

Dr. sc. Lino Veljak, redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, jedan je od najuglednijih suvremenih hrvatskih filozofa, učenik je i suradnik znamenitih filozofa **Gaje Petrovića** i **Milana Kangrge**, a sedamdesetih je godina XX. stoljeća, skupa sa **Zoranom Đinđićem**, bio jedan od predvodnika studentske organizacije koja se protivila političkim represijama u tadašnjem jugoslavenskom društvu.

teljska je profesija imala ugled i u gradskim sredinama. Taj se sustav vrijednosti odavno promijenio. Na štetu učitelja.

»Biti učitelj nekada je nosilo poštovanje, ali već i u vrijeme moje generacije započeo je proces degradacije ugleda učiteljskog poziva. Puno je atraktivnije bilo biti inženjer ili liječnik nego učitelj. Što imamo danas? Tvornice su zatvorene i mnogi iz nekada ugledne inženjerske

poduzetništvom... Oni pak koji su se posvetili učiteljskoj profesiji danas s ugledom ne stoje najbolje. Pitanje je onda ima li smisla govoriti o vrijednosti i važnosti naobrazbe, jer se i tako sve urušava«, upitao je Veljak sam dajući odgovor na to pitanje.

A odgovorio je citirajući Platona: »Atena će bez učitelja propasti«. No, ako je već tako, sebi i studentima postavio je pitanje – koji bi to danas bio smi-

sao naobrazbe? Koji je danas smisao naobrazbe ako se mladi ljudi oblikuju tako da poslušno ispunjavaju sve što se od njih traži, da se oblikuju tako da ne postavljaju suvišna pitanja? On je zato pozvao one koji će u budućnosti obrazovati neke nove generacije da idu alternativnim putem, da kao svrhu i smisao iskazuju brigu da se kod djece razvijaju potencijali za nastanak kritičke i odgovorne osobe, slobodnog pojedinca u slobodnom društvu. Isto tako on razumije zašto mladim generacijama danas nedostaje optimizma i hrabrosti da to urade. Ni sam nije optimist glede toga hoće li uskoro biti bolje, ali bez valjanog obrazovanja za boljitak nema nikakve šanse.

SLOBODA JEST ODGOVORNOST

U svom se predavanju profesor Veljak dotaknuo i pitanja slobode, iznoseći svoj stav kako sloboda ne znači neodgovornost.

»Sloboda znači da činim ono što mogu opravdati i pred sobom, ali i pred zajednicom kojoj pripadam. Odgovornost znači svijest o tomu da svatko od nas živi samo jedan život, da ono što je jučer učinjeno ne može biti sutra ispravljeno. Odgovornost znači da izbjegavamo činiti ono za čim ćemo zažaliti što smo učinili. Jednako tako neodgovornost je izbjegavati propustiti učiniti nešto zbog čega ćemo zažaliti

što smo propustili učiniti«, kaže Veljak.

Slobode i odgovornosti nema bez kritičkog mišljenja, odnosno mišljenja koje razlikuje istinu od obmane, dobro od lošeg, moralno od nemoralnog, pravedno od nepravednog. Kritičko bi mišljenje trebalo biti jedna od najznačajnijih poduka obrazovne djelatnosti, pa se prvo oni koji se bave naobrazbom moraju naučiti kritički misliti. U nastavku profesor Veljak dao je definiciju znanja, a sažeto u nekoliko riječi ta definicija glasi – znanje je sposobnost da se u beskonačnoj količini informacija razlikuju valjane i pouzdane informacije. On se složio s tvrdnjom kako se danas stavlja znak jednakosti između informacije i znanja, ali znanje nije isto što i sposobnost dolaženja do informacija.

»Zato je za sposobnost stjecanja znanja važno već spomenuto kritičko mišljenje. Primjerice, kada ukućate neki pojam u Google pretraživač dobit ćete na tisuću dokumenata. Među prvih stotinu zajamčeno će biti najmanje pedeset u kojima se skrivaju dezinformacije, neke namjerno plasirane predrasude, obmane. Ukoliko nemate kritičku sposobnost razlikovanja smislenog od besmislenog, onda ćete se izgubiti u tom moru prividnog znanja. E, zato je kritičko mišljenje ono bez čega se do ozbiljnog znanja ne može doći«, zaključio je profesor Veljak.

Zlata Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Ako smijem reći

Otišao je Radio Sombor u povijest. Tužna vijest za mnoge Somborce i one iz bliže okolice koji su proteklih desetljeća bili uz ovu radio postaju i njezine nekada kultne emisije. Već odavno tih emisija nije bilo na valovima Radio Sombora, već odavno Radio Sombor nije bio ni približno ono što bi trebao biti – radio postaja koja je pretendirala biti lokalni servis građana. Znam sve to dobro, ali u tom Radio Somboru provela sam skoro 20 godina, a u tih 20 godina stalo je toliko toga, jer bili smo očevicima prijelomnih godina naše novije povijesti. Poslije izbora 1996. godine i dolaška Koalicije »Zajedno« na vlast u Somboru Radio Sombor bio je jednim od prvih članova Asocijacije neovisnih elektroničkih medija, prenosili smo program BBC-a i Radija *Slobodna Europa*. Biti slobodna radio postaja na kojoj se čuju i drugačiji tonovi od službene politike nije tada bilo ni malo lako, a u to ni malo lako ubrajaju se i prijetnje, pa i bombama, koje su stizale od nekih ekstremnih pojedinaca. Neke nove trendove donosi dvijetisućita kada je na cijeni bila politička pripadnost (DS-u), pa su preko noći umjesto novinara koji su taj posao radili godinama mikrofon u ruke dobili miljenici aktualne političke scene. U to vrijeme dogodilo se i cijepanje Informacijskog centra na dva odvojena javna poduzeća: Radio Sombor i *Somborske novine*, a paradoks je da su svi dugovi ostali Radio Somboru, pa čak i oni za tiskanje *Somborskih novina*. Nije prošlo ni nekoliko godina dogodilo se ono što je zapravo zapečatilo sudbinu Radio Sombora – privatizacija. Izvjesna **Irena Vuksanović** iz Beograda kupila je radio, a da prije, a ni poslije toga, nije ni kročila u njega. Epilog je bio očekivani – poslije nekoliko mjeseci Agencija za privatizaciju poništila je prodaju Radio Sombora. Unutarstranačka neslaganja u DS-u razlogom su što je nekoliko godina poslije toga Radio Sombor bio bez bilo kakve financijske potpore svog nekadašnjeg osnivača, lokalne samouprave, i sve više gomilao dugove i gubio na kvaliteti svog programa. Zapravo, Radio Sombor je prestao postojati prije ovog gašenja, jer koja je svrha lokalnog javnog servisa ako se tijekom cijelog dana vrte ujutro snimljene vijesti i to još prepisane s lokalnog internetskog portala? I što nam onda ostaje? Mediji kao način da vlast puku prenese ono što hoće i kada hoće, jer ne sjećam se kada sam o nekom problemu čula ili pročitala nešto u lokalnim medijima. Ali čemu čuđenje kada jedan od vodećih kolumnista vodećeg nacionalnog lista u studiju s nacionalnom frekvencijom svom sugovorniku pitanje postavlja doslovce ovako: »Oprostite, gospodine premijeru, ako smijem da pitam...«

Z. V.

DRUGI MEĐUNARODNI FESTIVAL TAMBURAŠKIH ORKESTARA U RUMI

Tambura se neće iskorijeniti

Nastupilo deset tamburaških orkestara * Zlato za Golubinčane, Semeljane i Subotičane

Na drugom Međunarodnom festivalu velikih tamburaških orkestara, koji je održan proteklog vikenda u Rumi, nastupilo je deset tamburaških orkestara. Velikom broju gledateljstva u Kulturnom centru tijekom dva dana festivala predstavili su se Veliki tamburaški orkestar HKPD Matija Gubec iz Rume, tamburaški orkestar HKPD Tomislav Golubinci, Tamburaški orkestar općine Semeljci iz Republike Hrvatske, Gradski tamburaški orkestar Banja Luka, Subotički tamburaški orkestar, tamburaški orkestar Brač Studenjka iz Republike Češke

CENTAR GLAZBENOG AMATERIZMA

Festival tamburaških orkestara u Rumi ima dugogodišnju tradiciju, mijenjala su se samo njegova imena, da bi prije dvije godine postao međunarodnog karaktera: »Ruma je festivalski grad i ovdje je prije 50 godina održan prvi festival muzičkih društava Vojvodine. Tamburaški festival se održava već 25 godina u Rumi, a prije dvije godine poprimio je međunarodni karakter. Kulturni centar u Rumi građen je prije svega stoga što je Ruma više od 50 godina centar glazbenog amaterizma i iz tog razloga je održavanje ovakvog

festivala u ovom gradu izuzetno važno«, istaknuo je **Boško Bogičević**, organizator festivala i dirigent Gradskog tamburaškog orkestra *Branko Radičević*.

Hrvatsko prosvjetno društvo *Matija Gubec* iz Rume ove godine slavi 113 godina postojanja. Na festivalima u Rumi sudjeluju od dana kada je održan prvi festival tamburaških orkestara, pa sve do današnjih dana: »U Rumi je prvo bio organiziran Festival amaterskih društava Vojvodine, zatim Srbije, a sada je to međunarodni festival. Ovo je trenutačno najbolji festival koji se održava u Vojvodini, a možda i šire. Na festivalu sudjeluju veliki tamburaški orkestri i

ovdje se sviraju zahtjevne skladbe. Na svakom festivalu mora biti jedna praižvedba, što je jako dobro jer animira ljude koji se bave skladanjem ozbiljne tamburaške glazbe i samim tim se obogaćuje kompletna tamburaška literatura. Ipak, moram istaknuti da društvo i zajednica ne pridaje dovoljno pažnje ovakvim manifestacijama. Više se cijene festivali na kojima se izvodi umjetnička glazba i gdje nastupaju mali sastavi. Zato mislim da nema nas nekoliko entuzijasta, ovaj festival bi se odavno ugasio«, rekao je dirigent Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a *Matija Gubec* **Josip Jurca**.

Prema ocjeni žirija, prvo mjesto i zlatnu plaketu osvojili su Tamburaški orkestar HKPD-a Tomislav Golubinci (i nagrada publike), Tamburaški orkestar općine Semeljci i Subotički tamburaški orkestar. Drugo mjesto i srebrnu plaketu osvojili su Gradski tamburaški orkestar Banja Luka, orkestar RKUD Pelagić iz Banja Luke i Veliki tamburaški orkestar Matija Gubec iz Rume. Brončanu plaketu je osvojio tamburaški orkestar Brač Studenjka iz Republike Češke, a Grand prix Festivala pripao je tamburaškom orkestru KUD-a Dobroč Dragatuš iz Slovenije i Gradskom tamburaškom orkestru Branko Radičević iz Rume.

TEŽAK POSAO ŽIRIJA

Prve večeri festivala rumske publici i stručnom žiriju prvi puta se predstavio Tamburaški orkestar općine Semeljci iz Republike Hrvatske. Ovaj tamburaški orkestar je osnovan prije dvije godine, a u svom sastavu okuplja učenike glazbene škole, ali i odrasle koji vole tamburu: »Do sada smo nastupali u Makedoniji na jednom festivalu gdje smo osvojili prvu nagradu. Sudjelovali smo i na festivalu u Bosni i Hercegovini i evo sada smo u Rumi gdje se nastojimo predstaviti u što boljem izdanju. Ugodno smo iznenađeni dobrom organizacijom ovdje«, rekao je dirigent Tamburaškog orkestra Semeljci Vlada Čatić.

Prvi puta u natjecateljskom dijelu na ovom festivalu, predstavio se i tamburaški orkestar HKPD-a Tomislav, koji su se do sada predstavljali samo u revijalnom dijelu. »Za nas je sudjelovanje na ovom festivalu jako lijepo iskustvo. Do sada smo sudjelovali samo u revijalnom dijelu, a sada prvi puta i u natjecateljskom. Našim tamburašima je uvijek drago kada osvoje neku nagradu«, rekla je dirigentica ovog orkestra Dubravka Čatić.

I ove je godine stručni žiri imao težak posao, odabrati najbolji tamburaški orkestar, najbolje izvedene skladbe i shodno tome ih nagraditi. Ove godine članovi stručnog žirija bili

su profesor Slobodan Atanacković, profesor Zoran Mulić i profesor glazbe Neža Žgur. Želja im je bila da se ove godine razina manifestacije još više podigne, jer kako je rekao jedan od članova stručnog žirija, tamburu na ovim prostorima nitko ne može iskorijeniti jer su tambura i čovjek postigli jedno savršeno jedinstvo. Što se tiče samog bodovanja, principi su bili jasni: »Ja sam uvijek bio za to da ansamblu izaberu onu partituru koja odgovara njihovom izvođačkom iskustvu. Potrebno je da se interpretira muzikalno, savršeno, ritmički, agogički, precizno i lijepo. Također bih pohvalio što su ove godine zastupljeni tamburaški orkestri iz gotovo cijele bivše Jugoslavije. Prije desetak godina i sam žiri je pokrenuo inicijativu da ovaj festival preraste u međunarodnu manifestaciju. Osobno očekujem da će se ove godine manifestacija podići na još višu razinu i da ćemo već iduće godine imati još veći broj natjecatelja i iz ostalih europskih država«, rekao je prof. Slobodan Atanacković.

Organizatori ovogodišnjeg Međunarodnog festivala velikih tamburaških orkestara su Kulturni centar Ruma i Savez tamburaških društava Vojvodine, pod pokroviteljstvom Općine Ruma i Pokrajinskog tajništva za kulturu APV.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Glas za sigurnost

Već mjesecima građani šidske općine upozoravaju lokalnu vlast da se pružni prijelaz ka Adaševcima, gdje se svakodnevno kreće veliki broj teretnih i putničkih vozila, nalazi u veoma lošem stanju. U nekoliko navrata prilikom prelaska putničkih vozila dolazilo je i do otpadanja dijelova automobila. Pojedine političke stranke također su se uključile u prosvjede na tom putnom pravcu kako bi ukazali mjerodavnim institucijama da je potrebna što hitnija rekonstrukcija tog pružnog prijelaza. Konačno se o tome raspravljalo na posljednjoj sjednici lokalnog parlamenta, kada su vijećnici usvojili inicijativu za što hitnije rješavanje tog problema. Inicijativa će biti prosljeđena JP-u Putevi Srbije, nadležnim ministarstvima i Železnicama Srbije. Općinska vlast, nažalost, nije nadležna za rješavanje tog prijelaza, s obzirom da se radi o magistralnom putu koji vodi ka auto-cesti Beograd – Zagreb i pruži koja je u nadležnosti Železnica Srbije. Kako se na sjednici moglo čuti od više vijećnika, ali i samog predsjednika općine Šid Nikole Vasića, u nekoliko navrata Općina je upućivala dopis nadležnim institucijama, ali do sada problem još nije riješen. Obzirom da su i sami putnici i vozači najavili da će blokirati pružni prijelaz ukoliko se nešto uskoro ne poduzme po tom pitanju, vijećnici su prihvatili inicijativu i prosljedili je nadležnim tijelima. A problema je, nažalost, kada je putna infrastruktura u pitanju mnogo više. Samo što novca nikada nije dovoljno za saniranje prometnica. Obično su razlozi nedostatak novca ili nadležnost koju općina nema kada su u pitanju državni putevi. A posljedice, upravo na putovima, su katastrofalne. Udarne rupe na cesti svakim danom sve su veće. Tako, primjerice, u Šidu, kroz centar grada dnevno prođe nekoliko stotina teretnih vozila, a posljedice toga su ogromne rupe na cesti. I ovaj problem bio je predmet rasprave na sjednici. Čak je predloženo i da se poduzmu mjere kako bi se teretna vozila preusmjeravala na druge putne pravce, ali građani ove srijemske općine već unaprijed znaju da od tog prijedloga, kao ni realizacije tih aktivnosti, nema ništa. Općina Šid, nažalost, jedna je od onih koje zbog svog geografskog položaja, umjesto da profitira, čini se najviše trpi. Ako se pri tome doda i činjenica da je gospodarstvo u ovom srijemskom gradu u potpunom rasulu, a iz tog razloga i proračun sve manji, onda ni ne čudi činjenica da su nam ruinirane ceste, prometnice, trotoari, a samim tim je i ugrožena i sigurnost ljudi. Ne čudi ni to što je mještanima ovog grada dosadilo šutjeti.

S. D.

ZAČETAK NOVIH TURISTIČKIH SADRŽAJA U TAVANKUTU

Biciklisti pokraj vodne akumulacije Ricino

Biciklistička mapa Tavankuta

Napredak u bilo kojoj grani gospodarstva, pa tako i u turizmu, uvijek je u značajnoj mjeri definiran stupnjem i mogućnostima za inovacijom. Ruralni turizam u Vojvodini, pokraj svih evidentnih potencijala, od kulturološke različitosti do prirodnih varijeteta, još napreduje početničkim koracima. Informacija o trendovima u turizmu lakše dopiru do svih onih koji se ruralnim turizmom bave, ali kada se govori o implementaciji novih pristupa nastaju zastoji koji u većini slučajeva podrazumijevaju nedostatak financijskih sredstava.

BUNJEVAČKI PUT KRIŽA

Biciklizam kao segment aktivnog turizma pruža mogućnosti zaobilaženja upravo spomenutih financijskih poteškoća. Potrebno je, dakle, učiniti značajan napor u osmišljavanju načina kako iskoristiti postojeće potencijale jednog naselja ili regije u formiranju sadržaja pogodnog za razgledanje kroz biciklizam. Urbanizirane sredine koriste postojeću putnu infrastrukturu dok je šansa ruralnih sredina upravo suprotno

– iskoristiti nedostatke u infrastrukturi naselja i napraviti putanju koja će biti fizički izazovna ali sadržajno zahvalna. Zemljopisni položaj Tavankuta u tom pogledu odaje dojam prirodnog diverziteta što je atipično za ravničarska područja.

Biciklistička mapa Tavankuta je prvi eksplicitni pokušaj da se najbitnije točke u okviru naselja povežu u dvije cjeline koje su u ovu svrhu imenovane putanjama: *Bunjevački put križa* i *Zelena staza Tavankuta*. Prva namjerno aludira na postojeći projekt neformalne grupe *Bunjevački put križa* i nastojanja da se križevi krajputaši obnove i sačuvaju, ne samo kao religijski objekti već i kao simboli postojanja hrvatske zajednice i arhitekture življenja pučanstva u ravnici gdje su prostori za život i rad, nama svima popularno poznati kao salaši, bili međusobno udaljeni. Ono što je na području Tavankuta simbolički činilo zajednicu vidljivom i povezanom, jesu upravo križevi krajputaši. Oni su danas, u ovom svojstvu, točke poveznice i putokazi svima koji žele na biciklu doživjeti prostor i kulturu ovog područja. Putanja je koncipirana

kao put križa i shodno tome, u najvećoj mjeri je fokusirana na religijski doživljaj ali time nije uskraćena mogućnost sagledavanja ostalih kulturno-povijesnih i prirodnih aspekata.

ZELENA STAZA TAVANKUTA

Druga staza u fokus stavlja isključivo prirodne specifičnosti i u nešto manjoj mjeri povijest Tavankuta. Kada se govori o

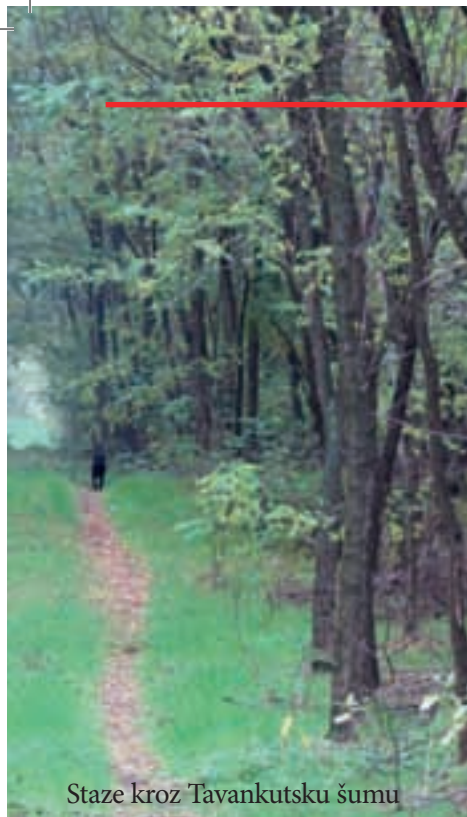
upravo spomenutim aspektima jednog naselja, često se potcjenjuje potencijal ovih prostora, kako onaj prirodnjački tako i povijesni. Tavankut je u tom pogledu među rijetkim mjestima gdje su zapisi o načinu života njegovih stanovnika i promjenama koje su proživljavali tijekom proteklih stoljeća, vrlo oskudni i nepotpuni. Sporadični pokušaji da se taj trend zaborava prekine ukazuju na itekako bogatu povijest naselja što potvrđuju arhe-

Spomenik Nemirna ravica na ulazu u Tavankutsku šumu

6. studenoga 2015.

Staze kroz Tavankutsku šumu

Biciklisti pokraj vodne akumulacije Ricino

ološki nalazi na obalama vodne akumulacije *Kaponja* nadomak Tavankuta. Nedavna otkrića koja potvrđuju postojanje crkve u 12. stoljeću, ostaju na razini trenutne i tihe senzacije bez vizije da se takva mjesta odgovarajuće obilježe i ponude kao sadržaj posjetiteljima. Spomenički kompleks *Nemirna ravnica*, djelo subotičkog kipara **Ferenca Kalmára**, koji se nalazi na putanji u okviru Tavankutske šume trpi posljedice općeg zanemarivanja našeg anti-fašističkog naslijeđa. Interesantna je okolnost da su upravo ovakve intervencije u prostor, nama dio svakodnevice ili zaborava, zani-

mljivi kurioziteti onima koji u posljednjem desetljeću intenzivno pokušavaju oživjeti europsko anti-fašističko naslijeđe i spomeničku kulturu kojom se ono obilježilo. S druge strane, prirodna specifičnost Tavankuta je njegov položaj: jednim dijelom situiran na Subotičko-horgoškoj pješčari, a drugim, južnim dijelom, na tipičnom plodnom zemljištu što se odražava kako na arhitekturi prostora, tako i na težinu same staze. Najvažniji segmenti ove putanje su tavan-kutska šuma i vodna akumulacija *Ricino*. Šumski pojas koji se proteže uz granicu s Mađarskom

na površini od 550 ha je zaštitni pojas zamišljen da spriječi eroziju i zaštiti samo naselje od pješčanih nanosa. Prisutnost hrasta, bagrema, topola i crnog bora ostavlja dojam šarolikosti ovog prostora ispresijecanog stazama. Potvrđena je i prisutnost pješčarskog karanfila (*Dianthus serotinus*), zaštićene biljne vrste za koju se smatralo da je na ovom području izumrla, što je još jedna tiha senzacija koja je za sada samo oduševila biologe. Vodna akumulacija *Ricino*, s nedavno prilagođenim atarskim stazama za šetnju i biciklizam, može pružiti ugođaj mirnoće ali i dojam o mitskom doživljaju dolova koji su nezaobilazni motiv izmišljenih priča ovdašnjeg pučanstva.

Spomenuti sadržaj, dakle, ne mora biti isključivo koncipiran kao komercijalni proizvod već on mora, u ovom smislu sadržavati edukativni karakter, te kod posjetitelja ostvariti osjećaj ispunjenosti novim spoznajama.

Biciklistička mapa Tavankuta je projekt koji se nadovezao na postojeće i pokušava postaviti temelje budućim projektima koji bi razvijali biciklizam i mogućnosti aktivnog turizma u Tavankutu. Ovaj projekt je ukazao na mnoge infrastrukturne nedostatke koji su rezultat višegodišnjeg zanemarivanja Tavankuta kao životnog prostora

Točke polazišta su Etnosalaš Balažević i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, s već dobro provjerenom gastronomskom ponudom i mogućnošću prenoćišta. Osnovna škola Matija Gubec, koja je sa svojim učenicima i sudjelovala u mapiranju križeva krajputaša kao i župa Srce Isusovo, također mogu biti točke susretanja i upotpunjavanja već postojećih turističkih sadržaja.

ra i podigao je svijest lokalnog stanovništva o potrebi vođenja brige o onome što nazivamo javnim prostorom ili zajedničkim dobrom. U tom smislu, može se reći da je sam projekt tek neznatan korak u predstojećim nastojanjima da se poimanje Tavankuta drastično promjeni u pravcu pozicioniranja istog kao značajne kulturno-povijesne točke saznavanja o životu i postojanju dinamične hrvatske zajednice u Vojvodini. Na tom putu razvoja čvrsta suradnja institucija u Tavankutu više neće biti dovoljna već će zahtijevati značajnije angažiranje gradskih i pokrajinskih institucija kroz stabilniju i dugotrajniju projektnu potporu.

Dubravko Bilinović

Projekt koji sublimira rad raznih institucija i pojedinaca s ciljem upodobljavanja više godina prikupljenih podataka i materijala o kulturno-povijesnom naslijeđu i prirodnim specifičnostima Tavankuta u objedinjenu turističku cjelinu

6. studenoga 2015.

Uspjeh hrvatskih autora na Filmskom frontu

NOVI SAD – Trinaesti po redu Festival malih i nezavisnih filmskih produkcija *Filmski Front*, održan od 25. do 31. listopada u Novom

Sadu, bio je uspješan za filmaše iz Hrvatske. Za najbolji film u selekciji *Srbija/regija* proglašen je *Medo Mali* redatelja **Igora Jelinovića**. **Jure Debak** i **Ante Zlatko Stolica** dobili su specijalnu nagradu za najbolji scenarij za film *Johnny je mrtav*. Na festivalu je, među ostalim, prikazan i film *Recikliranje* (2014.) u režiji **Branka Ištvančića**.

Dani hrvatske kulture 2015. u Somboru

SOMBOR – Manifestacija *Dani hrvatske kulture 2015.* bit će održana večeras (petak, 6. studenoga) u Somboru. Program počinje u 18 sati kada će u Gradskom muzeju biti otvorena Međunarodna izložba obuće Šokaca. U 19 sati u Gradskoj kući bit će održan kulturno-umjetnički program u kojem sudjeluju: *Kraljice Bodroga*, *Bodroški bečari*, gajdaši **Anita Rešetar** i **Filip Golubov-Car**, samičarka **Kristina Perić**, te **Marica Mikrut** i recitatori *Urbanih Šokaca*. Organizator je UG *Urbani Šokci* Sombor.

Večer uz neobjavljene rukopise Mikovića i Molcera

SUBOTICA – Večeras (petak, 6. studenoga) u Klubu Centar II. (Žarka Zrenjanina 16) u Subotici, književnici **Milovan Miković** i **Matija Molcer** čitat će ulomke iz svojih neobjavljenih proznih rukopisa, mahom ulomke iz romana i monodrama. Početak je u 17 sati.

Sajam torti, kolača i poljoprivrednih proizvoda

MONOŠTOR – Sutra (subota, 7. studenoga) u Monoštora će biti organiziran četvrti po redu Sajam torti, kolača i poljoprivrednih proizvoda. Ova manifestacija ima za cilj predstavljanje i promoviranje vještina žena iz Monoštora, kao i gostujućih udruga žena iz svih naseljenih mjesta s teritorija grada Sombora. Kako navode organi-

zatori, posjetitelje očekuju predivne torte, ukusni kolači, fantastični džemovi, domaći suhomesnati proizvodi, prirodini med, najbolja začinska paprika, monoštorska vina i još mnoštvo finih đakonija. Program podrazumijeva i kulturno-umjetničke sadržaje, kao što su nastup dječje skupine KUDH-a **Bodrog** iz Monoštora, nastup dječjeg zbora *Bodroški mališani* i *Šareni vokali*, predstavu *Audicija*, u izvođenju dramske grupe HKUD-a **Vladimir Nazor** iz Sombora, a za kraj je predviđenja i promocija zbirke pesama **Adama Bešlina-Nove**. Početak je u 12 sati.

Organizatori manifestacije UG *NADE* i UG *Podunav* iz Monoštora, uz potporu Poljoprivredne stručne službe Sombor i MZ Monoštor, istu realiziraju pod pokroviteljstvom Pokrajinskog tajništva za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova.

Poziv za slanje rukopisa

SUBOTICA – Nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ* poziva književne autore koji pišu na hrvatskom jeziku ili nekom od njegovih dijalekata da šalju rukopise radi objavljivanja u nakladničkoj djelatnosti NIU *Hrvatska riječ* za 2016. godinu. Rukopise će razmatrati članovi Nakladničkog vijeća ove ustanove. Adresa za slanje rukopisa je naklada@hrvatskarijec.rs.

Natječaj Za lipu rič

SONTA – U povodu manifestacije *Šokačko veče 2015* KPZH *Šokadija* iz Sonta objavljuje Književni natječaj *Za lipu rič 2015*. Na natječaj se mogu prijaviti autori s neobjavljenim pjesmama, pisanim neknjiževnim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom. Natječaj je otvoren do srijede, 11. studenog 2015. godine. Pjesme u pisanoj formi dostaviti na adresu: KPZH *Šokadija*, Vuka Karadžića 22, 25264 Sonta, s naznakom Za natječaj, ili u elektroničkoj formi na e-mail: ossonta@neobee.net ili tadijanzvonko@open.telekom.rs. Autori na natječaj mogu prijaviti po jednu neobjavljenju pjesmu. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti otiskane ili otiskane na formatu A4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima. Odluku o nagradama donosi prosudbeno tijelo, imenovano od strane UO *Šokadije*. Autori pet prvoplasiranih pjesama bit će nagrađeni knjigama, a najbolja pjesma i javno pročitana na *Šokačkoj večeri 2015* u Sonti 21. studenog ove godine. Za sve informacije nazovite na telefon broj: 025 792 960 ili 063 700 5729 – prof. **Zvonko Tadijan**. I. A.

Ekskurzija na Interliber

TAVANKUT – Osnovna škola *Matija Gubec* iz Tavankuta organizira dvodnevnu ekskurziju (idući petak i subota, 13. i 14. studenoga) na sajam knjiga Interliber u Zagrebu. Osim posjeta sajmu, program ekskurzije obuhvaća i nekoliko drugih programa: odlazak na predstavu *Pivo Mira Gavrana* u Zagrebu, posjet svetištu Predragocjene Krvi Kristove u Ludbregu, posjet Čakovcu i muzeju oldtimer vozila *Šardi* u Selnici. Aranžman podrazumijeva i jedno noćenje u hostelu Chillout u Zagrebu, kao i obroke.

Cijena aranžmana je 8.000 dinara. Prijaviti se možete do 9. studenoga a uplata aranžmana je do 12. studenoga. Program je rađen na bazi 50 plativih putnika. U slučaju manjeg broja prijavljenih dolazi do korekcije programa i cijene. Kontakt telefoni: **Stanislava Stantić Prčić** – 0659767035; **Ivana Vizin** – 0659767010.

PROGRAM U MATICI HRVATSKOJ U ZAGREBU

Osamdeseti rođendan Luke Štilinovića

U organizaciji Etnološkog odjela Matice hrvatske i Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata, koncem listopada u Zagrebu je u velikoj dvorani Matice hrvatske svečano obilježen 80. rođendan kulturnog djelatnika i književnika dr. sc. **Luke Štilinovića**, uz projekciju filma *Jeka mog djetinjstva*

Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata **Mato Jurić** zahvalio je na značajnoj pomoći Srijemcima, pa i njemu osobno, u vrijeme kad je oko 40.000 Hrvata protjerano iz svojih domova.

Voditeljica Etnološkog odjela Matice hrvatske u Zagrebu **Lidija Bajuk** naglasila je kako je film *Jeka mog djetinjstva*

Luka Štilinović s obitelji u Matici hrvatskoj

Rajka Ljubića koji je rađen prema slavljenoj pripovijetki *Šešir*.

U filmu su prikazani doživljaji dječaka Luke u Tavankutu, na sjeveru Bačke, koji uz izvornu ikavicu bačkih Hrvata dočaravaju život i rad tamošnjih žitelja.

U ime organizatora Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata, predsjednik prof. **Antun Vujević** čestitao je slavljenu 80. rođendan, zahvalivši mu na samozatajnom, a toliko plodonosnom radu Društva. U ime Udruga za potporu bačkim Hrvatima **Naco Zelić** naglasio je Lukinu važnu ulogu u djelovanju te udruge, dok je **Mirela Stantić – Štefanac**, u ime Udruge Hrvatska mladež Bačke i Srijema govorila o nizu uvijek dobro osmišljenih susreta Mladeži, o izletima, o zajedničkom suvremenom kazališnom komadu *Ivica i Marica*, o slamarskoj sekciji, ali sve to uvijek uz svakovrsnu pomoć Luke Štilinovića na čiju je inicijativu Mladež i osnovana. Predsjednik Zajednice protjeranih

već više godina dio nastavnog sadržaja na dvije katedre Filozofskog fakulteta, kod dr. sc. **Sanje Vulić** i dr. sc. **Milane Černelić**.

Maja Buza, rođena Tavankučanka, pročitala je dvije pjesme Luke Štilinovića, a pročitao je i osvrt na književni opus poezije i proze Luke Štilinovića iz pera književnika **Đure Vidmarovića**.

U ime predsjednice Republike Hrvatske **Kolinde Grabar – Kitarović** osobno je njezin savjetnik **Vladimir Šeks** čestitao Luki rođendan i uspješan scenarij za film koji ga je, kako je rekao, vratio u dane svog djetinjstva provedenog u istočnom Srijemu, dok je u ime kardinala **Josipa Bozanića** rođendan čestitao njegov izaslanik dr. sc. **Josip Oslić**.

Na kraju programa, Luka Štilinović zahvalio je Bogu, svojim roditeljima, svojoj supruzi **Mariji**, cijeloj obitelji, te organizatorima.

Z. Žužić

KULTURAMA

Susjedi

Kulturna suradnja na relaciji Srbija-Hrvatska, reuspostavljena u prvoj dekadi novoga milenija, sada već uhodano funkcionira, o čemu redovito pišemo i u našem tjedniku. Teško je popratiti sva ta dešavanja, jer susjedi »svako malo«
gostuju jedni kod drugih, posebice kada su u pitanju manifestacije koje imaju međunarodni karakter. Samo proteklih dana imali smo *Dane Satiričkog kazališta Kerempuh u Novom Sadu*, niz gostovanja Gradskog kazališta *Joza Ivakić* iz Vinkovaca u više gradova u Srbiji, na beogradskom Sajmu knjiga predstavili su se, sada već tradicionalno, hrvatski nakladnici i pisci, hrvatski filmovi i autori pokupili su nekoliko nagrada na festivalu *Filmski front...* S druge strane, godinu dana nakon gostovanja dubrovačkih umjetnika u glavnom gradu Srbije, beogradska suvremena umjetnička scena se od 30. listopada predstavlja izložbom u Dubrovniku. Daleko ljepše od bombi iz 1991.

Glede ove teme, uskoro nas očekuje još jedan respektabilni projekt: novosadska Spomen-zbirka Pavla Beljanskog u suradnji s Modernom galerijom i Umjetničkim paviljonom iz Zagreba organizira dvije izložbe srpskog i hrvatskog slikarstva: *Kolekcija Pavla Beljanskog: biseri moderne* i *Miroslav Kraljević i sljedbenici*. Prva će biti izložena u Zagrebu od 19. studenoga, a druga od 3. prosinca u Novom Sadu.

Dobro surađuju i akteri pop-kulturnih scena te estradnjaci. **Željko Bebek** je prije dva dana nastupio sa varaždinskim tamburašima u beogradskom Sava Centru, večeras u Novom Sadu svira **Darko Rundek** sa svojim triom, a u nedjelju u istom gradu pjevat će **Jelena Rozga**.

Iako je nedavno bilo drame na graničnim prijelazima, dobro surađuju i gospodarstvenici. Čini se da jedini hladne odnose imaju političari, sudeći po nedavnim razmjenama (neprikladnih) izjava. Premda su to, kako tvrde pojedini analitičari, bili samo potezi u službi njihovih rejtinga.

U nedjelju su u Hrvatskoj parlamentarni izbori. Kultura nije mnogo spominjanja u predizbornoj kampanji, te se čini da posebno ne dotiče one koji pretenduju na ove dužnosti. Ipak, bez obzira na to – tko odnio pobjedu i formirao vlast, kada su u pitanju odnosi sa Srbijom, kulturnjaci bi mu mogli biti uzorom.

D. B. P.

ZDENKO REČIĆ, RAVNATELJ VINKOVAČKOG GRADSKOG KAZALIŠTA JOZA IVAKIĆ

Širenje suradnje s kazalištima u Srbiji

Uz Kikindu, nastojimo razviti dobre kontakte s kazalištima u Subotici, Srijemskoj Mitrovici i Somboru

Gostovanjem predstave *Ne motaj se oko gola golcata* vinkovačkog Gradskog kazališta *Joza Ivakić* u Subotici, prošloga je tjedna obilježen jubilej – 70. obljetnica od izvođenja prve predstave subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta svojevrstne preteče današnjeg Narodnog kazališta. Gostovanje Vinkovčana otvorilo je mogućnost razvijanja daljnje suradnje ove dvije kazališne kuće. Ravnatelj **Zdenko Rečić** izuzetno je zadovoljan realiziranjem ovog gostovanja, koje je obuhvatilo i odigravanje dječje predstave *Tri prašćića* u Tavankutu.

»Jako nam je drago što smo, posredovanjem **Božidara Šnajdera** ravnatelja osječčkog Hrvatskog narodnog kazališta, dobili poziv za gostovanje u Subotici i mogućnost predstavljanja našeg kazališta subo-

tičkoj publici. Počastvovani smo okolnošću da je naša predstava sudjelovala u obilježavanju jednog lijepog jubileja, a ovo je, također, bila i izvrsna prigoda za početak razvijanja buduće suradnje koja bi rezultirala barem po jednim uzajamnim gostovanjima u Subotici i Vinkovcima. Napose, posredstvom **Ive Babić**, rođene Vinkovčanke koja je trenutno na službi u Subotici, došlo je do organiziranja i dječje predstave našeg kazališta, koju smo odigrali dan prije u Tavankutu na veliko zadovoljstvo tamošnje brojne publike«, kaže Rečić.

RAZVIJANJE SURADNJE

Mala udaljenost Subotice i Vinkovaca otvara realnu mogućnost dobre, kvalitetne suradnje između Narodnog kazališta i Gradskog kazališta *Joza Ivakić*,

a na ravnateljima je njezino buduće razvijanje. Uz to, postoji namjera uspostavljanja suradnje vinkovačkog kazališta i s Dječjim kazalištem u Subotici.

»S ravnateljicom subotičkog Narodnog kazališta **Ljubicom Ristovski** smo ostvarili prve kontakte za buduću suradnju, dok s ravnateljicom Dječjeg kazališta **Mártom Árokszálas**i, zbog njezine spriječenosti nismo uspjeli obaviti razgovor, ali imam informaciju kako će ona posjetiti *Vukovarsko lutkarsko proljeće*, festival dječjih lutkarskih predstava u Hrvatskoj, pa ako ne prije, tada ćemo biti u prilici započeti razgovore o našoj potencijalnoj suradnji«, ističe Rečić.

Glede suradnje s kazalištima u Srbiji, on dodaje kako već duže vrijeme imaju suradnju s kazalištem u Kikindi, a namjera im je suradnju uspostaviti i s kazalištima u Srijemskoj Mitrovici (gdje su prošloga tjedna gostovali s predstavom *Čehov na kvadrat*) i Somboru.

KAZALIŠNA PROVINCIJA

Na naš upit o izazovima vođenja jednog malog gradskog kazališta, kao i o poteškoćama djelovanja iz provincije, naš sugovornik kaže:

»Puno više moramo raditi i truditi se ukoliko želimo skrenuti pozornost na sebe i biti priznati. Naši glumci se mnogo teže mogu probiti do većih scena, televizijskih i filmskih uloga, no ipak imamo sreću kako se glumačka akademija nalazi u obližnjem Osijeku s kojom imamo odličnu suradnju, te stoga uvijek imamo priliku angažirati mlade nadarene glumce, željne profesionalnog dokazivanja. Što se tiče financija, naše kazalište je na proračunu Grada Vinkovaca i putem tih sredstava osiguravamo osnovna sredstva za naše djelovanje. Nažalost, od Ministarstva kulture dobivamo samo određena minimalna sredstva i svjesni smo činjenice kako je tako i s drugim malim provincijskim kazalištima. No, zato nam uvijek ostaje veliki entuzijazam koji krase sve članove našeg kazališta i spremnost svih da zajedničkim sudjelovanjem pridonesu realizaciju svakog našeg projekta. Tako sam i ja, u ovom našem gostovanju u Subotici i Tavankutu, u ulozi vozača jednog od kombija s kojima smo doputovali«, nasmijao se na koncu razgovora Zdenko Rečić, ravnatelj Gradskog kazališta *Joza Ivakić* iz Vinkovaca.

Dražen Prčić

ZORANOV BRK VLADIMIRU ANDRIĆU

Hrvatski glumac **Vladimir Andrić** kojega je subotička publika nedavno imala prilike vidjeti u predstavi *Ne motaj se oko gola golcata*, dobitnik je *Zoranovog brka* na 24. *Danima Zorana Radmilovića* u Zaječaru. Nagradu je dobio za glumačko ostvarenje u predstavi *Nećeš, razbojnice* nastaloj u produkciji Kazališta iz Virovitice i Gradskog kazališta *Joza Ivakić* iz Vinkovca, a u režiji **Dražena Ferenčine**.

DRAMSKI MEMORIJAL ANTUNA ALADŽIĆA U LEMEŠU

Različiti kazališni izrazi

Predstavom *Ča Grgina huncutarija* HKC-a Bunjevačko kolo iz Subotice koja je prikazana u srijedu, 28. listopada, u Lemešu nastavljen je peti po redu Dramski memorijal amaterskih skupina Antun Aladžić u organizaciji HBKUD-a Lemeš. Komediju »u dvi pole i četiri slike« režirao je **Marjan Kiš** po motivima teksta **Đure Franciskovića**. Iako je svoju prvu premijeru imala 1980. ovo je prvi puta da se prikazuje u Lemešu, gdje komedije inače veoma dobro prolaze, napose ako su na bunjevačkoj ikavici i s elementima tradicijske baštine bunjevačkih Hrvata prisutnim u scenografiji, glazbi i plesu.

Podsjetimo, memorijal je ove godine pretrpio organizacijske izmjene uslijed problema na graničnim prijelazima između Srbije i Hrvatske, pa se umjesto trodnevne, manifestacija »razvu-kla« na više datuma u mjesecu. Memorijal je otvoren 2. listopada, predstavom za djecu *Kod liječnika* u izvedbi dječje dramske skupine HKC-a Bunjevačko kolo, a o čemu ste već mogli čitati na stranicama *Hrvatske riječi*. Predstava je rađena po tekstu **Đule Milodanovića**, a režirala ju je **Nevena Mlinko**.

PRIČA O TATALIJI

U okviru Dječjeg tjedna, 8. listopada gostovala je monodrama za djecu i mlade *Priča o Tataliji* koju je izveo **Nemanja Bakić**, glumac somborskog Narodnog kazališta. Autorica monodrame je **Vesna Aleksić**, a režiju potpisuje **Olgica Nestorović**. Predstava prati ljubomoru dječaka komu se treba roditi sestra. Nezadovoljan novonastalom situacijom u obitelji, kako bi povratio ljubav i pažnju koju je do tada imao

samo za sebe, smišlja planove. Uostalom, mama je samo jedna i ne može ju dijeliti s tamo nekom Tatalijom. Kako je ne voli, sestru ne želi čak zvati pravim imenom, Natalija, već joj je nadjenulo novo ime, Tatalija. Dječak se toliko naljutio da je odlučio govoriti samo japanski. Predstava je ranije gostovala u Novom Sadu, Nišu i Loveču (Bugarska). Osvojila je nagradu za najbolju predstavu na Festivalu monodrame na 55. Dječjim zmajevim igrama u Novom Sadu.

ROMANCA O TRI LJUBAVI

Nastupom KUD-a *Primorka* iz Krasice kod Rijeke, čiji su članovi izveli *Romancu o tri ljubavi*, u petak 30. listopada, zatvoren je memorijal Antuna Aladžića. Bila je ovo druga prigoda za redom da KUD *Primorka* nastupa na memorijalu u Lemešu. *Romanca o tri ljubavi* važi za jedan od najpoetičnijih tekstova **Antuna Šoljana**, a povod je još jednoj avanturi i iskoraku u stvaralaštvu

krasičarskih dramskih amatera. Tragikomična dramska igra u stihovima postavlja vječna pitanja o ljubavi i njezinoj stvaralačkoj, ali i razornoj snazi. Autor radnju smješta u srednji vijek. Nakon što je gospodar dvorca otišao u križarski rat i napustio dom, kapelana je zadužio da mu čuva suprugu i posjede, međutim u dvorac dolazi skitnica vitez, nalazi dvije žene, Gospu i Službenicu i tada nastaje ljubavni zaplet koji tragično završava. Režiju potpisuje **Denis Brižić**, a u predstavi igraju: **Gordana Kovačević**, **Karmen Mlacović**, **Josip Brusić** i **Branislav Starčević**.

Organizatori i sudionici memorijala položili su cvijeće na grob lemeškog amaterskog glumca i kazališnog redatelja **Antuna Aladžića**, u čiju se čast ova manifestacija i održava.

Također, dogovarani su i daljnji vidovi suradnje između domaćeg HBKUD-a Lemeš i udruga koje su gostovale na memorijalu.

Ž. Zelić

SALAŠI IX.

Uvijek ću se salašu vraćati

Jesenske magle, jutarnje i predvećernje, već naveliko pritiskaju rodne oranice sončanskog atara. Većim dijelom dana sunce se, poput umjetnika, igra raskošnim bojama, iz kojih, tu i tamo, izranjaju salaši u svojoj ljepoti. Od samog kraja sela, kako Sončani kažu kod svetoga Ivana, prema sjeveru se spušta široki zemljani put, sužava se do čuprije preko Vankeca, kanala na kojem su mnoga djeca, generacijama unazad, naučila plivati, postala pecaroši i pored kojega su se začele mnoge mladalačke ljubavi. Iza mostića put već nakon par stotina metara vodi između nekoliko salaša i danas nastanjenih. Prvi je smješten s lijeve strane, omalen, samo s jednim prozorom, a oko njega je vidljivo pravo starinsko salašarsko dvorište, u čijem je dnu jedno jezerce, raj za ribe i patke.

KEMENJOV SALAŠ

Ovaj, od Sončana nazvan Kemenjov salaš, izgrađen je pedesetih godina prošloga stoljeća, a prije četiri godine zidovi su mu srušeni i na starim temeljima zidani novi. Ovoga puta nisu pokriveni trskom, nego puno trajnijim materijalom, crvenim crijepom. Tako detaljno salaš je

obnovio sadašnji vlasnik, **Franjo Zambo**, većini Sončana znan kao Ečika (64). Mnogi čak ni ne znaju njegovo krsno ime. »Ovaj salaš, s kućnim brojem 4, naslijedio sam od bake i djeda. Bio je to pravi starinski objekt, sa zidovima od naboja i trščanim krovom. Baka i djed su ga izgradili početkom pedesetih godina. Kuću u selu oduzela im je nova vlast poslije Drugog svjetskog rata, a kako su nadomak sela imali njivu od 9 lanaca zemlje, izgradili su salaš i preselili se. Za mene je to bio raj na zemlji. Najljepša sjećanja na djetinjstvo i odrastanje vezana su mi za godine provedene na salašu kod bake i djeda. Imali su konje, kravu, uzgajali su ovce, svinje i veliki broj peradi. Uživao sam u beskrajnim igrama s ostalom djecom iz ovoga dijela Sonte, zvane Podol. Po cijele dane trčali smo za loptom, a ljeti nismo izlazili iz kanala. Ostala djeca su mi po malo i zavidjela što poslije svih dnevnih aktivnosti ostajem na spavanju kod djeda i bake na salašu. Za njih je to bilo nešto tajanstveno, željeno a nedohvaćeno. Pomagao sam i djeđu i baki u svim poslovima oko povrtnjaka i njiva. Zadojen tim životom, tijekom zrelih godina sam žudio za povratkom na mjesto mogega djetinjstva«, priča Ečika.

SALAŠARSKI ŽIVOT

»Dočekao sam ove godine s njemačkom mirovinom, a uskoro ću dobiti i one koje sam zaslužio u Srbiji i Mađarskoj. Obitelj nam je sada razbacana na velikom prostoru. Supruga, rođena Njemica i ja skupa smo došli na salaš, no, morala je otići, jer joj je potrebna stalna liječnička skrb. Sin je u Austriji, dolazi vrlo rijetko i nije ljubitelj salaša. No, ne mogu nikom ništa zamjeriti, svako traži svoje mjesto pod suncem i svako slijedi svoju zvijezdu vodilju«, priča Ečika. Cijeloga života naporno je radio, najviše ono što voli, na poljoprivredi. Zarađeno u Njemačkoj uložio je u kupovinu zemlje u Mađarskoj i u Srbiji. U Mađarskoj posjeduje 98 hektara oranice, a mnogi Sončani zarađivali su i danas zarađuju kruh na njegovom, u početku imanju, a danas u velikom ortačkom poduzeću. »Vrijeme mi je za povlačenje u miran život. Prije 4 godine s velikom voljom sam obnovio ovaj salaš. Iako je supruga predlagala da tu izgradimo veće i luksuznije zdanje, ja to nisam želio. Imam dvije kuće u vlasništvu i jednu u suvlasništvu u selu, ali moj svijet je salašarski. Cijeloga života sam žudio za povratkom,

a Bogu hvala, sada sam to sebi priuštio. Stari salaš smo porušili, a u istim gabaritima smo iskopali nove temelje i sazidali ga od tvrdog materijala. Nisam čak želio mijenjati ni visinu, niti ubacivati više od jednoga prozora prema putu, koliko je imao i stari. Čak su i oblik i visina krova ostali isti, jedino sam ga iz praktičnih razloga pokrio crijepom. Trčani krov je teško održavati, jer je danas teško naći i kvalitetnu trsku, a još teže dobre majstore. Prokopao sam i ovo jezerce u dnu dvorišta, to je sada raj za race, kojih imam pedesetak komada. Bilo je tu i ribe, ali u vrijeme mogega odsustva, nažalost, našli su se 'majstori' koji su ju izlovili«, priča Ečika. Iako s financijske strane nema potrebe, uredno obrađuje svoje oranice i održava šume. »Raditi ne moram dobro sam situiran, ali ne mogu se tako naglo opustiti. Duša me boli kad u našem ataru, ali i dalje, po cijeloj Vojvodini, vidim zaparložene njive. To je za mene zločin prema tradiciji naših predaka. Ovu našu plodnu zemlju obrađivat ću dok je u meni i grama snage, a život na salašu neću nikada napustiti. Obitelj mi nedostaje, ljepše je imati nekoga uzase. Običi ću i suprugu i sina, ali salaš će me uvijek čekati i salašu ću se uvijek vraćati«, završava svoju priču Franjo Zambo, Sončanima oduvijek znan po nadimku Ečika.

Ivan Andrašić

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Rascjep Sjever-Jug (tehnička modernizacija Srbije)

Na pitanje zašto politička elita Srbije preferira centraliziranu, unitarnu državu, i odgađa decentralizaciju vlasti, ustavne promjene i stvaranje sustavnih pretpostavki za jačanje regionalnih i lokalnih subjekata vlasti, trebamo »malo zaviriti« u prošlost, jer »korijeni sadašnjosti« nalaze se upravo tamo. Naime, padom Smedereva 1456. godine nestaje relativno samostalna »Despotovina Srbija« koju smatramo »nasljednikom« srednjovjekovne srpske kraljevine (carstva) i teritorij južno od Save i Dunava postaje dio Turske carevine. To traje sve do Berlinskog kongresa (1878.) kada se priznaje samostalna država Knjaževina Srbija, koja je 1882. godine podignuta na rang kraljevine. Po većini povjesničara, nekadašnji knjaz, potom kralj Milan Obrenović vodio je austrofilsku politiku, što je donekle bilo normalno (npr. tada je napravljen prvi katastarski premjer umjesto turskih tapija, dijela Srbije, Šumadije) po tzv. austrijskom triangulacijskom sustavu, (koji se donekle razlikuje od onog koji je važio na teritoriju današnje Vojvodine). U njegovo doba (1881.) je počela i izgradnja prve željezničke pruge od Beograda do Niša, tzv. južna pruga, koja je izazivala jako veliki otpor, prije svega u redovima radikala, tada najjače političke partije. Unatoč tome pruga je završena 1884. godine. Izgradnja pruge je »bila isforsirana«, jer je to bio jedan od uvjeta dobivanja samostalnosti, koju je postavila Austro-Ugarska monarhija. Tada je građena i pruga Subotica – (Zemun) - Beograd, a nešto kasnije (1885. – 88.) od Niša su izgrađena dva kraka, jedan

Orient express je nekad povezivao Zapad sa Istokom

prema Sofiji, preko Pirota, a drugi do Skoplja, preko Vranja, i time je Kraljevina Srbija ušla u »modernu Europu« preko čuvenog *Orient Expressa*. Druga magistralna pruga, normalnog kolosjeka, je izgrađena tek poslije II. svjetskog rata i vodila je od Beograda do Bara (završena 1976).

POLITIČKA MODERNIZACIJA SRBIJE

Tehnička modernizacija Srbije (željeznica je tada bila »simbol modernosti i napretka«) je izvršena relativno brzo, istina i na »inzistiranje« europskih sila prije svega zbog interesa kapitala i protoka robe. Ali je politička modernizacija malo pomalo zastala, te su doneseni »moderni ustavi« pa su povučeni. Političku situaciju najbolje ilustrira anegdota o knjazu Milanu i »njegovom ustavu od dva članka«. Prvi članak glasi: »Knjaz je uvijek u pravu«. Drugi članak: »Ako Knjaz nije u pravu, primjenjuje se prvi članak«. Drugim riječima centralizirani sustav upravljanja koji se bazira na jednom čovjeku (i elite oko njega), naslijeđe je iz četiri vijeka trajanja Otomanskog carstva, i za 137 godina samostalnosti Srbije (pa Kraljevine

Jugoslavije, Republike Srbije itd.) čini se da se nije puno promijenilo shvaćanje »upravljanja državom« (usput ubijena su dva kralja, jedan Obrenović, jedan Karađorđević i jedan premijer). Turski feudalni sustav je bio drugačiji od europskog, jer je sve pripadalo caru (odnosno centru). Car je posjede, privilegije dijelio ili oduzimao po zaslugama, praktično nije bilo privatne svojine, najviše što je osoba koja se obogatila mogla uraditi sa svojom imovinom je da ustanovi vakufe, to jest zadužbine, koje su dalje egzistirale kao neka vrsta »samostalne institucije« (dok je imovina trajala). Za vrijeme Turaka i društvo je prostorno bilo segregirano, u gradovima je živjelo muslimansko stanovništvo, a u selima pravoslavni stanovnici, u nekoj vrsti »lokalne samouprave«. Vođe ovih samouprava bili su lokalni knezovi, koji su bili uglavnom zaduženi za sakupljanje poreza i vođenje lokalne zajednice. Danas u Republici službeno ima dvadesetak »gradova«, ostalo su općine, s često manjim brojem stanovnika nego jedna mjesna zajednica, npr. u Subotici, i često nisu u stanju sami sebe »izdržavati«, ali zato imaju lokalnu samoupravu i administraciju.

NASLIJEĐE SAMOUPRAVE

Teritorij današnje Vojvodine je »krojen« uglavnom poslije završetka I. svjetskog rata. Općenito obuhvaća teritorije tri nekadašnje županije: Bač-bodroške, Srijemske i Torontalske ili skraćeno: Bačku, Srijem i Banat. Županije su povijesne, tisućugodišnji upravni teritoriji koji su egzistirali u hrvatskom i ugarskom dijelu Monarhije i posjedovale su određenu upravnu samostalnost koja se ostvarivala preko županijskog sabora. Moć županije se iskazivala i preko županijske palače, npr. u Somboru, sjedištu Bač-bodroške županije. Gradovi, napose slobodni kraljevski gradovi, nakon donošenja građanskih zakona koncem XIX. stoljeća, postali su gradovi sa županijskim ovlastima ili municipijalni gradovi, koji su također imali svoju samoupravu (magistrat), imali su svoju imovinu, posjede i prihode, s kojom su samostalno upravljali (naravno plaćali su porez centralnoj blagajni), izraz te samoupravne moći je bila gradska kuća, npr. u Subotici. Poslije stvaranja Kraljevine SHS i ukidanja ranijih teritorijalnih podjela, eksperimentiralo se s bezbroj varijanti upravne podjele, ali uglavnom je dominantna bila centralistička uprava (o tome smo već i ranije pisali). Ove činjenice su generirale konflikte između sjevera (Vojvodine) i juga zemlje (centralne Srbije). Vojvodina pokušava očuvati određenu tradiciju, poštovanje uprave, plaćanja poreza ali i preko proslave »dana grada« ili preko grba APV, koji se na »užas nacionalista« sastoji od tri nekadašnja županijska grba. *Orient Express* danas postoji samo kao »vlak nostalgije«. Hoće li sudbina Vojvodine biti slična?!

VOLONTERI CARITASA POMAŽU MIGRANTIMA

Svakom čovjeku treba pomoći

O d početka migrant-ske krize, u pružanju pomoći ljudima koji bježe od ratnih strahota iz Sirije, Afganistana i ostalih zemalja Bliskog istoka, osim brojnih humanitarnih organizacija, već u početku kod Preševa, uključio se i Caritas, humanitarna organizacija Katoličke crkve. Kad su u velikom broju počeli pristizati u Srijem, veći dio odgovornosti u pružanju humanitarne pomoći preuzeo je Caritas za Srijem, čiji volonteri pružaju riječi potpore i dijele hranu i higijenska sredstva unesrećenim ljudima koji se u kolonama kreću cestom Berkasovo – Bapska, pješakeći prema Republici Hrvatskoj.

VELIKI BROJ VOLONTERA

U aktivnosti Caritas za Srijem uključen je veliki broj volontera, mladih ljudi s područja šidske općine, spremnih da ovim ljudima, osim pomoći, pruže ruku prijateljstva, lijepe riječ i osmijeh. Proteklog je tjedna volontere posjetio direktor Caritas za Srijem **Jozo Duspara**: »Jako sam zadovoljan odzivom volontera, osobito mladih. Veoma je važno ovim ljudima pružiti ruku prijateljstva, uputiti im riječi potpore, usmjeriti na put kamo žele ići i popričati s njima kako bi se osjećali dobrodošli. Nekada je samo lijepa riječ i osmijeh dovoljan, pa da se čovjek osjeća bolje. Mi nastojimo pomoći koliko god možemo. Caritas Srbije je snažna humanitarna institucija koja je i do sada djelovala gdje je bilo potrebno i gdje je bilo neke humanitarne katastrofe. Kršćanski je pomagati drugima. Naša humanitarna organizacija ne pita tko je koje vjere i nacije. Čovjek u potrebi je čovjek. Svaki je čovjek dijete Božje i trebamo im pomoći kao vjernici, kao

kršćani«, rekao je Jozo Duspara.

Prije dva tjedna Caritas za Srijem proveo je intenzivno organiziranje pružanja pomoći, surađujući s koordinatorima Caritas iz Šida. Odmah je i počela podjela pomoći migrantima:

»Proteklog smo vikenda podijelili 1.000 paketa pomoći. Za svaki paket koji uručimo, moramo dobiti potpis osobe koja paket uzme. Migranti s nama lijepo surađuju, komuniciraju i kada ih pitamo kroz što su sve prošli, žele podijeliti svoje priče s nama. U posljednje vrijeme dolazi veliki broj djece, tako da će u sljedećim paketima biti više stvari za djecu. Moram pohvaliti ekipu u Šidu koja dobro funkcionira. Dolazi veliki broj volontera, a koliko čujem ima ih još koji su spremni pomoći«, rekao je **Petar Dujčić**, koordinator Caritas za Srijem.

Šidani ističu da je bio je veliki izazov sve pripremiti i organizirati. Međutim, zadovoljni su jer vrlo lijepo surađuju jedni s drugima: »Bio je veliki izazov sve organizirati, ali dobro surađujemo s volonterima i sa svima ostalima – sve dobro funkcio-

nira. Tijekom vikenda prođe veliki broj migranata, dok je radnim danima mirnije. Nismo do sada imali problema s njima. Disciplinirani su i mirni. Nasmiju nam se, pozdrave i budu zahvalni na ono malo što im pružimo«, rekla je **Magdalena Pavlović**, koordinatorica Caritas Šid.

POMOĆ – DOK BUDE POTREBE

Caritas Srbije objedinjuje sve biskupije na teritoriju cijele države, a među njima je i Grkokatolička crkva. Tako je i na terenu u Srijemu, gdje su u sve aktivnosti pružanja pomoći migrantima uključeni, osim predstavnika Katoličke, i predstavnici Grkokatoličke crkve: »Zajedničkim snagama želimo pomoći ovim unesrećenim ljudima. Ljudski je pomoći, napose ovoj maloj djeci. Teško je gledati ih kroz što sve prolaze krećući se prema zemljama Europske unije. Zato se svi ovdje trudimo da im barem malo olakšamo na tom njihovom putu«, rekao je **Miroslav Mohnacki**.

»Trenutačno ovim ljudima dajemo pakete hrane, a uskoro ćemo im dijeliti i pomoć u vidu garderobe, deka, kabanica, jer idu hladniji dani. Zato pozivam naše župljane da se priključe ovoj akciji prikupljanja pomoći za ove nesretne ljude, ali i za malu djecu čiji je broj jako veliki. Nažalost, ovo je veoma tužna kolona ljudi i gdje je tu kraj, to nitko ne zna«, kaže vlč. **Jozo Duspara**

Prema neslužbenim podacima, do sada je kroz općinu Šid prošlo preko 250.000 migranata. Najviše ih organiziranim autobusnim ili taksi prijevozom dolazi na granični prijelaz Berkasovo – Bapska, gdje se nalazi najveći broj humanitarnih organizacija koje im pružaju medicinsku i svaku drugu pomoć. Kako najavljuju u Caritasu za Srijem, aktivnosti volontera nastaviti će se dokle god bude bilo potrebno, a osim hrane i higijenskih sredstava, migrantima će se dijeliti i topli odjevni predmeti koji će im dobro doći u predstojećim zimskim danima.

Suzana Darabašić

VIJESTI

Misa mladih

Misa mladih za mir, bit će služena danas, 6. studeni u crkvi Svete Marije na Halaškom putu (Karađorđev put) u Subotici. Početak je u 20 sati.

U susret blagdanima

- 8. studenoga – Gracije Kotorški
- 9. studenoga – Posveta lateranske bazilike, Ivan Lateranski
- 11. studenoga – sv. Martin biskup
- 14. studenoga – sv. Nikola Tvalić, Ivan Trogirski
- 16. studenoga – Margareta Škotska
- 17. studenoga – Elizabeta Ugarska

S neizmjernim bolom javljamo svim rođacima, prijateljima i poznanicima tužnu vijest da je voljeni suprug, brat, ujak, stric, tetak i šogor

MARKO VUKOV

(1928. – 2015.)

u 87. godini života iznenada preminuo dana 22. listopada 2015. godine. Sprovod milog nam pokojnika obavljen je 24. listopada 2015. godine u Starom Žedniku.

Počivao u miru Božjem!

Ožalošćeni: njegovi najmiliji.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Primjere za dobar vjernički život Isus uvijek izvlači iz svakodnevice, iz onoga što ljudi rade, što vide, što ih okružuje. Tako za primjere dobrog i lošeg stavlja bogataše i pismoznance nasuprot siromašnoj udovici, uglednike naspram neprimjetnih, te, na iznenađenje slušatelja, siromašnu udovicu uzdiže za primjer, a ne one cijenjene na koje se ljudi inače ugledaju (usp. Mk 12,38-44).

TEŽNJA ZA ČAŠĆU

Pismoznanci u Isusovo vrijeme bili su vrlo važni i ugledni ljudi, jer to su oni koji su poznavali Pismo. Međutim, poznavati Pismo ne znači samo posjedovati određena znanja i dijeliti ih drugima, nego znači i služiti toj riječi Božjoj koja se prenosi i tumači. No, oni su upali u zamku oholosti, pa su prestali biti poslužitelji Božje riječi, nego su se njome poslužili kako bi sebi pribavili prva mjesta, čast i uvažavanje u društvu. Oni nisu bili loši ljudi, naprotiv, živjeli su strogo prema onome što piše u Pismima. Ali, kroz vršenje volje Božje nastojali su sebi pribaviti slavu. Njihova religioznost nije bila iskreno usmjerena na čašćenje Boga, već na izdizanje sebe iznad drugih ljudi. Zato su druge gledali s podcjenjivanjem, dok su sebe veličali. To je od njih učinilo licemjerne vjernike, dvojlične i ohole. Dobro poznavanje Božje riječi nisu iskoristili za veće približavanje Bogu, već su

Pismoznanci i udovica

se od njega udaljili suviše okupirani položajem u društvu koji za Boga nema nikakvu vrijednost. Tako su dobri poznavaoči Božje riječi, zavedeni čašću postali njoj nedosljedni.

Osudom pismoznana Isus je osudio svaku ljudsku častohlepnost, želju za isticanjem i ponižavanje drugih. Na njihovom primjeru vidimo da dobro poznavanje vjerskog nauka ne znači nužno i dobro življenje vjerskog života. Biti Bogu vjeran ne podrazumijeva samo strogo obdržavanje vjerskih propisa, nego uključuje poniznost, ljubav, iskrenu nakanu i čežnju za Bogom.

Isusova osuda pismoznana, onih koji vjerski nauk dobro poznaju i na temelju toga sebe smatraju boljima od drugih, navodi nas na preispitivanje vlastitog stava i položaja u zajednici kojoj pripadamo. Svako natjecanje za stjecanje časti i težnja za izdizanje iznad drugih pokazuje da nismo dobro shvatili Isusovu poruku. Isto tako osobna procjena da smo bolji vjernici od nekih drugih, da smo ugledniji i vredniji pokazuje da smo poput pismoznana. Takav stav ne samo da odaje vjerničku nezrelost, nedostatak nekih temeljnih kršćanskih vrlina poput poniznosti i ljubavi, već razara i duh zajedništva u zajednici kojoj pripadamo.

VELIČINA DARA

Nasuprot uvažavanjem, uglednim i moćnim pismoznancima u Isusovoj pouci stoji jedna siromašna udovica, neprimjetna i nevažna. Isus je sigurno bio jedna od rijetkih, ako ne i jedini koji je u hramskoj gužvi uočio ovu skromnu ženu i njezin pri-

log. Ljudski gledano ova žena zaista nema biti zbog čega ni primijećena i spomenuta, osim u negativnom kontekstu – dala je najmanji dar u hramsku riznicu. To je ono što vidi čovjek i po čemu sudi, ali ne vidi sve i sud mu je pogrešan, jer kako naglašava Isus: »ova je sirota udovica ubacila više od svih koji ubacuju u riznicu. Svi su oni zapravo ubacili od svoga suviška, a ona je od svoje sirotinje ubacila sve što je imala, sav svoj žitak« (Mk 12, 43-44). Dakle, pravu istinu vidi samo On, pa jedino On i može procjenjivati vjernika. S druge strane, veličina dara koju je dala ova udovica nije u iznosu nego u njenoj vjeri i pouzdanju koje ima u Boga. Ona je Njemu dala sve što je imala, te mu je tako izručila u ruke svu svoju sirotinju i težinu svoga života.

Isus ističe udovičin primjer kako bi nam naglasio da Bogu nije važno koliki je dar, već veličodušnost kojom darujemo. Ljudi se vole hvaliti veličinom onog što su darovali, u čemu im pomažu mediji i društvene mreže. No, iza hvale stoji pogrešna nakana, kao kod pismoznana, želja da budem pohvaljen i istaknut. Ponizni darovatelj, pun ljubavi za Boga i bližnjega ne traži hvalu, a daje sve što može i ima.

Novčići koje je ubacila udovica simbol su svega onoga što se može darovati: ljubavi, pažnje, slobodnog vremena, lijepe riječi kao i materijalne pomoći. Onaj koji iskreno daruje u Božjim očima čini mnogo, iako je njegov dar u ljudskim očima skroman, možda bezvrijedan. Iskreni darovatelj ne želi se dokazivati pred ljudima već pred Bogom.

MINI INTERVJU: ZDENKA SUDAREVIĆ, LJUBITELJICA POZITIVNOG NAČINA ŽIVOTA

Puna sam životne energije

Živimo u vremenima kada ljudi sve više postaju negativni, imajući lošu percepciju prema sebi i okolišu koja ih okružuje. Lijep primjer Zdenke Sudarević mogao bi potaknuti na razmišljanje u drugom smjeru.

Kada ste se ozbiljnije zainteresirali za pozitivniji odnos prema životu i svijetu oko sebe?

Bilo je to negdje prije petnaestak godina, zainteresirala sam se za knjige koje pišu o pozitivnosti, upoznala ljude koji razmišljaju na taj način i odlučila prihvatiti ovaj način pogleda na svijet oko sebe.

Kako je to rezultiralo u svakodnevnoj praksi?

Primjera radi prvo sam promijenila način prehrane. Dvije godine nisam jela meso, nego samo ribu, te prehranu ponajviše bazirala na voću i povrću, te svježim, nekuhanim namirnicama. Ipak najveća promjena se dogodila početkom gledanja u sunce...

Na koji način ste prakticirali gledanje u sunce tzv. Solarnu jogu?

Moj sin **Danijel** i ja smo negdje pročitali o ovom fenomenu, te smo se zaintrigirali činjenicama kako je to dobro djelovalo na brojne ljude, te se i sami odlučili pokušati. Gledanje u sunce je trajalo godinu i pol dana. Isprva je to bilo minut pa sve do cijelih četrdeset i pet minuta, što se može uraditi samo jednom u životu.

Koji su benefiti ove aktivnosti i kako je moguće bez posljedica gledati u sunce?

Puno je benefita jer čovjek dobiva više energije, iako sam manje spavala bila sam posve odmorna, a sve se to jako pozitivno odrazilo na moje opće zdravstveno stanje. Inače, gledati u sunce se smije prakticirati samo sat vremena od izlaska sunca i sat vremena do njegovog zalaska. Tada je to posve sigurno i nema nikakve štete za oči.

Što vam je sve donijela ova životna promjena?

Osjećam se jako dobro, puna sam životne energije. Obzirom kako se bavim i analitikom kako ove promjene rezultiraju na drugima koji ih primjenjuju, imam već dosta iskustva na ovom polju. Jednostavno se mora pozitivno razmišljati. U mom primjeru se to može i praktično sagledati kroz činjenicu kako uz redoviti posao završavam i studij poslovne ekonomije, bavim se sportom, slikam i trudim se širiti pozitivnost oko sebe.

IGRA

Dvoboj Kraljeva

Ovo je varijanta za 2 igrača.

Koristi se standardni komplet od 52 karte, s dodatkom 2 Džokera. Kečevi su najslabije karte, dvojke odmah iza njih, a najjači su Kraljevi i Džokeri, koji se smatraju ravnima. Džoker protiv Kralja ne može dobiti, već je u pitanju Rat, koji se u ovoj varijanti naziva Duel.

Svako dobiva po 27 karata, koje igrači odmah spuštaju ispred sebe na sto, bez prethodnog prelistavanja. Svatko na svom potezu vuče po 3 gornje karte sa svog Kupa, pogleda ih i spušta ispred sebe na sto, licem na dolje. Igrači zatim odigravaju po jednu od njih, odnosno, odigravaju se po 3 štiha, ako i u bilo kojoj drugoj igri s kartama. Prvi igra djelatelj, a dalje, osvajač prethodnog štiha. On odigrava jednu, od svoje 3 karte sa stola, a zatim to isto čini i protivnik, koji ipak sada ima neki izbor. Veća od njih pobjeđuje, igrač uzima obje i stavlja na dno svog Kupa, pa on sada igra jednu, od 2 preostale sa stola. Kada se i ovaj štih riješi, odigrava se i treći. Poslije toga, svatko ponovno vuče po 3 gornje karte, pogleda ih i spušta ispred sebe na stol. Kada se odigraju iste karte, dolazi do Duela. One ostaju otvorene, a igrači otvaraju sljedeće, pa pobjednik nosi sve četiri. Ako je do Duela došlo s trećim kartama sa stola, otkriva se po jedna gornja s Kupa i ona odlučuje o ishodu. Kralj i Džoker pobjeđuju svaku drugu kartu, a pri tome nose i ostatak od 3 karte sa stola. Npr., ako je Kralj otvoren u prvom potezu, on nosi i ostale 4 zatvorene karte (po 2 zatvorene svoje i protivničke). U drugom krugu, Kralj bi nosio po jednu preostalu zatvorenu kartu ispred sebe i protivnika. Ako i protivnik odigra Kralja, u pitanju je Duel Kraljeva, pa sljedeća karta odlučuje o ishodu. S Džokerom je isto, ali kao nagradu, pobjednik dobiva još 5 gornjih karata s protivničkog ostatka. Na Džokera se može odigrati Kralj i obrnuto, pri čemu dolazi do Duela, pošto su to iste karte. Sljedeća karta odlučuje ishod. Džoker i tako odnijet, donosi 5 dodatnih karata s ostatka. Kada jedan suparnik ostane s ostatkom manjim od 5 karata, on je izgubio partiju, koja se tog trenutka prekida.

TV PREPORUKA

UTORAK 10. STUDENOGA HTV1 20:50

Pogledi: Priče o blatu

Godina proizvodnje: 2015.

Danas većinu ljudi blato ponajprije asocira na prljavštinu, no kad se zagrebe ispod površine te prljavštine, vrlo brzo može se uvidjeti da je blato u biti vrlo podatan materijal za oblikovanje, koji pruža jedinstveni užitak u igri i radu. Nakon tisućljeća rada s blatom i oblikovanja u razne forme i oblike, od dječjih igrica u blatu i s blatom, do izgradnje kuća i cijelih stambenih naselja, lako je uočiti da je za veći dio stanovnika našega planeta blato neizostavni dio civilizacija.

U današnje vrijeme u trendu su priče o povratku prirodi i zdravom životu, stanovanju u objektima od prirodnih materijala okruženih zdravim okolišem. Jedan entuzijast u baranjskom selu Karanac pokrenuo je Akademiju blata koja svako ljeto omogućava polaznicima različite životne dobi, intelektualnih i kreativnih sposobnosti da oblikuju blato u razne proizvode – cigle, posuđe, vrčeve pa sve do stambenih objekata.

Sama tehnologija izgradnje stambenih objekata od blata ne mijenja se već pet tisuća godina, što potvrđuju eksponati u nedavno otvorenom Muzeju vučedolske kulture. Za izradu presjeka vučedolske kuće, koja je jedan od dominantnih eksponata izložbe, angažirani su upravo osnivač i polaznici Akademije blata iz Karanca.

Može li propagirani zdravi život u objektima od prirodnih materijala, u ovom slučaju blata, dati značajniji doprinos širenju turističke ponude Slavonije i Baranje, samozapošljavanju i oživljavanju sela?

Odgovor na to pitanje, uz brojne druge zanimljivosti vezane uz blato kroz tisućljeća, možete vidjeti u dokumentarnom filmu *Zdravka Fučeka Priče o blatu*.

Scenarist i redatelj: Zdravko Fuček

Snimatelj: Tomislav Trumbetaš

Montažer: Filip Karabelj

Skladatelj: Zrinko Tutić

6. studenoga 2015.

VRIJEDI PROČITATI

MILORAD BIBIĆ

Mosor: Zadnja pošta Riva

Sve je počelo Zakonom Pjace. Godine 2005. **Milorad Bibić** *Mosor* napisao je de jure šezdeset nostalgčnih zapisa o splitskim šezdesetima, a de facto sentimentalnu kroniku vlastita odrastanja. Na tome bi, vjerojatno, i stalo da je vrijedni autor naučio starjeti sukladno biološkoj dobi. Ali vraga, dok se kod prosječnog čovjeka adolescencija mjeri u godinama, kod Mosora ona traje desetljećima. I sada nam, evo, nudi drugi svezak zapisa o svojim nježnim godinama, knjigu pod naslovom *Zadnja pošta Riva - spliske sedadesete u sedadeset slika*.

S Pjace, središta društvenog života mlađarije u šezdesetima, fokus je usmjeren na Rivu, nezaobilazni punkt *điravanja* i *korteđavanja* u sedamdesetima. I grad i svijet u međuvremenu su izmijenili svoje lice, samo je njihov kroničar ostao isti: razdragani kolos koji se od jutra do mraka zafrkava i ruga, sebi i drugima, da ne bismo opazili kako je u tijelu Golijata zarobljen ranjivi David. Kako je Mosor čeljade hibernirano u pubertetu, ne treba ni sumnjati da će za ovom knjigom slijediti još nekoliko svezaka u kojima će elaborirati svoje odrastanje u osamdesetima, devedesetima i dalje... Sjajna vijest za sve nas tobože mlađe od njega, a zapravo beznažno starije.

PJESMA ZA DUŠU:

Pustinja Ivana Brkić

Dajem ti srce i odlazim
dajem ti srce, što ću ja s njim
preda mnom pustinja i tamo mi ne treba

Tvoje su riječi pijesak i prah
bila sam hrabra, a sada me strah
noći bez ponoći, moje sunce ne izlazi

Kad me netko pita, dobro sam
i bez tebe ide dan po dan
samo kad se smijem, oči sakrijem

Jer je srce pustinja
tamo gdje sam s tobom bila
sve je isto, samo nismo ti i ja

Sad je srce pustinja
pored plave vode Nila

poslije tebe nema nigdje nikoga
pustinja

Ruža bez trnja bila sam ja
imala tebe i izgubila
jednom se zavoli, a nijednom ne preboli

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 6. do 12. studenoga

6. STUDENOGA 1918.

Subotičani priredili srdačan doček 86. Pješačkom puku, po povratku s fronte, mahom sastavljenom od vojnika i časnika iz grada i okolice. Gradsko čelništvo naredilo građanstvu da zbog nereda i nekontrolirane pucnjave, od 16 sati do 7 ujutro drže zaključane kapije.

6. STUDENOGA 1938.

Konstituiran je Odbor Hrvatske kulturne zajednice u koji su izabrani: dr. **Josip Andrić**, predsjednik, dr. **Ante Šokčić** i **Marko Čović**, dopredsjednici, **Marin Radičev**, tajnik, te članovi Upravnog odbora **Đulka Šokčić**, **Adalbert Šimić**, **Stjepan Šokčić**, **Mirko Kesejić** i drugi.

6. STUDENOGA 1911.

Rođena je **Mara Čović**, prosvjetna i djelatnica više katoličkih udruga, politička zatvorenica i spisateljica. Školovala se u Subotici i Zagrebu. Službovala u Subotici, Banja Luci i Zagrebu. U montiranom procesu, uz još osmero optuženika, osuđena na višegodišnju robiju, s prisilnim radom (Požarevac). O tome je objavila knjigu: *Sjećanje, svjedočenje, zvuči kao priča, a bila je istina*, 1996. Umrula je 3. prosinca 1997.

6. STUDENOGA 1992.

U uglednoj subotičkoj *City Gallery* priređena je izložba radova akademske slikarice **Ane Bukvić**, poznate likovne umjetnice, a u prostorijama *Bunjevačkog kola* izložba pastela **Stipana Šabića**, vođe Likovne sekcije ovog društva.

7. STUDENOGA 1788.

Službenik subotičkog Magistrata **Ferdinand Berger** od 1779. do 1788. godine skrbi

o prijmu i otpremi pisama, te se smatra prvim gradskim poštarom. Pošiljke iz Subotice i Sombora, prenosio je konjanik – ponedjeljkom i petkom. Zimi je za odlazak i povratak primao 24, a u ljetnim mjesecima 17 krajcara. Zimska tarifa je 1788. povećana na jednu forintu.

7. STUDENOGA 1847.

Nakon provedenih izbora, određeni su subotički zastupnici u Zemaljskom saboru Ugarske – **Vince Zomborčević**, glavni gradski liječnik i **Stipan Kujundžić**, gradski nadkape-tan.

8. STUDENOGA 1991.

U Velikoj vijećnici Gradske kuće, u nazočnosti **Florensisa Kampomanesa**, predsjednika Međunarodne šahovske federacije FIDE, počeo je Međuzonski turnir kandidatica za pojedinačno prvenstvo svijeta, na koje se takmiči 35 vodećih svjetskih šahistkinja.

8. STUDENOGA 1991.

Na Internacionalnom bijenalu u portugalskom gradu Aveira, subotička umjetnica **Diana Togyerás**, osvaja III. nagradu.

8. STUDENOGA 1995.

Gost tribine *Életjel* i *Slobodnog liceja*, pri društvu *Népkör*, bio je ugledni mađarski spisatelj, svjetskog glasa **György Konrád**.

9. STUDENOGA 1991.

Na glavnom gradskom trgu, ispred Gradske kuće, otkriven je obnovljeni spomenik samozvanom caru **Jovanu Nenadu**. Prvotno je bio podignut 1927. godine, a srušen prvih dana okupacije 1941. Restaurirao ga je subotički kipar **Sava Halugin**.

9. STUDENOGA 1991.

Na simpoziju »Kultura u tranziciji – tranzicija u kulturi«, u Temišvaru (Rumunjska), govorio je **Tomislav Žigmanov**, zamjenik glavnog urednika dvotjednika *Žig*.

10. STUDENOGA 1918.

U gostionici *Hungaria* održan je veliki narodni zbor preko 5 tisuća bunjevačkih Hrvata i Srba, na kojem izabran Narodni odbor od 40 članova koji je dobio zadaću da riješi položaj južnoslavenskog življa. Također je osnovana Narodna straža.

10. STUDENOGA 1995.

Članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec*, iz Tavankuta, nastupili su dvorcu Österstein u Bavarskoj, na proslavi 100. obljetnice rođenja glasovitog njemačkog skladatelja **Carla Orffa**, autora kantate *Carmina Burana* (prvi dio trilogije *Trijumf*) i drugih glazbenih djela.

10. STUDENOGA 2000.

U Subotičkoj bolnici, po prvi put je laparaskopskom metodom odstranjen kamen iz bubrega koji se spustio u mokraćovod. Operaciju je uspješno provela ekipa liječnika predvođena s dr. **Radovanom Markovim**.

11. STUDENOGA 1911.

U Subotici je rođen **Otmar Majer**, publicist, glavni i odgovorni urednik časopisa *Híd*, isprve čelnik Mjesnog, a zatim Okružnog komiteta KPJ za sjevernu Bačku i zapovjednik Okružnog štaba partizanskih odreda. Poslije dvomjesečne zvjerske torture u zloglasnom subotičkom istražnom zatvoru *Žuta kuća*, osuđen je smrt

vješanjem s još četrnaestero suboraca. Kazna je izvršena 18. studenog 1941.

11. STUDENOGA 1919.

U Subotici je pokrenut neovisni politički dnevnik *Narod*, glasilo Jugoslavenske demokratske stranke, kojemu je vlasnik, direktor i glavni i odgovorni urednik bio publicist i spisatelj **Lazar Stipić**. Prestaje izlaziti 1923. godine

11. STUDENOGA 1958.

U čitaonici Gradske knjižnice upriličen je prvi broj usmenih književnih novina subotičkih spisatelja *Vrijeme sadašnje*, kojemu je glavni urednik bio **Lazar Merković**, kao inačica mađarskom usmenom časopisu *Életjel* (*Znak života*), mjesnom glasilu mađarskih pisaca, pokrenutom mjesec dana ranije.

12. STUDENOGA 2003.

Poslije smjene s mjesta predsjednika DSHV, kojemu je bio na čelu od njegova osnutka (1991.), mr. th. **Bela Tonković** razriješen je dužnosti dopredsjednika općine Subotica. Dužnosti je razriješen i dugogodišnji ravnatelj ZOO vrta na Paliću **Ignacije Tonković**, nakon što je nepažnjom čuvara iz kaveza pobjegla bengalska tigrica, u vrijeme kada je u njemu bilo posjetitelja.

12. STUDENOGA 1997.

Na sjednici Skupštine općine Subotica raspravljalo se o stručnoj zastupljenosti nastave u subotičkim osnovnim školama. Uz ostalo je zaključeno da se od Ministarstva prosvjete, suglasno Ustavu i zakonima, zatraži otvaranje odjela na hrvatskom jeziku.

(D)oživjeti prošlost

Saznanja o prošlosti su zna-
nja za budućnost. Zato ova
fotografija, nastala šezde-
setih godina prošloga stoljeća,
zaslužuje osobitu pozornost
mještana Plavne. Na njoj je dr.
Josip Andrić za vrijeme jednog
od mnogih posjeta rodnom selu
svoje majke, u zajedništvu s oso-
bama zauzetih u kulturi, glaz-
bi, glumi i općem društvenom
životu mjesta. Svojim zaslugama
u ovim područjima ondašnjeg
vremena, oni zaslužuju posebno
mjesto u mjesnoj povijesti Plavne
i treba ih sačuvati u našem krh-
kom pamćenju.

Fotografija je snimljena
ispred kuće **Antuna Šarvarija**,
jednog od redatelja operete *Na
vrbi svirala*, koji je bio u stal-
noj vezi s dr. Andrićem, a bio
je uz njega sve do Andrićeve
smrti, 7. prosinca 1967. godi-
ne u Zagrebu. Na fotografiji
su: **Antun Probojčević**, **Antun
Bartulov**, **Mihajlo Klinovski
Baća**, **Đura Riman**, **Antun
Šarvari**, dr. **Josip Andrić**, **Karolj
Vašina**, **Đura Higl**, **Andrija
Roža**, **Bona Sotinac**. Ispred njih
čuče: **Cecilija Carić Perišić**,
Marija Klinovski Baćina, **Evica
Probojčević Prelić** i **Andrija
Šarvari**. Ove tri, u ono vrijeme
djevojke, jedine su još žive. Prva
je u Plavni, druga u Novom Sadu,
a treća živi u Berlinu. Supruga
Antuna Šarvarija **Evica**, viri kroz
prozor.

VRIJEME ZA KULTURU

U skupini s Andrićem jedan
je po zanimanju učitelj (Riman),
jedan je soboslikar i ličilac,
odnosno kako ovdje kažu, moler
(Higl), a svi drugi su zemljor-
adnici. Za djevojke nemamo
precizne podatke čime su se u
to vrijeme bavile. Ali, za razliku
od današnjih poljoprivrednika,
koji, navodno, nemaju vremena
baviti se kulturom, oni su uvi-

jek našli vremena za društvene
aktivnosti, pjevanje, sviranje i
druženje, iako su ratarske poslo-
ve obavljali mnogo teže i sporije
primitivnim alatima i oruđem
i uz pomoć konja. Čak su našli
vremena i za čitanje, u čemu je
veliku ulogu imao dr. Andrić,
kao urednik Hrvatskog knji-
ževnog društva sv. Jeronima u
Zagrebu. Zahvaljujući njemu još
i danas gotovo da nema katoličke
obitelji, koja nema u svom domu
neku Andrićevu knjigu ili neku
drugu u izdanju ovoga književ-
nog društva.

Sve osobe na fotografije bile
su i uzorni vjernici, što je impo-
niralo Andriću, koji je svaki svoj
posjet Plavni i Bačkoj iskoristio i
da pomogne župnim zborovima
i kantorima u daljnjem napret-
ku. Tako je u Plavni osposobio
novog kantora **Josipa Jošku
Pintera** u sviranju orgulja s po tri
prsta na obje ruke, što je bio vrlo
zanimljiv pedagoški postupak.
Poznato je da je Andrić svima
prilazio na individualni način i
svakoga poticao da razvije svoj
talent što je moguće više, i to ne

samo u glazbi, nego u svim obla-
stima ljudske djelatnosti.

NA SPOMENDAN SV. ANDRIJE

U potrazi za razlogom ovog
okupljanja, od Cecilije doznaje-
mo da su se ovakva društva sasta-
jala prigodom svinjakolja, imen-
dana i prela. Pretpostavljamo da
je ova fotografija nastala na spo-
mendani sv. Andrije, 30. stude-
noga, jer je to Andrijin imendan,
koji čuči s curama, a živio je sa
svojim roditeljima u kući pred
kojom se društvo fotografiralo.

Andrić je volio ovakva dru-
ženja, gdje je snimao na magne-
tofonu razne pjesme, koje je
potom zapisivao, odnosno noti-
rao. U tim je prigodama čuo i
mnoge dogodovštine i priče, te
je dobivao ideje za svoja nova
umjetnička djela.

U Plavni je tada bilo neko-
liko tamburaških bandi, a dvije
su bile glavne. Jednu je vodio
Mihajlo Klinovski Baća, a drugu
Josip Probojčević, koji nije na
ovoj fotografiji. Zanimljivo je

da je Probojčević bio notalno
pismen, te da je izvrsno svirao
violinu i poznavao sve tamburaš-
ke instrumente. Pravo je čudo da
je privatno podučavao i sviranje
na klasičnoj gitari. Uz to je bio
vrijedan zemljoradnik i jedno vri-
jeme društveno aktivan. Danas
ovakvih ljudi više nema. Postoje
čak i obrazovane osobe koje ne
žele učiti note, te sviraju po sluhu.
Zato trenutačno na ovom prostoru
ne postoji niti jedan tamburaški
sastav, jer to sprječavaju upravo
oni koji ne poznaju note i na taj
način otežavaju kolektivni rad,
odnosno sviranje u skupini. Ipak
za Božić se tamburaši nekako usu-
glase i sviraju u crkvi na sv. misi
polnočki i na svečanoj misi na
prvi dan ovoga velikog blagdana.

Svoje uzore mladi bi mogli
pronaći u bogatoj povijesti
Plavne i, upravo, u ovakvim oso-
bama koje su, u zajedništvu s
Andrićem, na ovoj staroj foto-
grafiji. Trebalo bi, dakle, oživiti
prošlost i graditi cjeloviti identi-
tet kao što su to Andrić i njegovi
suradnici nekada radili.

Zvonimir Pelajić

Dani kruha 2015.

Učenici OŠ *Ivan Goran Kovačić* iz Sonte, polaznici izbornog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture uz pomoć svojih nastavnika organizirali su u petak, 30. listopada, manifestaciju *Dani kruha 2015*. Priredba je održana u velikoj dvorani mjesnog Doma kulture, pred više od 300 gledatelja, učenika, njihovih roditelja, baka i djedova, te gostiju, među kojima su bili i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić** i članica Odbora zadužena za obrazovanje **Jasna Vojnić**. Ovom priredbom učenici su zahvalili Bogu za plodove zemlje, a publiku oduševili dinamičnim izvedbama svojih odlično uvježbanih točaka. Program su sigurno vodile učenice **Tara Šegrt** i **Anđela Šimunov**, a kroz njihovu konferansu nazočni su doznali puno o povijesti izrade kruha. Pozornica Doma kulture bila s puno mašte, urešena šokačkim rukotvorinama i jesenskim plodovima. Poslije priredbe, u prostorijama sončanske knjižnice i čitaonice priređena je izložba kruha i drugih proizvoda od brašna – slanin i slatkih. Veliki broj posjetitelja ovu izložbu je pogledao, a veliki dio eksponata je i nestao, tako što je bila dopuštena i degustacija izloženih uradaka. »Sada već imamo veliko iskustvo u organizaciji ove manifestacije, pa je po ocjenama publike svake godine bolja i kvalitetnija. Ja sam sa svojim kolegicama koje predaju hrvatski učenicima samo davala smjernice, a sve ostalo je samo plod njihovih ideja i, dakako, predanog rada na realizaciji. Zahvalila bih se i njihovim majkama i bakama, koje su uzele velikog udjela u pripremi eksponata za, po meni, vrlo kvalitetnu izložbu«, rekla je **Biljana Ribić**.

I. A.

DANAS U SUBOTICI:

Pokrajinska smotra recitatora

Danas u 10 sati u Čitaonici Gradske knjižnice u Subotici počinje Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku. Na ovom, 14. po redu, natjecanju, koje organizira Hrvatska čitaonica, nastupit će osamdesetak najboljih recitatora iz cijele Vojvodine u tri uzrasne kategorije. Pobjednici današnje smotre će osigurati sebi mjesto na jednodnevnom izletu u Osijek, koji bi trebao biti koncem mjeseca.

Ako ste ljubitelj lijepog kazivanja poezije, svratite danas na ovaj prekrasni događaj. Ugođaj je zagarantiran.

B. I.

HOLYWIN U BUNJEVAČKOM KOLU

Sveci pobijedili vještice

Mladi Subotičke biskupije, uz potporu Dječje dramske sekcije HKC-a *Bunjevačko kolo* izveli su u subotu, 31. listopada, igrokaz o životu sv. **Antuna Padovanskog** po scenariju **Rajke Jelinčić** u režiji **Nevene Mlinko**. Ove noći djeca, mladi i odrasli izvojevali su divnu pobjedu nad »vješticama«. Pridružili su nam se čak i mladi iz Vajske sa njihovim župnikom **Vinkom Cvijinom** i djeca i mladi iz Selenče s vlč. **Dominikom Ralbovskim** i katehisticom **Kristinom Ralbovski**. Neusporedivo je slavlje Noći svetaca s Noći vještica. Predivno, predivno, predivno... i poučno, s divnom porukom. Sveti Antun, svetac svega svijeta, veliki čudotvorac uzvratit će sigurno svima svojim zagovorom i molitvama kod Gospodina.

Hvala Neveni. Hvala mladima. Hvala djeci!

Glumili su: **Luka Gabrić**, **Marko Gabrić**, **Vladimir Ištvančić**, **Ana Piuković**, **Katarina Piuković**, **Lucija Ivanković Radaković**, **Oliver Nagel**, **Terezija Kujundžić**, **Katarina Ivanković Radaković**, **Lea Šegina**, **Anja Jovanović**, **Ana Vukov**, **Martina Vojnić Tunić**, **Nevena Kujundžić**, **Lucija Vukov**, **Una Sušić**, **Jasmina Vukov**, **Martin Vukov**, **Pavao Piuković**, a u glavnim ulogama **Davorin Horvacki** kao brat **Luka** i **Matiša Dulić** kao sveti **Antun**!

Kratki osvrt na život sv. Antuna prije predstave dao je fra-njevac, brat **Alojzije Stipanović**.

A. A.

PETAK
6.11.2015.

06:39 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:07 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:07 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:28 Gorski liječnik, serija
 10:15 Hebridi - Otočje na rubu, dokumentarna serija
 11:14 Riječ i život: Stepinac - uzor katoličkog čovjekoljublja
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser, telenovela
 13:14 Kod doktora, talk-show
 13:57 Normalan život
 14:43 Znanstveni krugovi
 15:09 Igre moći, serija
 15:53 Vjetar u kosi, dokumentarna serija
 17:35 Život je lijep
 17:52 Život je lijep
 18:09 Manjinski mozaik: Lav Kalda
 18:29 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:02 Izorno sučelјavanje
 22:10 Dnevnik 3
 22:38 Uvijek kontra, politički talk show
 23:31 Crna lista, serija
 00:23 Nova policijska priča, hongkonško-kineski film
 02:26 Kod doktora, talk-show
 03:07 Vita jela, zelen bor
 03:27 Život je lijep
 03:59 Skica za portret (R)
 04:07 Znanstveni krugovi
 04:33 Normalan život
 05:18 Manjinski mozaik: Lav Kalda
 05:33 Riječ i život: Stepinac - uzor katoličkog čovjekoljublja
 05:58 Potrošački kod
 06:28 Dragocjeni biser, telenovela

06:00 Juhuhu
 09:51 Kućni ljubimci
 10:47 Heartland, serija
 11:32 Čarolija, serija
 12:29 Sachien kuhinja, dokumentarna serija
 12:54 Ubojstvo, napisala je - serija (R)
 13:41 Bostonski davitelj: Neispricana priča, američki film
 15:13 Kraljevske toplice: Vichy

- kralj toplica, dokumentarna serija
 15:59 Regionalni dnevnik
 16:42 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:17 Neodoljive slastice Rachel Allen, dokumentarna serija
 17:43 Šlep šou
 18:30 Velikani sporta, dokumentarna serija
 18:58 Magazin rukometne LP
 19:27 Bitange i princeze, humoristična serija
 20:06 Umorstva u Midsomeru, serija
 21:49 Vrijeme na Drugom
 21:57 Endeavour - Mladi Morse, serija
 23:33 Nestanak, serija
 00:34 Sinovi anarhije
 01:34 Bostonski davitelj: Neispricana priča, američki film
 03:03 Noćni glazbeni program

05:35 RTL Danas, (R)
 06:15 Virus attack
 06:35 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07:00 Sve u šest, magazin (R)
 07:30 Pet na pet, kviz (R)
 08:30 TV prodaja
 08:45 Hitna služba, serija (R)
 09:40 TV prodaja
 09:55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:10 TV prodaja
 12:25 Hitna služba, serija
 13:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:25 Horvati, serija (R)
 15:25 Big Brother, show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 10, zabavna emisija
 21:00 Big Brother, show uživo
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Big Brother, show uživo
 23:20 Big Brother
 23:50 Marinac iznad zakona 2, igrani film, akcijski triler
 01:45 Rafalna paljba, igrani film, akcijski
 03:30 RTL Danas, (R)
 04:15 CSI: NY, serija
 04:55 Kraj programa

SUBOTA
7.11.2015.

07:15 Najava
 07:30 Crna lista, serija
 08:15 Odmazda, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
 09:30 Duhovni izazovi
 10:00 Prizma
 10:45 Kulturna baština
 11:00 Uvijek kontra, politički talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:15 Kemijsko oružje pod morem, dokumentarni film
 14:05 Top Gear - Najbolje od najboljeg
 15:05 Ni krivi ni dužni, humoristična serija
 15:44 Nova policijska priča, hongkonško-kineski film
 17:45 Lijepom našom: Našice (2. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Maestro
 21:45 Hellboy, američki film
 23:30 Dnevnik 3
 23:48 Crna lista, serija
 00:38 Odmazda, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
 01:53 Top Gear - Najbolje od najboljeg
 02:48 Društvena mreža - medicina
 03:58 Skica za portret
 04:30 Duhovni izazovi
 05:00 Veterani mira
 05:45 Prizma - multinacionalni magazin

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu
 10:05 Umorstva u Midsomeru, serija
 11:50 Kraljevske toplice: Vichy - kralj toplica, dokumentarna serija (R)
 12:40 Neodoljive slastice Rachel Allen, dokumentarna serija
 13:05 Italijo - ljubavi moja: Ligurska obala, dokumentarna serija
 14:05 Za koga sam se udala?, američki film
 15:30 Jednostavna jela Rachel Allen, dokumentarna serija
 16:00 Popodne na Drugom:
 17:30 Downton Abbey, serija
 19:05 Kruške i jabuke - dvoboj tjedna
 19:55 Gastro Despot
 20:05 Protiv svih pravila, američki film
 21:30 Vrijeme na Drugom
 21:40 Graham Norton i gosti

22:30 Pripravnik, serija
 23:30 Carstvo poroka, serija
 00:25 Za koga sam se udala, američki film
 01:50 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
 06:50 Mala sirena, animirana serija
 07:15 Lego Ninjago, animirana serija
 08:10 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana serija
 08:40 TV prodaja
 08:55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica (R)
 10:20 TV prodaja
 10:35 Cirkus, zabavna emisija
 12:40 TV prodaja
 12:55 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija (specijal 2)
 13:50 Živjeti uspravno, igrani film, drama
 15:55 Big Brother, show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Big Brother, show (R)
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Big Brother, show
 21:40 Big Brother, show uživo iz kuće
 22:10 Dan poslije sutra, avanturistički/ znanstveno-fantastični
 00:30 Big Brother, show (R)
 02:00 Stan Helsing - TV premijera, film, komedija
 03:40 Astro show, emisija uživo
 04:40 RTL Danas
 05:25 Kraj programa

NEDJELJA
8.11.2015.

06:55 Najava
 07:10 Klasika mundi: Susanna Yoko Henkel i Zagrebačka filharmonija pod ravnanjem Dmitrija Kitajenka (2. dio)
 07:50 Crna lista, serija
 08:35 Sjeti se noći, američki film - Zlatna kinoteka
 10:20 Pozitivno
 10:50 Biblija
 11:00 Zagreb: Otvaranje jubilarne godine, 800. obljetnice postojanja dominikanskog reda - misa, prijenos
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva

15:10 Labirint
 16:00 Mir i dobro
 16:30 Maestro
 18:20 Izborna noć, 1.dio
 19:00 Rezultati izbornih anketa
 19:05 Dnevnik 2
 20:04 Izborna noć, 2.dio
 00:20 Nedjeljom u dva
 01:20 Sjeti se noći, američki film - Zlatna kinoteka
 02:50 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
 04:00 Labirint
 04:45 Glas domovine
 05:10 Mir i dobro
 05:35 Split: More
 06:05 Pozitivno

05:57 Najava
 06:00 Juhuhu
 09:32 Večera u dvorcu, dokumentarna serija
 10:03 Detektiv Murdoch, serija
 10:52 Velečasni Brown, serija
 11:40 Recepti Mary Berry, dokumentarna serija
 12:13 Veliki preporod britanskog vrta, dokumentarna serija
 13:15 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
 14:15 Baš kao tata, američki film
 16:00 Pjevaj moju pjesmu
 17:20 Poirot
 19:05 Najbolji hrvatski tamburaši - Nek me pamte gradovi, snimka koncerta (2.dio)
 20:15 LOTO 6/45
 20:25 Kutija, američki film
 22:15 Vrijeme na Drugom
 22:20 Tajne ljudskog glasa, dokumentarni film
 23:11 Rukomet LP (Ž): Fleury Loiret - Podravka, snimka
 00:36 Velečasni Brown, serija
 01:21 Pa to je fantastično!, serija
 01:51 Mulci, serija
 02:21 Mulci, serija
 02:51 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
 07:45 Mala sirena, animirana serija
 08:10 Lego Ninjago, animirana serija
 09:05 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana serija
 09:35 TV prodaja
 09:50 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
 10:25 TV prodaja
 10:40 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 12:05 TV prodaja

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO!**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže «Hrvatska riječ» svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU «Hrvatska riječ»,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

12.20 Krokodil Dundee 3, igrani film, komedija
 14.15 Dan poslije sutra, avanturistički/ znanstveno-fantastični (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 Dan poslije sutra, avanturistički/ znanstveno-fantastični (R)
 16.50 Big Brother, show (R)
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.25 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.30 Big Brother XXL, show
 21.30 Big Brother, show uživo iz kuće
 22.00 Noć odluke, informativna emisija
 01.05 Univerzalni vojnik 4, igrani film, akcijski
 03.15 Astro show, emisija uživo
 04.15 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.55 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK 9.11.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:30 Gorski liječnik, serija
 10:20 Plodovi zemlje
 11:15 Treća dob
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Jezik za svakoga
 15:30 Lijepom našom: Našice (2. dio)
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:02 Igre moći, serija
 20:50 BezVeze
 21:40 Otvoreno
 22:32 Dnevnik 3
 23:00 Glasovi straha: Između, dokumentarni film
 23:25 Stari Egipat - Blaga doline Nila: Povijest egiptologije, hram u Luksoru, hram u Denderi - dokumentarna serija
 00:20 Psihološki pristup, serija
 01:10 Twin Peaks, serija
 01:55 Kod doktora, talk-show
 02:35 Reprizni program
 03:33 Profesorica Engleskog, američki film

05:03 Dragocjeni biser
 05:48 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu
 10:00 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
 10:45 Heartland, serija
 11:30 Čarolija, serija
 12:20 Novi Zeland s Nadiom Lim, dokumentarna serija
 12:50 Ubojstvo, napisala je - serija (R)
 13:35 Božić u New Bedfordu, kanadski film
 15:05 Mijenjam dom, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:05 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:35 HNL - emisija
 19:00 Magazin nogometne LP
 19:25 Bitange i princeze, humoristična serija
 20:05 Obitelj polarnog vuka i ja, dokumentarna serija
 21:00 TV Bingo Show
 21:40 Vrijeme na Drugom
 21:49 Profesorica Engleskog, američki film
 23:19 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 00:04 Lovci na natprirodno
 00:49 Božić u New Bedfordu, kanadski film
 02:19 Noćni glazbeni program

05:30 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:15 Virus attack, animirana serija
 06:35 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07:00 Pet na pet, kviz (R)
 07:55 Hitna služba, serija (R)
 08:55 TV prodaja
 09:10 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:35 TV prodaja
 10:50 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 11:45 Hitna služba, serija
 12:45 TV prodaja
 13:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:00 10 najzabavnijih reality trenutaka Hrvatske, zabavna emisija (R)
 15:00 Big Brother XXL, show (R)

16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 21.10 Big Brother, show
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Big Brother - bez cenzure, show
 23.10 Big Brother, show uživo iz kuće
 23.25 Chicago u plamenu, dramska serija
 00.25 Dr. House, dramska serija
 01.20 CSI, kriminalistička serija
 02.10 CSI: NY, serija
 02.55 Astro show, emisija uživo
 03.55 RTL Danas, (R)
 04.40 CSI: NY, serija (R)
 05.20 Kraj programa

UTORAK 10.11.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:30 Gorski liječnik, serija
 10:20 Stari Egipat - Blaga doline Nila: Povijest egiptologije, hram u Luksoru, hram u Denderi - dokumentarna serija
 11:20 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:20 Igre moći, serija
 16:05 BezVeze
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera 36'06
 19:00 Dnevnik 2
 20:02 Igre moći, serija
 20:49 Pogledi špica
 20:50 Pogledi: Priče o blatu, dokumentarni film
 21:40 Otvoreno
 22:32 Dnevnik 3
 23:00 Glasovi straha: Crna ovca crnih ovaca, dokumentarni film
 23:25 Stari Egipat - blaga doline Nila: Piramide u Gizi, nekropola u Saqqari, hram u Edfu - dok. serija
 00:15 Psihološki pristup, serija
 01:05 Twin Peaks, serija

01:50 Kod doktora, talk-show
 02:30 Reprizni program
 03:03 Elizabeta, britanski film
 05:03 Dragocjeni biser
 05:48 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu
 10:00 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
 10:45 Heartland, serija
 11:30 Čarolija, serija
 12:20 Novi Zeland s Nadiom Lim, dokumentarna serija
 12:50 Ubojstvo, napisala je - serija (R)
 13:35 Nakon pada, američki film
 15:00 Mijenjam dom, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:05 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:35 Stadion
 19:25 Bitange i princeze, humoristična serija
 20:00 Licem u lice - Mandela i De Klerk: Neprijatelji u borbi za mir, dokumentarna serija
 20:53 Vrijeme na Drugom
 21:00 Elizabeta, britanski film
 23:00 CSI: Las Vegas, serija
 23:45 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 00:30 Lovci na natprirodno
 01:10 Nakon pada, američki film (R)
 02:35 Noćni glazbeni program

05:35 RTL Danas, (R)
 06:15 Virus attack
 06:35 Tenkai vitezovi
 07:00 Sve u šest, magazin (R)
 07:30 Pet na pet, kviz (R)
 08:30 TV prodaja
 08:45 Hitna služba, serija (R)
 09:40 TV prodaja
 09:55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:10 TV prodaja
 12:25 Hitna služba, serija
 13:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:25 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 15:25 Big Brother, show (R)
 16:30 RTL Vijesti

17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Horvatovi, obiteljska humorna serija
 21.10 Big Brother, show
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Big Brother - bez cenzure, show
 23.20 Big Brother, show uživo iz kuće
 23.25 Chicago u plamenu, dramska serija
 00.25 Dr. House, dramska serija
 01.20 CSI, serija (R)
 02.10 CSI: NY, serija
 02.55 Astro show, emisija uživo
 03.55 RTL Danas, (R)
 04.40 CSI: NY, serija (R)
 05.25 Kraj programa

SRIJEDA 11.11.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:30 Gorski liječnik, serija
 10:20 Stari Egipat - Blaga doline Nila: Piramide u Gizi, nekropola u Saqqari, hram u Edfu - dokumentarna serija
 11:15 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Dragocjeni biser, telenovela
 13:15 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:15 Igre moći, serija
 16:00 Labirint
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:02 Crno-bijeli svijet, serija
 20:55 Samo kulturno, molim!
 21:40 Otvoreno
 22:32 Dnevnik 3
 23:00 Glasovi straha: Pravda, dokumentarni film
 23:25 Stari Egipat - Blaga doline Nila: Izidin hram - otok File, Kom Ombo, Ramezej - hram Ramzesa II, Karnak - dokumentarna serija
 00:15 Psihološki pristup, serija
 01:05 Obitelj Borgia, serija
 01:55 Kod doktora, talk-show
 02:35 Reprizni program
 03:23 Kaos,

kanadsko-britanski film
05:08 Dragocjeni biser
05:53 Dnevnik 2

05:57 Najava
06:00 Juhuhu
10:00 Phil Spencer: Tajni agent
za nekretnine,
dokumentarna serija
10:45 Heartland, serija
11:30 Čarolija, serija
12:20 Novi Zeland s Nadiom
Lim, dokumentarna serija
12:50 Posljednji tango u
Halifaxu, serija
13:35 Waiting for Forever,
američki film
15:05 Mijenjam dom,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima
17:20 Kruške i jabuke, kuharski
dvoboj
18:10 Zavirimo u tuđi dom,
dokumentarna serija
18:35 Odbrojanje do Ria,
dokumentarna serija
19:05 Velikani sporta,
dokumentarna serija
19:30 Bitange i princeze
20:05 Superbogaši i mi,
dokumentarni film
20:55 Vrijeme na Drugom
21:05 Kaos, kanadsko-britanski
film
22:50 CSI: Las Vegas, serija
23:35 Zakon i red: Odjel za
žrtve, serija
00:20 Strana igrana serija (life
commitment)

01:05 Waiting for Forever,
američki film
02:35 Noćni glazbeni program

05:35 RTL Danas, (R)
06:15 Virus attack
06:35 Tenkai vitezovi
07:00 Sve u šest, magazin (R)
07:30 Pet na pet, kviz (R)
08:30 TV prodaja
08:45 Hitna služba, serija (R)
09:40 TV prodaja
09:55 Mijenjam ženu
11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
12:10 TV prodaja
12:25 Hitna služba, serija
13:25 Shopping kraljica, lifestyle
emisija (R)
14:25 Horvatovi, serija (R)
15:25 Big Brother, show (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica, lifestyle
emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Horvatovi, serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt
22:45 Big Brother
23:10 Big Brother
23:25 Chicago u plamenu,
dramska serija
00:25 Dr. House, dramska serija
01:20 CSI, serija(R)
02:10 CSI: NY, serija
02:55 Astro show, emisija uživo
03:55 RTL Danas, (R)
04:40 CSI: NY, serija (R)

05:25 Kraj programa

ČETVRTAK 12.11.2015.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:30 Gorski liječnik, serija
10:20 Stari Egipat - Blaga
doline Nila: Izidin hram -
otok File, Kom Ombo,
Ramezej - hram Ramzesa
II, Karnak -
dokumentarna serija
11:15 Muzej u loncu, emisija
pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser
13:10 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Crno-bijeli svijet, serija R
16:05 Samo kulturno, molim!
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:02 Crno-bijeli svijet, serija
20:55 Vjetar u kosi,
dokumentarna serija
21:50 Otvoreno
22:42 Dnevnik 3
23:10 Na putu za Timbuktu,
dokumentarni film
00:00 Psihološki pristup, serija
00:50 Obitelj Borgia, serija
01:40 Kod doktora, talk-show

02:20 Reprizni program
03:13 Kuća u Ulici Carroll,
američki film
04:53 Biblija
05:03 Dragocjeni biser
05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
10:00 Phil Spencer: Tajni agent
za nekretnine,
dokumentarna serija
10:45 Heartland, serija
11:30 Čarolija, serija
12:20 Novi Zeland s Nadiom
Lim, dokumentarna serija
12:45 Posljednji tango u
Halifaxu, serija
13:30 Beneath the Blue,
američki film
15:00 Mijenjam dom,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima
17:20 Kruške i jabuke, kuharski
dvoboj
18:10 Zavirimo u tuđi dom,
dokumentarna serija
18:35 Odbrojanje do Ria,
dokumentarna serija
19:05 Najveći trenuci sporta,
dokumentarna serija
19:30 Bitange i princeze
20:05 Život na Arktičkom
krugu, dokumentarna serija
20:50 Vrijeme na Drugom
21:00 Kuća u Ulici Carroll,
američki film
22:40 CSI: Las Vegas, serija
23:25 Zakon i red: Odjel za
žrtve, serija

00:10 Strana igrana serija (life
commitment)
00:55 Beneath the Blue,
američki film
02:25 Noćni glazbeni program

05:35 RTL Danas, (R)
06:15 Virus attack
06:35 Tenkai vitezovi
07:00 Sve u šest, magazin (R)
07:30 Pet na pet, kviz (R)
08:30 TV prodaja
08:45 Hitna služba, serija (R)
09:55 Mijenjam ženu
11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
12:10 TV prodaja
12:25 Hitna služba, serija
13:25 Shopping kraljica, (R)
14:25 Horvatovi, serija (R)
15:25 Big Brother, show (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Horvatovi, serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt
22:45 Big Brother
23:10 Big Brothe
23:25 Chicago u plamenu,
dramska serija
00:25 Dr. House, dramska serija
01:20 CSI, serija (R)
02:10 CSI: NY, serija
02:55 Astro show, emisija uživo
03:55 RTL Danas, (R)
04:40 CSI: NY, serija (R)
05:25 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu
Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme
emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom
od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u
21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića
emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od
18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se pri-
kazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna
termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija
Moirišta emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž
emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se
subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE: 18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog
Boja Srbija • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija
- Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik
Govorimo hrvatski

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki
majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock
vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) •
Znanjem do zdravlja (srijedom) • *Razmišljanje dopu-
šteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom)
• *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za
moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
dana, zabavna glazba
• 18.15 *Vojvođanski tjedan*
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
• 20.00 *Divni novi svijet*
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

ILINKA VUKOJA DIREKTORICA JKP SUBOTIČKE TRŽNICE

Sklad u obitelji i poslu

Naša sugovornica **Ilinka Vukoja**, diplomirana ekonomistica, cijeli je svoj dosadašnji radni vijek provela u ekonomiji. Iskustva i stečena znanja pomažu joj u obavljanju sadašnje dužnosti – direktorica poduzeća.

Ističe da je biti i obavljati posao direktorice u potpunosti različit u odnosu na poslove koje je nekoć obavljala, no »dodirne točke postoje«.

UZLAZNA POSLOVNA PUTANJA

»Ovaj posao je dinamičniji, raznovrsniji, zahtijeva donošenje odluka, samostalnost u radu, uspostavljanje ravnoteže u komunikaciji s ljudima. Tu mislim kako sa zaposlenima, tako i s poslovnim partnerima, sugrađanima korisnicima usluge JKP-a *Subotičke tržnice*«, kaže Ilinka.

Zadovoljna je svojim poslovnim putem, »koji je uvijek nekako išao uzlaznom putanjom«.

Pretpostavlja se da direktorica poduzeća mora biti u pokretu i u tijeku zbivanja, a to znači i putovanja, usavršavanja, seminari itd.

»Moj posao direktorice poduzeća zahtijeva potpunu mobilnost, zahtijeva česta putovanja uglavnom unutar zemlje. Tržnična djelatnost je specifična, zastupljena po cijeloj Srbiji i zahtijeva stalnu komunikaciju s drugim tržišnim upravama, donošenje odluka, zajednički nastup pred državnim tijelima i pred ministarstvom. Obzirom da kao direktorica JKP-a *Subotičke tržnice* obavljam dužnost predsjednice Upravnog odbora Poslovne udruge *Pijace Srbije* ti razgovori se rijetko realiziraju bez moga prisustva. Osim toga, nastojim pratiti sve propise u svezi s radom poduzeća, pa često koristim razne seminare na svim novinama vezanim za rad jednog poduzeća.«

Politički je aktivna – članica je Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, no zbog sukoba interesa nije u mogućnosti obavljati bilo kakvu funkciju u stranci.

»Ali, u svakom slučaju, nisam na marginama rada stranke i nastojim pomoći u svim akcijama koje organizira DSHV«, tvrdi.

NAJBOLJI KOLAČI

Živi u obiteljskoj kući u Šandoru, sa suprugom, dvije kćerke i mamom.

»Udana sam, imam lijep brak koji je krunisan s dvoje djece. Starija kćerka **Dubravka** ove godine napunila je 19 godina. Kako je bila odbojkašica *Spartaka* uspjela je dobiti sportsku stipendiju i otišla je u Ameriku u grad Edinburg u državi Texas i tamo uči i igra za sveučilišni tim. Razdaljina je zaista velika, ali sada je dostupan internet i elektronička komunikacija koja omogućuje svakodnevni kontakt tako da se ta razdaljina lakše podnosi. Još kada se doda da je ona zadovoljna i sretna, onda je možemo samo podržavati na tom putu. Mlađa kćerka ove godine je napunila 12 godina, ide u 6. razred osnovne škole. Zbog nje lakše podnosim razdvojenost od starije kćerke, jer svu ljubav ipak imam kome usmjeriti, tako da je ona sada naša miljenica koja to svesrdno prihvaća, jer se jako voli maziti.«

Veliki je ljubitelj putovanja i jako bi voljela obići svaki kutak ovog našeg lijepog, ali politički vrlo nestabilnog planeta. Naravno, to zahtijeva određena materijalna sredstva koja trenutačno usmjerava u važnije stvari kao što su obrazovanje djece, uređenje obiteljske kuće...

»Budući da živimo u zajedničkom kućanstvu s mojom mamom, koja je odlična kuharica i voli to

raditi, oslobođena sam te svakodnevnih obveze. Ja pečem kolače i prilično sam dobra u tome. Moja

mlađa kćerka kaže da njena mama pravi najbolje kolače.«

Branka Dulić

DIJELIMO S VAMA RECEPT !

Od kolača koje sprema Ilinka nam preporuča recept za brze čoko kuglice s orasima

Sastojci: mlijeko 200 ml, šećer 200 g, margarin 70 g, vanilin šećer 1 vrećica, čokolada 100 g, sjeckani orasi 150 g, mljeveni keks 300 g i malo čokoladnog krema.

Uputstvo za pripremu:

Mlijeko sipati u posudu, dodati margarin, šećer i vanilin šećer i ostaviti da prokuha. Skinuti s vatre, dodati čokoladu i ostaviti da se malo prohladi. U tu smjesu dodati mljeveni keks i sjeckane orahe i sve dobro sjediniti. Formirati kuglice, u sredinu svake staviti malo čokoladnog krema i uvaljati ih u mljevene orahe.

KONGRES SVJETSKE OBITELJI RADIO MARIJE

S Marijom na putovima svijeta

Na Kongresu su sudje-
lovali direktori Radio
Marija iz čitavoga svi-
jeta i predsjednici udruga Radio
Marije, a održan je u svetištu
Milosrdne ljubavi u Collevale
nzi (blizu Asiza) od 25. do 30. lis-
topada. Hrvatsku redakciju Radio
Marije Srbije predstavljali su
mons. **Andrija Anišić** i **Nikola
Jaramazović**, a mađarsku vlč.
István Palatinus i **Ágota Bálint**.

Geslo kongresa bilo je *S Marijom
na putovima svijeta*. Bio je to
osvrt na prošli period Svjetske
obitelji Radio Marije i pogled u
budućnost, za naredne tri godine
o čemu su govorili dosadašnji
predsjednik Svjetske obitelji g.
Emanuele Ferrario i direktor
Svjetske obitelji p. **Livio Fanzaga**.
Posebno se razgovaralo o nado-
lazećoj Svetoj godini milosrđa
i kakav bi konkretan doprinos

na terenu mogla dati svaka
postaja Radio Marije u svijetu.
Sudionici Kongresa su 29. lis-
topada su hodočastili u Rim, u
bazilici sv. Petra slavili su svetu
misu, a poslijepodne ih je Sali
Clementini, u posebnu audijenci-
ju, primio papa **Franjo**. U svojoj
poruci Papa je ocijenio poslanje i
rad Radio Marije i dao konkret-
ne smjernice za budućnost. Papa
je osim vrlo sadržajnog govo-

ra očitovao svoju ljubav prema
svim djelatnicima Svjetske obite-
lji Radio Marije tako što se želio
sa svakim osobno pozdraviti.
Održana je i izborna skupština
Svjetske obitelji. Predsjednici ili
predstavnici pojedinih Radio
Marija iz čitavoga svijeta izabrali
su novi upravni odbor Svjetske
obitelji koji je izabrao novo-
ga predsjednika u -g. **Vittoria
Vicardija**.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt *Izgradnja bunara B-6/I, trasa povezanog cjevovoda, napojni kabel i signalni kabel na Vodozahvatu II u Subotici*, koji obuhvaća bušenje i opremanje bunara, povezni kabel i potisni cjevovod do priključenja u sustav na katastarskoj čestici 14605/8 KO Novi grad, Grad Subotica, (46.100701°, 19.742532°), nositelja projekta JKP *VODOVOD I KANALIZACIJA*, Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-316-2015.pdf

TooTill optika
JESENSKA
**-50%
PROMOCIJA**
Subotica
024 551 045
od 1.10.2015. do 30.11.2015.

Privatna stomatološka ordinacija
Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge
dr. Róbert Horvát
www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert
24000 SUBOTICA Dure Dakovića 7/a. Tel.: 024/554-136

POGLED S TRIBINA

Armada

Prvenstvena sezona 1. HNL 2015/16 jamačno je jedna od najzanimljivijih u nogometnoj povijesti samostalne Hrvatske. U tri kola na čelu su se smijenila tri kluba, a suvereni deseterostruki uzastopni prvak *Dinamo* nakon 15. odigranih kola zauzima tek treće mjesto iza *Rijeke* i *Hajduka*. A upravo je nedjeljni sraz dvije prvoplasirane momčadi donio novu promjenu na vrhu.

Serija nepobjedivosti *Hajduka* završena je upravo na njegovom Poljudu, a neosvojivu hajdučku utvrdu zaposela je riječka *armada* (naziv najvatrenijih navijača *Rijeke*). Momčad koju vodi

slovenski strateg **Kek**, nakon uspješnog splitskog pohoda, jedina je neporažena u dosadašnjem tijeku prvenstva i sada ima dva boda prednosti ispred *Hajduka* i četiri naspram *Dinama*.

Trenutačno najveći gubitnik je zagrebački *Dinamo* koji očevidno ne može izdržati dinamiku igranja na tri fronte (iako Kup zbog nižerazrednih protivnika još nema tu težinu). Liga prvaka uzima svoj danak, a prevelika želja za proljećem u Europi posve je modre dekoncentrirala u igrama na domaćim travnjacima. Tako su i protiv *Splita* glavom bili u Pireju, što ih je na koncu koštalo novog poraza i zaostatka za vodećim dvojcem.

S druge strane najveći dobitnik su Riječani, jer su nakon slabijeg starta (bez pobjede u prvim kolima) uspjeli uhvatiti pobjednički ritam koji je kulminirao uvjerljivom pobjedom nad *Hajdukom*. Usred Splita. I to još na 65. rođendan Torcida. *Armada* s drugog kraja Jadrana stigla je na Poljud i surovo ga pokorila s tri topovske kugle u mreži bilog vratara **Kalinića**.

Na koncu, **Hajduk**ov vrtić je dobio odličnu lekciju znatno iskusnije riječke momčadi, i sada se ne smije demoralizirati. Prvenstvo se tek zahuktalo. Za utjehu im ostaje činjenica kako je još uvijek ispred **Dinama**.

Tko zna, možda će već u sljedećem kolu biti novih promjena na vrhu tablice.

Sada se pita *Armada*...

D. P.

NOGOMET

Rijeka preuzela vrh

Visokom pobjedom (3:0) *Rijeka* je na gostovanju protiv *Hajduka* uzela tri boda i preuzela vrh tablice 1. HNL. Novim porazom od *Splita* (1:0), *Dinamo* sada zaostaje četiri boda.

Ostali rezultati 15. kola: Lokomotiva – Osijek 2:1, Istra 1961 – Zagreb 0:0, Slaven – Inter 4:0

KOŠARKA

Tri pobjede

Osmo kolo regionalne košarkaške lige donijelo je stopostotan učinak tri hrvatska predstavnika. *Cedevita* je svladala na gostovanju svladala *Šentjur* (78:67), dok su *Cibona* i *Zadar* kao domaćini bili bolji od *Igokee* (86:72) odnosno *Olimpiju* (67:56). Novim pobjedama hrvatske momčadi su popravile svoj plasman na tablici ABA lige, pa je *Cedevita* sada treća, *Zadar* osmi, a *Cibona* deseta.

RUKOMET

PPD Zagreb – Spartak Vojput 36:22

Hrvatski prvak PPD Zagreb bio je više nego uvjerljiv protiv doprvaka Srbije subotičkog *Spartak Vojputa* (36:22) u 9. kolu regionalne SEHA rukometne lige i prekinuo seriju od dva uzastopna poraza. Zagrepčani koji su u zaostatku s nekoliko susreta, nalaze se trenutačno na petom mjestu s 15 bodova, dok Subotičani drže sedmu poziciju s 7 bodova.

TENIS

Čilić 11, Karlović 21

Hrvatski tenis i dalje ima dva tenisača među 25 najboljih na svijetu. Na najnovijoj ATP ljestvici **Marin Čilić** zauzima 11. mjesto, a veteran **Ivo Karlović** je 21. svjetski igrač. Lijepi dojam zaokružuje i mladi **Borna Ćorić** na 46. mjestu.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2, v / 2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjavicevece, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+ pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina, kao i ispravan zamrzivač »sandučar«. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi

VAŽI DO 13. 11. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulčić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica Hrčka)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulčić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

TAMBURAŠKA SCENA

Nazorovi tamburaši

Tamburaški orkestar kao sekcija u HKUD-u *Vladimir Nazor* prvi puta se spominje 1947. godine, a prvi pročelnik te sekcije bio je **Andrija Bogdan**. Godinu dana poslije osnivanja sekcije kupljeni su instrumenti i angažiran je stručni učitelj dr. **Adam Ploj**, a počelo se radom s djecom, kako bi se izbjeglo da stariji tamburaši zarad svirki u kavanama napuste sekciju. No, odlaskom stručnog pedagoga vremenom su se osuli i mladi tamburaši, pa je sekcija sa radom prestala 1956. godine. Rad sekcije obnovljen je 60-tih godina, ali su i ti pokušaji formiranja stabilnog tamburaškog orkestra bili

praćeni brojnim problemima. Uvijek je presudan bio materijalni moment, jer su formirani tamburaši napuštali sekciju i osnivali svoje orkestre s kojima su odlazili na nastupe za koje su bili plaćeni. Da se formira stabilna tamburaška sekcija, koja će nastaviti kontinuirano da radi usprkos smjenama generacija, nije pomoglo ni to što je Društvo angažiralo profesora **Lazara Malagurskog** iz Subotice. Nisu uspjeli ni pokušaji **Zlatoja Pajčića**, koji je kao vrstan glazbenik imao želju da u *Nazoru* formira orkestar koji će izvoditi i klasičnu glazbu.

Moglo bi se reći da je nauspješniji period rada tamburaške sekcije *Nazora* bio u drugoj polovici 80-tih godina kada je orkestar vodio **Dura Perčetić**, danas profesor glazbene škole u Somboru. Ostalo je zabilježeno da je tada tamburaški orkestar imao mnogobrojna gostovanja u nekadašnjoj državi. Iz tog orkestra su vrtni glazbenici koji se i danas bave glazbom **Stipan Parčetić**, **Branislav Beljanski**, **Marko Lerić** i **Emil Antunić**. Zanimljivo je da je 1998. godine u *Nazoru* bilo toliko tamburaša, pa su formirane dvije skupine. Po prvi puta u radu ove sekcije sudjelovalo je i šest djevojaka. Od te mlađe generacije tamburaša koji su svoje prve glazbene korake načinili u *Nazoru* su **Ivan Butković**, **Josip Marić**, **Antun Krajniger**, **Ivan Petreš**, **Josip Pekanović**, **Ivan Džinić**, **Oskar Omahović**...

Poslije nekoliko godina pauze u *Nazoru* je ponovno prije dvije godine formiran tamburaški orkestar. Krenulo se praktički od početka, od onih najmlađih koji su u *Nazoru* naučili prve note i prvi puta u ruci držali tamburicu. S njima radi **Marina Kovač**. Probe su dva puta tjedno, a članovi orkestra vrijedno uče i vježbaju. Već poslije nekoliko mjeseci rada imali su i prva nastupe. Danas se bez njih ne mogu zamisliti programi koji se priređuju u *Nazoru*. Osim samostalnih nastupa tamburaši su i redovita pratnja na nastupima pjevačke sekcije. Mogu se pohvaliti brojnim gostovanjima, a nekoliko ih je bilo i u Hrvatskoj.

Z.V.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Sićanja na najbliže

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Eto, baš sam se vratio s mojom gospojom iz varoši. Bili obač groblje i odnet cviće kaki je red. Danas su Svi sveti i od tog je dan. Idemo tako po Kerskom groblju i divanimo. Naidemo na ovog poznatog pa mal-

koc stanemo i divanimo, malo dalje na onog, pa opet malo divanimo, kod grobnice se susrili s rodbinom... Sve se niki mislim: pa jel moguće da se svit toliko odlučijo jedan od drugog da se nalazi samo na groblju, na virestašima i sarinama, riđe i u svatovi. Ne mož često kad ovi mladi, neće ni da se žene ni udaju. Sad, ako momak nema kuću kogod kasarna veliku, a limuzinu od bar vridnosti te take kuće, nijedna se skoro cura neće udat, a da bi to postigo momak ako samo pošteno radi već postane dida. No, u saranama ne zaostajemo. Sve je više stari, a sve manje mladi. Barem kod nas u Ivković šoru. No, koliko vidim kad se izdignem s bicigle pa pogledam priko keriteša u varoši svaka peta kuća ima korov visok ko kapija. E, to, čeljadi, znači da se odžak ne puši. Stari su pomrili, a naslidnici očli jel i nije ni bilo. Kadgod nisi mogo nać kuću na prodaj ni za lik, a ko je trevio nać, moro je platit suvim zlatom. Tribalo je prodat maksim zemlje za malo bolju kuću u varoši, a onda je bome bila zemlja na cini. A sad zemlja nipošto, a ladom mož kupit kuću u lipom sokaku za dva-tri jutra. Eto di smo došli s našim pomodarenjem. Kadgod smo išli kartat se čak u Mirgeš jel Tavankut i oni dolazili kod nas, a sad, pitam ja vas? Ta mrzi nam otić u komšiluk. Samo blenemo ko tele u šarena vrata u te televizore, mladi u kompjutore jel telefone. Da nije Svi sveti ne bi ni vidio rodbinu. Svi smo niki ko kobojage zaposleni, a di si bio – nigdi, a šta si radio – ništa. Kadgod na Svi sveti mi dica izdubimo bundevu, pa metemo u nju sviću, divojke se kobojage boje. Cerekamo se i družimo. Ta znao sam sav svit moji godina u svim okolnim selima, a sad da pitate ovu dicu oni ne znadu ni drugog komšiju. Još se divani da se za koje lito neće ni u škulu morat ić. Kažu: škula će bit priko interneta, kod kuće će dite pisat i slat učiteljici zadaću. Av, Bože, koji je to taki pametan skonto da mi znat? Samo pitam ga kad ćedu se dica upoznat, sigrat se na velikim odmorima ist užnu i dilit je med sobom? A ovi stariji već namigivat pomalo i imat simpatiju kaki je i red. Ta dobro kaže moj pajdo Pere da ova naša dica već ne znadu ni prkosit. Dođu nam unučad u avliju, pa ništa ne smidu dirat. Sve njim čudno i sveg se boje. Samo se ne bojie kompjutora. Tu su carovi. Ajd, valjda će ovim naškulovanim doć od kalg u glavu, pa ćedu vidit da ovako nije nikako i da triba štogod minjat. Jel kako je krenilo, ni sićanja neće imat a kamoli drugo. No, idem ja kod Jose na jednu rakijicu jel ako mi on nazdravi priko interneta neće znat jel od zardelije. Ajd, zbogom, čeljadi moja.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ope slanina kriva

Vo što bać Iva niki dan čo i vidijo, bacilo ga u teški štodir. On i njegova tamnan sili za fruštuk. Nasolijo i naganjijo luka, obadvoj volju ka je malo ubit, odrizo blek slanine i natanko šunke, a njegova izvadila i malo kiseli krastavica. Ni pošteno sažvako ni prvi zalogaj, a već mu prisilo. Naj na televizije obnarodovo da se doktori iz ciloga svita sporazumili da ne valja jist slanina, šunke i kobasica, jel se o nji može dobit rak. Pristo žvakat i zablando se u televiziju ko tele u šarena vrata. Čeka da vaj što je to izdivanijo dojde natrag i kaže da se malo šalijo, da to ni istina. »Ta šta si se zablando, de jidi jel ćeš ostat gladan. Naši su o starina jili svega toga, najviše slanina, pa ope ni u moje ni u tvoje familije niko ni imo rak, a Bogu fala, svi su doživili lipu starost«, veli njegova priko zalogaja. »Ne znam šta bi reko, ne bi voljijo da se kola pokidu baš na nama. Ka toliki doktori tako štogoda obnaroduju, cigurno ništa ima«, ne da se bać Iva. »Neka ma šta divanit! Nikako što si stariji, sve se više bojiš boleština. Prija mi nikada nisi bijo taki kindiljav. Evo, rak nema na koga, pa će baš na te«, veli njegova priko zalogaja. Uto Taksa zalajo da se pokida. Bać Iva izajde i otira ga, pa istom onda kum Tuna otvori vraca i unide ko nji u kujnu. Veli došo sa posla na fruštuk, pa i on čo šta je obnarodovano na televizije. Ker ko da je ograjiso, nikako da pristane, tako bisno laje jedino na poštaša, na kuršmita i na kuma Tunu. »Ne znam, kume, možda imadu i pravo. Eno, moja za fruštuk svaki dan uzme peretak i jogurt. Bome, otkako više ne jide slanina, šunke i kobasica, veli da je je puno lakše. Evo već godinu dana ni ja to baš ne jidem, možda kadgoda malo kradom«, veli kum Tuna, a bać Iva jim nalje dvi bukarice katarke. »No, kume, kako možeš katarke na peretak i jogurt? Ko zna, pravita je i ona doma, pa kako doktorma danas ne valja suvo, pa jim prvač ni valjala naša rakija, tako jim sutra neće valjat ni vo iz naši dvorova, vinograda i bašći. A njive će nam do kraj i nako pokupovat strancki. Kanda vi tvoji baš znadu šta radu!« veli bać Ivina i otriše usta o fruštuka. »Ta nisu to rekli moji, to su vi svecki«, veli kum Tuna i sam nalje još jednu bukaricu katarke. »Kume, nek su to sto put rekli vi svecki, ka su tvoji baš danas obnarodovali. Šta misliš, koliko se svita sad jidi zbog šunke i slanina, a dok se svit ne dositi jadu, tvoji će radit šta oće, pa ni za jedan njev lopovšag niko neće ni znat. Vi što ste na njevi jasli to što znadete još i sakrivat. Ne bi bili radi ostat brez biloga kruva. Zoto ćete i pristat jist slanina, šunke i kobasice. A i kuma, vidla bi ja nju sotim njeznim peretkom i jogurtom da rmbači u bašće i u šnajderaju«, veli bać Ivina i otide istresit mrvice živine.

Piše: Ivan Andrašić

6. studenoga 2015.

MISLI POZNATIH

Bacon: Što je veći zločin od izgubljenog vremena?

Franklin: Izgubljeno vrijeme se nikada ne može pronaći.

Goethe: Ljubav odoljeva vremenu koje sve otima.

KVIZ

Mario Puratić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski izumitelj Mario Puratić?

Kada je otišao u Ameriku?

Čime se bavio u SAD?

Što je izumio i time uveliko olakšao izlov ribe?

Kako je engleski naziv njegovog izuma?

Koja tvrtka je prepoznala njegovu inventivnost?

Što je donijela masovna ugradnja ovog izuma?

Koji naslov je ponio 1975. godine?

Rodio se 1917. godine u Sumartinu na otoku Braču.
1938. godine.
Godinama je radio kao ribar.
Izumio je dio opreme nazvan *Puratićevo vilo*.
Power block.
Tvrtka *Marco* iz Seattle.
Pravu revoluciju u svijetu ribarstva.
Izumitelj godine u SAD.

FOTO KUTAK

List po list!

VICEVI

- Dragi, jesi li vidio moju knjigu? - upita žena Ivicu.
- Koji je naslov?
- *Kako doživjeti stotu.*
- Ah da, sada se sjećam. Jučer sam je bacio u smeće.
- Ali zašto?
- Tvoja majka ju je počela čitati.

Razgovaraju dva pijanca:

- Čega bi se lakše odrekao: vina ili žena?
- Ovisno o godištu.

NOGOMET

Nesavladiva Bačka 1901

BEOČIN – Nakon neodlučenog rezultata na gostovanju kod *Cementa* (1:1), subotička *Bačka 1901* je nastavila niz dobrih rezultata na strani i s novim osvojenim bodom nalazi se na trećem mjestu Srpske lige skupina Vojvodina. U sljedećem kolu, u subotu 7. studenoga od 13 sati, »crveno-bijeli« na svom stadionu dočekuju *Dolinu*.

Minimalni poraz

SOMBOR – Nogometaši *Tavankuta* praznih ruku su se vratili iz Sombora, jer je *Radnički* slavio minimalnu pobjedu (1:0). S 19 osvojenih bodova Tavankučani se nalaze na osmom mjestu Bačke lige, a priliku za nove bodove imat će u nedjelju 8. studenoga u 13 sati kada na derbi susret stiže momčad *Subotice*.

Prekinuli bodovnu sušu

SONTA – U desetom kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci sončanski NK *Dinamo* ugostio je ekipu *Partizana* iz Kupusine i nakon pet kola posta rezultatom 2:1 osvojio bodove. Po sunčanom, ali prohladnom i vrlo vjetrovitom vremenu plavi od početka utakmice kreću ofenzivno, riješeni da konačno osvoje bodove. Poslije nekoliko propuštenih prilika, domaćini u 17. minuti zgoditkom *Brkina* dolaze u prednost, a već u 29. gosti su ni krivi ni dužni, poslije greške Dinamove obrane poravnali. Od tog trenutka, pa sve do kraja utakmice igralo se obostrano poprilično rastrzano i bezidejno. Dinamovci su u nogama loptu imali znatno više vremena nego gosti, zapucali su i nekoliko poluprilika. Pravda je zadovoljena u 86. minuti, kad je *Erdeši* prihvatio idealan pas *Tadijana*, zaobišao dvojicu protivničkih igrača i jakim udarcem pogodio lijevi donji kut nemoćnog gostujućeg vratara, na veliku radost malobrojnih navijača.

Radost na Doli

MONOŠTOR – U 10. kolu prvenstva MNL Sombor – Apatin – Kula – Odžaci nogometaši *Dunava* su ugostili su ekipu iz donjeg dijela

tablice, *Jedinstvo* iz Ribareva i osvojili bodove rezultatom 4:2. Iako su navijači očekivali glatku pobjedu svojih mezimaca, gosti su ih dobro namučili. Zgoditkom *Balaža* u 16. minuti Monoštorci su došli u prednost. Nakon poravnjanja u 28. minuti, isti igrač Monoštorcima donosi novu prednost na isteku pola sata igre, a rezultat prvog poluvremena postavlja *Elez* u 44. minuti. U drugom dijelu igralo se vrlo zanimljivo, obostrano napadački, a u 72. minuti *Kuridža* povećava prednost domaćina na 4:1. Za konačni rezultat utakmice 4:2 mreža Monoštoraca se zatresla u 85. minuti.

RUKOMET

Sončani tonu na tablici

BEZDAN – U 8. kolu TRLS – skupina Bačka, RK *Sonta* je gostovao u Bezdanu, kod ekipe *Grafičara*. I na ovoj utakmici Sončani su primili neuobičajeno puno zgoditaka. U neravnoj igri rezultat je na koncu glasio 38:28 u korist domaćina. U narednom kolu Sončani su slobodni, a u predstojećoj zimskoj pauzi pred upravnim strukturama kluba je teška zadaća konsolidacije ekipe.

RUKOMET ŽENE

Trijumf uz veliku borbenost

SONTA – U 6. kolu TRLS, skupina Srijem – Južna Bačka, mlade rukometašice ŽRK *Sonta* dočekale su ekipu *Miletića* iz Mošorina i obradovale stotinak vjernih navijača pobjedom od 30:20. Konačno

je proradio i napad *Tajfunke*, pa protivnice, uz sav trud i fanatičnu borbenost, nisu uspjele spriječiti potop. Ovoga puta najiskusnije igračice su naštimale ruku, pa su tako, iako najžešće čuvane, nemilosrdno rešetale mrežu Mošorinki. *Čonka* je postigla čak 11, *Tančik* 6, *Kusturin* 5 i *Miloš* 3 pogotka, a u listu strijelaca upisale su se i mlade igračice *Šegrt* i *A. Janjanin* s po 2, te *S. Kalanj* 1 pogotkom. I. A.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članaka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt *Izgradnja bunara B-4/III, trasa povezanog cjevovoda, napojni kabel i signalni kabel na Vodozahvatu II u Subotici*, koji obuhvaća bušenje i opremanje bunara, povezni kabel i potisni cjevovod do priključenja u sustav na katastarskoj čestici 14605/4 KO Novi grad, Grad Subotica, (46.100713°, 19.725157°), nositelja projekta JKP *VODOVOD I KANALIZACIJA*, Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-315-2015.pdf

JELENA DANILOVIĆ I TEREZIJA BUKOVAC, TRENERI ŽRK SONTA

Terezija Bukovac i Jelena Danilović

Novi početak

Strpljenja molimo – doći će bolji rezultati

Prije početka prvenstva Treće lige Srbije, skupina Srijem – Južna Bačka za sezonu 2015/16. **Goran Matić** se povukao s dužnosti prvog trenera ŽRK Sonta, a većina do tada standardnih prvotimki najavila je oproštaj od rukometa, neke privremeni, neke stalni. Uprava je potražila i našla rješenje u svojim redovima. Obveza na klupi primile su se bivše dugogodišnje igralice kluba **Terezija Bukovac** (1968.) i **Jelena Danilović** (1985.). Spremne na dugoročan rad, zasukale su rukave i prihvatile se nemale obveze stvaranja ekipe od posve mladih, darovitih djevojaka, poniklih u rukometnoj sekciji OŠ *Ivan Goran Kovačić*.

STVARANJE EKIPE

Prije početka jesenskog dijela prvenstva imale su čistu situaciju. Od popularnih Tajfunka protiv kojih su sve ekipe igrale s velikim respektom, na raspolaganju

im je ostalo svega pet djevojaka, a iz mlađih kategorija pristigla je plejada darovitih djevojaka, učenica OŠ *Ivan Goran Kovačić*. Kako je Terezija s njima radila već nekoliko godina, prijelaz u prvu ekipu protekao je bezbolno.

»Uočile smo najveće nedostatke u ekipi i trenutačno radimo na njihovom otklanjanju. Riješene smo istrajati i od ovih djevojčica napravimo ekipu za respekt«, kaže Terezija Bukovac

»Treninzi su se odvijali po planu, cure su bile solidno pripremljene za početak natjecanja. Prvenstvo je počelo, a onda je zbog odustajanja ekipe ŽRK *Odžaci* prekinuto, pa nastavljeno po novom rasporedu, po četverokružnom sustavu, jer je u ligi ostalo svega šest ekipa. Očekivano, sada smo ušli u malu seriju loših rezultata. Publika mora biti strpljiva s ovim

vrlo mladim djevojkama. Svaki početak je težak, pa tako i njihov. No, napredak u igri im je očit, a nadam se i da ćemo izaći iz rezultatske krize, samo da još malo naštimaju ruku«, priča Terezija Bukovac. »Vjerujem u djevojke, sve će se kockice vremenom složiti. Niti u jednom sportu stvaranje ekipe ne ide glatko. Ostalo nam je nekoliko iskusnijih igračica, ne toliko starih po godinama, koliko po igračkom stažu. U vrijeme kad bi i one trebale još napredovati uz starije od sebe, preko noći su postale najstarije u ekipi. Apsurdno, veteranke su nam djevojke od 16, 17 godina. Igra u obrani je uznapredovala, ne primamo puno pogodaka. Odlaskom **Silvije Fabijanov** na vratima je bljesnula **Marijana Gomboš**, nakon njezinih fantastičnih obrana idemo u munjevitte kontre, no, problem je neefikasnost. Nevjerojatno je kako se iskusnijim igračicama, koje su u prošlom prvenstvu redovito postizale 7 do 10 pogodaka po utakmicama, sada stegla ruka, pa suparničku mrežu zatresu 1 – 2 puta. Zato me i raduje 7 pogodaka **Jovane Tančik** na posljednjoj utakmici. Raduje me i prodornost naših poletarki, no, posljednji korak, udarac na vrata, još moramo poprilično dotjerivati. Znam i da je naša vjerna publika naviknuta na bolje rezultate, ali ovoga puta moraju biti strpljivi, djevojke su vrlo darovite, a sticanjem natjecateljskog iskustva, vjerujem da će im za godinu-dvije i one biti ljubimice kakve smo bile mi«, nastavlja priču Danilović.

RAD I PERSPEKTIVE

Terezija Bukovac i Jelena Danilović svoja bogata iskustva prenose novim Tajfunkama. Je-

lena je s treniranjem rukometa započela 1995. godine, a igrala do završetka sezone 2014/15. U klubu su ju nastojali privoljeti da prihvati ulogu igrača-trenera, što je izričito odbila. »Posljednjih godina dosta kuburim s ozljedama, pa ovako rovit ne želim zauzimati mjesto u ekipi nekoj od perspektivnih djevojčica. Mjesto na klupi je za mene veliki izazov, pa se nadam da ću uz ove djevojke i ja napredovati kao trener i da će naše zajedničko zalaganje donijeti i rezultate koje Sončani očekuju od nas«, kaže Danilović. Terezija je aktivna od početka osamdesetih godina prošloga stoljeća a igračku karijeru završila je 2010. godine. Uključila se u rad s mladim kategorijama. »Kroz skoro tri desetljeća igračkog staža stekla sam ogromno iskustvo. Jelena i ja se dopunjujemo i nastojimo najbolje obavljati međusobno podijeljena zaduženja. Uočile smo najveće nedostatke u ekipi i trenutačno radimo na njihovom otklanjanju. Riješene smo istrajati i od ovih djevojčica napravimo ekipu za respekt. Prva zadaća nam je da djevojke naučimo racionalnoj igri i maksimalnoj borbenosti, tek onda će doći i bolji rezultati. Najveći dobitak nam je povratak publike na tribine naše hale i njihova sve glasnija podrška ovim mladim igračicama. Sada radimo tako da budemo pripravi za novo pomlađivanje kroz nekoliko sezona, to je jednostavno sudbina svih seoskih ekipa. Taman stvojiš pouzdanu i jaku rukometašicu, ona završi srednju školu i ode. S tim se moramo pomiriti i ne dopustiti da nam se klub ugasi, što se događa i u većim sredinama od Sonte«, završava priču Terezija Bukovac.

Ivan Andrašić

Biciklistička mapa Tavankuta

